పరమయోగివిలాసము

1576

రచన :

తిరుమూరు సుధాకరరెడ్డి, M. A., B. Ed.

Published :

with the Financial assistance of

TIRUMALA TIRUPATI DEVASTHANAMS

under their scheme

Aid to Publish Religious Books

1576

పరమయోగి విలాసము

(ద్వితీయ భాగము)

1576

రచన :

తిరుమూరు సుధాకరరెడ్డి, M. A., B. Ed.

తెలుగు లెక్చరర్

శ్రీ వేణుగోపాలస్వామి డిగ్రీ కళాశాల,

మూలాపేట - నెల్లూరు.

PARAMAYOGI VILASAM
Part - II

by

T. SUDHAKARA REDDY, M.A., B.Ed.

First Edition : Nov. 1986

Copies : 1000

Cover Design :
MAREMANDA SREENIVASA RAO
Kurnool.

Printed at
SRI GANESH PRESS
Nellore.

All Rights Reserved.

Price : Rs. 10/-

ప్రస్తావన

No. 1576

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానంలో సప్తగిరి మాస పత్రిక ఉపసంపాదకుడిగా వున్నప్పుడు (1979–83) నన్ను అమితంగా ఆకర్షించిన విషయం తాళ్ళపాక కవుల వాఙ్మయం. పదకవితా పితామహుడు అన్నమాచార్యులవారి మనుమడు. తాళ్ళపాక చిన్నన్న రచించిన "పరమయోగి విలాసం" ఏ కారణంచేతనో నా అభిమాన గ్రంథం అయిపోయింది. చిన్నన్న కృతులపై పరిశోధన జరపాలని నిర్ణయించుకొని ఆమూలాగ్రంగా వాటిని పఠించసాగాను. కారణాంతరాలవల్ల నా పరిశోధన కార్యరూపం దాల్చలేదు అప్పుడు నా అధ్యయనం వృథా కావలసిందేనా అన్న బాధ కలిగింది. చివరకి చిన్నన్న కృతులకు వచనానువాదాలు వెలువరించాలన్న అభిలాష నాలో అంకురించింది. 1983లో పరమయోగి విలాసం ప్రథమ భాగం వెలువడింది. ఇప్పుడు ఇది రెండవ భాగం ఈ రెండు భాగాలను తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానంవారి ఆర్థిక సహాయంతో ప్రచురించగలగటం నా అదృష్టంగా భావిస్తున్నాను. మొదటి భాగం శ్రీ గౌరిపెద్ది రామసుబ్బశర్మవంటి తాళ్ళపాక వాఙ్మయాధ్యక్షుల ప్రశంసలందుకొంది. ఇప్పుడు ఇదికూడా ఆంధ్ర పాఠకలోకం సమాదరణ పొందగలదని ఆశిస్తున్నాను.

–రచయిత.

★

కృతజ్ఞతలు

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థాన ఆర్థిక సహాయానికి, ఈ పుస్తకాన్ని ప్రతిపాదించిన గ్రంథ నిర్ణాయక సంఘంవారికి ముందుగా వందనాలు.

దేవస్థానం సహాయాన్ని సత్వరంగా అందించి నన్నాశీర్వదించిన "సప్తగిరి" సంపాదకులు, నాలుగేళ్ళపాటు జర్నలిజంలో నాకు నడకను నేర్పిన సహృదయులు శ్రీ కాట్రపాటి సుబ్బారావు, M A గారికి, వారి ఆఫీసు సిబ్బందికి నేనెంతో ఋణపడివున్నాను

తిరుపతినుంచి వచ్చాక నెల్లూరులో నన్నాదరిస్తున్న శ్రీ వేణు గోపాలస్వామి కళాశాల పాలకవర్గం అధ్యక్షులు శ్రీ ఆనం వెంకటరెడ్డి గారికి, కరస్పాండెంట్ శ్రీ ఆనం చంద్రశేఖరరెడ్డిగారికి నా నమస్సు మాంజలులు.

అడిగినంతనే ఆదరాభిమానాలతో అమూల్యమైన ముందుమాట వ్రాసియిచ్చిన మా కళాశాల ప్రిన్సిపాల్, శ్రీ వైష్ణవ ధర్మమర్మజ్ఞులు డాక్టర్ చక్రవర్తుల వీరరాఘవాచార్యులు M. Sc., Ph.d. గారికి నా కృతజ్ఞతాభివందనాలు.

ఈ పుస్తకాన్ని అందంగా అచ్చువేసి యిచ్చిన శ్రీ గణేష్ ప్రెస్‌వారికి నా ధన్యవాదాలు.

అంకితం

నాన్న: నారసింహారెడ్డి - అమ్మ: జయలక్ష్మమ్మగార్లకు

ముందుమాట

ఇది ఒక చిన్న పుస్తకం. దీనిలోని కథలూ చిన్నవే. కాని అవి యథార్థంగా జరిగిన మహత్తర భక్తిపూరితమైన గాథలు. శ్రీహరియే పరతత్త్వమని, దేవతాంతరములను పూజించుట వ్యర్థమని, మానవుడు కృతార్థుడగుటకు పరమపదమైన మోక్షమొక్కటే కోరదగినదని బ్రహ్మ పదము, ఇంద్ర పదవి గడ్డివరకతో సమానమని నమ్మిన మహాత్ములు ఆళ్వారులు, మన పూర్వాచార్యులు.

శ్రీహరియే పరమ పురుషుడు మనమందరమూ స్త్రీలం. ఆయన యొక్క దాసానుదాసులం. పెద్దల సందర్శనార్థం వెళ్ళినప్పుడు నీ పేరేమని అడిగితే మన పేరు ప్రక్కన దాసుడు అని చేర్చి పరి చయము చేసుకోవలె. అది శ్రీ వైష్ణవ సంప్రదాయం. ఒక శ్రీవైష్ణ వుడు మరొక శ్రీవైష్ణవుని చూచినప్పుడు ఇరువురూ పరస్పరం సాష్టాంగదండప్రణామం చేసికొంటారు. ఇది ఒక విశిష్టమైన సంప్రదాయం. మోక్షమే మానవుడు కోరదగిన గొప్ప పదమని నమ్మిన మనం అట్టి పదాన్ని పొందుటకు కావలసిన ముఖ్యమైన పట్టుకొమ్మ మన ఆచార్యుడు

శ్రీహరి భక్తులకు కుల విచక్షణ లేదు. చతుర్థ వర్ణస్థులైన తన గురువుగారి ఇంటి ముంగిటిలో భోజనము వడ్డించి వారి భోజనానంత రము ఆ విస్తరి ఎత్తిపారవైచి స్నానముచేసిన కారణముతో భార్యను విడిచి గృహస్థాశ్రమమువదలి సన్యసించినారు శ్రీమద్రామానుజులు.

శ్రీ వైష్ణవ మతతత్వమును పునరుద్ధరించినవారు రామానుజులు. ఆయన నమ్మినవారికే మోక్షమిస్తానని శ్రీరంగనాధుడు శాసించినందువల్లనే ఆయనకు "ఉడయవర్" అను బిరుదమేర్పడినది

కులముకన్న మిన్న గుణము. సుగుణ సంపన్నుడు శ్రీహరిని తప్ప మరెవ్వరిని చేరగోరడు. అట్టి శ్రీహరి కధలు వినుటవలన శ్రీహరిని స్తుతించుటవల్ల మన పాపములు తొలగును. హృదయమునకే తప్ప భౌతిక చక్షుపులకు గోచరించని శ్రీహరిని ఆశ్రయింపుమనెడిదే హిందూమతము. మన పుట్టుకతో ఏర్పడిన మతమును మార్చుకొనదలచుట ఒక మూఢత్వము. మతము మారినామనుకొనుట భ్రమ. స్వమతమే సర్వశ్రేష్ఠము. తండ్రి బ్రాహ్మణుడైతే తనయుడూ బ్రాహ్మణుడే. కాదనుకోవడానికి సాధ్యముకాదు. తండ్రిని తండ్రి కాదనుకొన్నట్లే.

హిందూమతాన్నిగురించి ఒహో అని ప్రచారం చేయడం అవశ్యముకాని కాలము మారినది ఇప్పుడు మన గొప్ప పరిమితముగానైన చెప్పుకోకపోతే హిందూ మతస్థులను. ఇతర మతస్థులు ఖగములవలె తన్నుకొనిపోతున్నారు.

కాబట్టి హిందువులూ, కానివారుకూడా ఈ పుస్తకాన్ని, ఇలాంటి కొన్ని పుస్తకాలనూ నవలలయందుంచు ఆసక్తితో చదివి కృతార్థులగుదురుగాక!

డా॥ సి. వి. రాఘవన్,
M. Sc., P hd.
ప్రిన్సిపాల్
శ్రీ వేణుగోపాలస్వామి డిగ్రీ కళాశాల.

నెల్లూరు,
25–11–86.

పరకాలచరితము

చోళదేశమున పూర్వసముద్ర తీరాన పరిరంభపురి అను పట్టణమున్నది. పూర్వము అచట లక్ష్మీదేవి శ్రీహరిని వరించు గుఱి తపము చేయగా స్వామి ప్రసన్నుడై సాక్షాత్కరించి ఆమె ప్రేమను మెచ్చి పరిరంభణముచేసి పత్నిగా స్వీకరించెను. నాటి నుండి ఆ పట్టణము పరిరంభపురిగా పేరు కెక్కినది. దానికి సమీపమున కమలాపూర్ణనగరమున్నది. ఆ ప్రదేశమున కార్తీక కృత్తికా నక్షత్ర దినమున శ్రీహరి కార్ముకాంశమున పరమ యోగులలో ద్వాదశయోగియైన పరకాలుడు జన్మించెను.

మగువల పాలిటి మన్మధుడుగ, యాచకులకు కల్పవృక్షముగ, ప్రజలకు పాలకుడు, పరమ యోగులకు పరతత్త్వముగ పగులకు యముడుగ గోచరించిన ఆతనికి పరకాలుడను ప్రసిద్ధి గలిగెను. ఆతని కరవాల మనెడిలత శత్రురక్త పోషితమైనత్కీర్తి పుష్పములను వెలయించెడిది. చతుర్విధ కవిత్వములలో ఆతడు దిట్టయై చతుర్విధ కవిత్వస్వామి యను బిరుదము నందెను. ఆతడు చోళరాజు మంత్రియై రాజ్యభారమంతయు తన భుజములపై నిడుకొని జనరంజకముగ పాలించుచుండెను.

పరిరంభపురము ప్రక్కన నాగపురి యను మహానగరము కలదు. అచట ధవళ పుష్కరిణి యను పుష్కరిణిలో నొక దివ్యకుముదములో శ్రీహరి మహిమతో నొకదేవకాంత శిశువుగా

నవతరించినది. ఆ పట్టణమున అమృతహస్తియను నాయుర్వేద వైద్యుడున్నాడు. ఆతడు ధన్వంతరికీడయినవాడు. ఆతడొక నాడు చేత మందుల సంచి యుంచుకొని మూలికల నన్వేషించు చువచ్చి ధవళ పుష్కరిణిలో స్నానమాడ బోయెను. ఆ సమయమున కొలనిలోని కలువలో నాతనికి వెన్నెల సోగ వంటి శిశువు కనిపించినది. సంతానరహితుడగు నాతడు ఆ శిశువును ప్రేమతో పట్టియెత్తుకొని ఇంటికి తెచ్చి తన పత్ని కిచ్చెను. కుముదమున జన్మించిన దగుటచే ఆ బాలికకు కుముదవల్లియని పేరుపెట్టి అమృతహస్తి దంపతు లతిగారాబమున పెంచుచుండిరి. కాలక్రమమున నామె యవ్వనవతి యైనది. తలిదండ్రు లామెకు వివాహ ప్రయత్నము చేయుచుండిరి. కుముదవల్లి పరకాలుని రూపగుణములను విని కృష్ణుని ప్రేమించిన రుక్మిణి వలె, అతని యందు బద్ధానురాగయై యుండెను. పరకాలుడును ఆమె అందచందముల గురించి తరచుగ విని విస్మయ మందు చుండెను. అమృతహస్తికి సంతానములేని సంగతి ఆతనికి తెలియును. మరి అంతటి అందగత్తె అతనికి కూతురెట్లాయెనని అతడు వితర్కించు చుండెను.

ఆతడొకనాడు బంధు మిత్ర సహితుడై నాగపట్టణమునకు వెళ్ళెను. అమృతహస్తి యింటికేగి ఆతని ఆతిధ్యము స్వీకరించెను. ఆతని యింటిలో మెరుపు తీగలా నర్తించుచున్న కుముదవల్లిని కనుగొనెను. మన్మధుని ఆరవ బాణమువలెనున్న

తప్పారక చూచెను. వెంటనే ఆతడు అమృతహస్తిని [illegible]చి ఆమె జన్మ వృత్తాంతము నడిగెను. ఆమెను తనకిచ్చి వివాహము చేయవలసినదని వలసినచో నిలువెత్తు ధనమునైన [illegible]శుల్కముగ యిచ్చెదనని పలికెను. అమృతహస్తి అతనికి కుముదవల్లి పుట్టుక గురించి తెలిపెను. కుముదవల్లిని [illegible]ని కిచ్చుటకు తనకభ్యంతరము లేదని కాని ఆమెకొక ప్రతిన గలదని దానిని నెరవేర్చునతడే ఆమెకు వరుడు కాగలడని [illegible]ల్లి [illegible]ంచెను. శ్రీ మహావిష్ణు శంఖచక్రములు ధరించి ప్రతినిత్యము వేయిమంది వైష్ణవులకు అన్నదానము చేసెడి విష్ణుభక్తుని [illegible]ంప వలెనను కుముదవల్లి చిన్ననాటి శపధము. అది విని పరకాలుడు సంతోషించెను. తాను వైష్ణవుడననియు ముద్రాధారణ మొనర్చితినని చెప్పెను. ఇటుపై వైష్ణవులకన్నదానము చేసి గాని తాను భుజింపనని వాగ్దాన మొనర్చెను. అంత వారిరువురికి రుక్మిణీ కృష్ణులవలె వైభవోపేతముగ వివాహము జరిగినది [illegible]రిరువురు బంధు మిత్రాదులతో అతి వేడుకతో తమ పురము [illegible] మరలి వచ్చిరి. ప్రతినిత్యము తమ యింట వేయిమంది వైష్ణవులకు విందు చేసిన మీదటనే వారు భుజించు చుండిరి. అంతటితో నూరకుండక వైష్ణవులకు అడిగినంత సొమ్ము అడ్డు లేక దానమివ్వసాగెను. చోళరాజును, అతనికి తాను మంత్రి [illegible]గుటను మరచిపోయెను. వైష్ణవులను సేవించుట తన మహద్భాగ్యముగ భావించి యెవ్వరేమనినను లెక్కసేయకుం [illegible] దేవతలుదండెత్తి వచ్చినను ఆతడు తన దానధర్మములను

వదలదలచలేదు. వైష్ణవులు వారి సొమ్మును వారే తినుచున్నారు గాని వేరు కాదని భావించి అతడు తన ధనవ్యయము గురించి చింతలేక యుండెను.

పరకాలుని విపరీత ప్రవర్తన ప్రభువుకు తెలిసినది. అతడు తన సామంతు రాజుల బిలిపించి పరకాలుని అవినయము గురించి వెల్లడించెను. తాను పరకాలుని నమ్మికొని రాజ్య భారము నంతయు నాతనిపై పెట్టగా అతడు తన సొమ్మును దాసర్ల పాలు చేయు చున్నాడని వాపోయెను.

‘అకట! యిన్నాళ్ళుగా ఆతడు కోశాగారమునకు ఒక్క కాసయినను చెల్లింపలేదా? అనుచు వెరగందెను. చివరకు మీస ములు మెలివేయుచు కరణముల పిలిపించెను. వారు వేగమెవచ్చి చేతులు జోడించి నిలుచుండిరి. చోళరాజు వారిని జూచి కోప ముతో నిట్లనెను.

“ఏమోయి! పరకాలుని స్వాధీనమున నున్న భూభాగ మెంత? దానికై యాతడు కట్టవలసిన కప్పమెంత? ఇంతవరకు ఆతడు చెల్లించిన ధనమెంత? చెల్లింప వలసినదెంత? మీరు తడయక ఉన్నది ఉన్నట్లుగ చెప్పుడు. ఆతని చేత లంచమందు కొని నన్ను వంచింప దలచితిరేని మీఆట కట్టింతును!”

చోళరాజు మాటలకు కరణముల చరణములు వణకినవి.

వారి ప్రాణములు పైకెగసినవి. వారు ధైర్యము తెచ్చుకొని చోళ రాజునకు ఇట్లు విన్నవించిరి.

“స్వామీ! ఇంతకాలము మీరు ఉపేక్షించిన కారణమున ఇట్టి దుర్గతి పట్టినది. మీరు ఇప్పటికయిన అడిగితిరి గాన ఏ దాపరికములేక చెప్పెదము— వాస్తవమునకు మేము పరకా లునికి భయపడినట్లుగ మీకు భయపడుటలేదు. అతడు రాజ్యా [illegible] మంతయు తన కైవసము గావించుకొని రెండవ రాజుగా చెలామణి యగుచున్నందున ఆతనిపైగల నేరములను చెప్ప సాహసింప లేకపోతిమి. ఇపుడు మీరా దేశించితిరి గనుక చెప్పు చున్నాము. ఆతడు సామంతుడైనది మొదలు ఇంతదనుక కోశా గారమునకు ఒక్కకాసు అయినను చెల్లింపలేదు.”

ఆమాటలు వినుటతోడనే చోళరాజు కన్నుల నుండి నిప్పురవ్వలు రాలినవి. తన యిరువైపుల నున్న కాలకింకరుల వలె భయంకరులైన రాజసేవకులను పిలిచి పరకాలుని వద్దకు వెళ్ళి ఆతడివ్వ వలసిన ధనమును వసూలు చేసికొని రమ్మని ఆజ్ఞాపించెను. ఆతడందులకు నిరాకరించినచో చేతులుబంధించి తీసికొని రావలసినదని చెప్పెను. వారువెంటనే వెళ్ళి పరకాలుని దర్శించి రాజాజ్ఞనినిపించిరి రాజుగారి సొమ్మును లెక్కకట్టి చెల్లించ వలసినది లేనిచో మావెంట రావలసిననదని పలికిరి. రాజుగారి ధనమెల్ల వైష్ణవాంకితము గావించి నిర్ధనుడైన పర

కాలుడు బింకము సడలనీక పొంకముగా నిట్లు పలికెను.

"నాసద్దనున్న పైకమంతయు యేనాడో చేజేతుల రాజుకు చెల్లించి వేసితిని. కొంత మిగులుండ వచ్చును. కాని అది యెంతయో తెలియదు. అదియును అన్యత్ర్యయమై పోయినది లెండు. కనుక మీరిక వెళ్ళిరండు"

ఆ మాటలకు కోపించిన రాజదూతలు పరకాలుని కొంగు పట్టి క్రిందకీడ్చిరి. మేలుకొన్న పులివలె పరకాలుడు కోపించి తన పార్శ్వముల నున్న మల్లయోధులను పిలిచి రాజభటులను పట్టుకొమ్మనెను. వారు విష్ణుభటులు యమభటులను తరుముకొను రీతి వారిని తరిమి పట్టుకొని కొట్టి తలక్రిందులుగా నేలపై యీడ్చి హింసించి వదిలిరి. వారు చావుదెబ్బలతో చోళభూపాలుని వద్దకు వచ్చి తమ వంటిమీది గాయముల చూపి యిట్లనిరి.

"ప్రభూ! మీ యాజ్ఞ మేరకు మేము పరకాలుని పైక మడిగితిమి. ఆతడు మమ్ముల మల్లయోధులచేత గుద్దించి నేలపై లాగించి మీకు దిక్కున్నచోట చెప్పుకొమ్మని గేలిచేసి వదలిపెట్టెను. ఇక మీరే శరణమని వచ్చితిమి"

వారి పరిస్థితికి చోళభూపతి ఖిన్నుడై వెంటనే సేనాపతిని పిలిపించి పరకాలునిపై దండు వెడలి అతని పట్టితెమ్మని

[illegible]ంచెను. ఆతడు మహారాజు వద్ద వీడ్కోలు పొంది [illegible]రంగ బలములతో పరకాలునిపై దాడి వెడలెను. పరకాలుడు [illegible] గరుడ వాహనారూఢుడైన శ్రీకృష్ణుని వలె [illegible] యెదుర్కొనెను. మిడతల దండును మాడ్చి మసి [illegible]చ్చువలె [illegible]ళ్ళను గోళ్ళతో చీల్చి చెండాడు బెబ్బులి [illegible] కుంజర యూథంబును భంజించు మృగరాజురీతి సర్ప [illegible] దర్పమణచు పక్షిరాజు చందమున పరకాలుడు చోళభూ[illegible] సైన్యమును తాకి నుగ్గు నుగ్గు కావించెను. పరకాలుడు [illegible] సేన శత్రువుల తలలు నేల వ్రాలకుండగ ఎగురగొట్టుచు [illegible]రాజు సైన్యముల నేలపాలు చేసిరి. చోళసేనాని కంఠగత [illegible] తల మొల చెదరగా రణరంగము నుండి పారిపోయి [illegible]రాజు చరణములపై బడెను.

తనసేనాని భంగపాటుగని చోళభూపతి పరకాలునిపై [illegible]పడి తానే అతనితో ఢీకొనెను. చోళభూపతి తన సామంత [illegible]లతో పరకాలునిపై దండెత్తిపోవువేళ అనేక అపశకున[illegible] యెదురైనవి. దానితో ప్రభువు కోపము రెట్టింపయినది. [illegible]రాలిని కలియు ప్రియునివలె పరకాలుని సైన్యముల్లాస[illegible]గ పురము వెలుపల చోళభూపతితో తలపడినది. పరకాలుడు [illegible]వాలము ధరించి పరాక్రమముతో విక్రమించెను. చోళ[illegible] సైన్యమనే కొలనులో ప్రవేశించిన మదగజమువలె [illegible]నిని అల్లకల్లోలము గావించెను. ఆతని ధాటికి తాళలేక యుద్ధ

రంగమునకు వెరచి చోళభూపతి పారిపోయెను. అతడు తన పరాజయమునకు సిగ్గుచేతను అవమానముచేతను చితికిపోయెను తనకు అన్నింట అసమానుడైన వానితో యుద్ధముచేసి రణమున వానితో సమానము కాలేకపోయినందుకు ఆతడెంతగనో వగచెను యుద్ధమున పరకాలుడు దేవతలకైన అజేయుడని, కపటోపాయమున నాతని జయింపవలెనని నిశ్చయించెను - అతడు తన హితులను పిలిపించి యిట్లు మాట్లాడెను.

"పరకాలుడు నాతో జరిపిన పోరాటమును నేను మెచ్చితిని. చక్రవర్తినైన నేనెక్కడ? సామంతుడైన తానెక్కడ? నాతో సమానముగ పోరాడ గలిగిన ఆతడే నిజమైన వీరుడు. వానిని గన్న తల్లియే తల్లి! కనుక మీరు వేగమే వెళ్ళి పరకాలుని యపరాధమును క్షమించితిననియు మునుపటి కంటె మిన్నగా నాతని మన్నింతుననియు చెప్పవలెను. ఆతడడిగిన వాటికి సమ్మతించి యెట్లయిన అతనిని నా సన్నిధికి తోడ్కొని రావలెను. అట్లు తెచ్చిన వారికి తగిన బహుమతి కలదు"

ప్రభువు కోర్కె మేరకు వారు పరకాలుని పురమునకేగి రాజుగారి ఆహ్వానము విన్నవించిరి "నీసాహసమును ప్రభువులు ప్రశంసించు చున్నారు. నిన్ను కంటితో చూచు కోర్కె తప్ప వేరు ఉద్దేశ్యములేదు." అనుచునమ్మ బలికిరి అంత పరిమిత పరివారముతో పరకాలుడు చోళభూపతి సన్నిధికి వచ్చెను

గాయములకు చికిత్స చేసికొను మన్నట్లుగా అతడు నిమ్మ పండులను ప్రభువుకు కానుకగా యిచ్చెను—ఆతని జూచి చోళ భూపతి నిరసించుచు యిట్లు పలికెను. "ఇన్నినాళ్ళు నిశ్చింతగ [illegible] సుసుభవించుచు తేరగా సొమ్ము తినుచుండిన నీవు ఇప్పుడు నాచెంతకు వచ్చుచు కానుకగానైన నొకకాసును తేక వచ్చితివే? నీదుర్మార్గములు మానుము. నాకురావలసిన ధనము చెల్లించి వెళ్ళుము" చోళభూపతి ఆదేశాను సారము రాజభటులు పరకాలుని బంధించిరి. రాజభటులతని వద్ద పైకము లేకుండుట గ్రహించి, యూరక అతని హింసించిన ప్రయోజనము లేదని తలచిరి. ఆ నిని స్వస్థానమునకు తీసికొనిపోయి అతని బంధు మిత్రుల సమక్షమున బాధించిన సొమ్ము జమ పడగలదని వార భిప్రాయపడిరి. వారతని దీసికొని పోవుచు మార్గమధ్యమున నొక విష్ణాలయమున విశ్రమించిరి. పరకాలుడు ప్రభువు మాటలునమ్మి అతని కపటోపాయమునకు లోనయినందుకు చింతించుచు ఆరాజును నిందించుచు ఆలయమున విశ్రమించెను. అతిథులకు విందు చేయక భుజింపరాదను నియమము మేరకు ఆనాడు రాత్రి ఆలయమున ఉపవాస దీక్షలో నుండెను. అతని నిష్ఠకు మెచ్చి శ్రీ మహావిష్ణు వతనికి స్వప్నమున సాక్షాత్కరించెను. తన దివ్యహస్తాలతో పరకాలుని తనువెల్లనిమురి 'నా ధనమంతయు నీకుగాక వేరెవరికి? కంచికివచ్చి కావలసినంత సొమ్ము గైకొమ్ము అని వాత్సల్యముతో పలికెను. పరకాలుడా దివ్యవాక్కులు విని మేల్కొని తనవెంట కంచికి రావలసినదని

చోళరాజు మంత్రులకోరెను. వారు ఆమాటల కాశ్చర్య చకితులైరి. పరకాలుడు దేవునిమీద ఆనగా అట్లు పలుకుట వలన అతడు మాట తప్పడని నిశ్చయించిరి. వారిని తోడ్కొని పరకాలుడు కంచికేగి వరదరాజస్వామిని దర్శించి తనబాధ తీర్చమని వేడుకొనెను. స్వామి ఆతని అనుగ్రహించి తానువేగవతీ నదీ తీరమునకు పేరరుళాలదాసు అను రైతు రూపమున వచ్చి ధన ధాన్యములతో నతని ఋణవిముక్తుని చేసెదనని చెప్పెను. అంత పరకాలుడు సంతసించి చోళమంత్రులతో వేగవతీ తీరమున వేచియుండెను.

కొంతసేపటికి చుంగుల తలపాగ, పిల్లిగడ్డము మీసములు కలిగి, తాంబూలము నవులుచు, మాధవళి వస్త్రము ధరించి పూర్వీకులను పెద్దిరెడ్డితీవితో పల్లకినెక్కి పేరరుళాలదాసు అను రైతచటికి వచ్చెను. ఆతడు పరకాలుని చూచి పల్లకి దిగి ఆత్మబంధువవలె ప్రేమతో పలకరించెను. పరకాలుని దుస్థితికి కారణమడిగి తెలిసికొని ఆతనిని బాధించుచున్న మంత్రులపై కోపము చూపెను. అంత ప్రేమగలవాడవైనచో పైకమును చెల్లింపుమని మంత్రులు ఆతని నిలదీసిరి. దానికతడు కుంచము తెమ్మని భటుల పురమాయించి తనమాయచే ధనరాశిని ప్రత్యక్షము గావించెను. తనకుతానే కుంచము చేబూని శరవేగముతో గోవిందార్పణ మటుంచు ఆధనరాశిని సంచులకెత్తెను. ఇట్లు కొలుచుట ముంచుట తెలియనంత వేగముతో ధనరాశినిపూర్తిగ

[illegible] ళమంత్రుల కప్పగించి చెల్లుచీటీ పరకాలునికి ఇవ్వ [illegible]గ కోరెను. అంత ఆకపటరైతు అంతర్ధానమయ్యెను. [illegible] మంత్రులు ధన ధాన్య రాశులతో సంతుష్టులై పరకాలుని [illegible] ప్రశంసించి చోళరాజు కడకేగిరి. వారాధనరాశుల [illegible] ముందట బెట్టి తాము పొడగన్న వింతను వివరించిరి. [illegible]పతి పరమాశ్చర్య భరితుడై ఆవృత్తాంత మాలకించెను. [illegible]ప్పక ధనము చెల్లించిన పరకాలుడెంతటి ఘనుడని [illegible]సించెను. తనకారణముగ పరకాలుడు పవాసముండవలసి [illegible]నందుకు చింతించి ఆఘోరపాపము బాపుకొనుటకై బ్రా[illegible]లకు దానములో సంగెను. రాజలాంఛనములైన ఛత్ర[illegible]ములను ప్రీతితో కానుకగా పరకాలునికి పంపెను. [illegible]పటికంటె మిన్నగా మన్నింతునని చెప్పిచెల్లుచీటి యిచ్చెను [illegible] పరకాలుడా పురస్కారమునకు మెచ్చి తనపురము చేరెను.

ఆతడట్లు వెళ్ళగనే మంత్రుల సమక్షములో చోళరాజు [illegible]శులను లెక్కింప పూనుకొనెను. అంతలో మాధవ మాయా [illegible]మై ధనరాశులంతర్ధాన మయ్యెను. చోళరాజు నివ్వెర [illegible] మంత్రులను చూచి యిట్లనెను.

,,చూచితిరా! పరకాలుడెంత మాయావియో! వీడు వైష్ణ[illegible]ముడా? మన మాటకు భయపడిన వానివలె వెళ్ళి మన [illegible] మనకిచ్చు వానివలె తిరిగివచ్చి ఇంతటి ఇంద్రజాలము [illegible]! మాయాధనము యిచ్చినట్లే యిచ్చి మాయము చేసెను.

ఇటువంటి మాయలమారిని ఇకపై ఏరీతినమ్మ గలము? ఇతనిని ఏరీతి మనము నిగ్రహింప గలము? ఇకపై ఇతనితోగాని ఇతని సొమ్ముతోగాని మనకు పని లేదు. ఇతని భూమండలమునంతయు స్వాధీన మొనర్చుకొని ఆపట్టణమునుండి యితనివి పారదోలండి."

చోళమంత్రులు పరకాలుని పట్టణమునకు వెళ్ళి ప్రభు వాజ్ఞ వినిపించిరి. ఇంతటితో మీనెయ్యము సరియని పరకాలుడు వారి శాసనమునకు సమ్మతించెను. అతడు తన పత్ని కుముదవల్లి చెంతకేగి జరిగిన వృత్తాంతమెల్ల వివరించి ప్రభువు నెదిర్చి మనమిచట నుండదగదని చెప్పెను.

"ప్రభువు పాడి దప్పి తానిచ్చిన రాజ్యమును తిరిగి గైకొనెను. వేయిమంది వైష్ణవులకు అన్నదానము చేయక మనము అన్నము ముట్టరాదు. ఇది మనకు విడువరాని వ్రతము ఒక వేళ మరల రాజు నాశ్రయింతమన్న అతడందుల కంగీకరింపడు. ఆతడొక వేళ అంగీకరించినను రాజద్రవ్యము హరిదాసుల కర్హము కాదు. పూర్వమొకప్పుడు సప్తర్షులు క్షామ పీడితులై శవమును తినగోరి అదియు రాజద్రవ్యమగుట తెలిసి దానిని త్యజించిరి. కావున రాజుసొమ్ము వైష్ణవుల కివ్వరానిది. శ్రీహరి తననుగూర్చి చేసెడి అధర్మముకూడ ధర్మమని యానతిచ్చియున్నారు. యజ్ఞ యాగాదులలో హింస సత్కర్మయే యగుచున్నది. కావున వైష్ణవసేవ నిమిత్తమై నేను దొంగతనము

[illegible] దోషము లేదు. మన వ్రతనియమ పాలనకు యింతకు మించి ఉపాయము కనుపించుటలేదు కావున ఇకపై నేను దొంగనై వెన్నదొంగ సేవకులకు విందులు చేయుదును"

పరకాలుడు తన నిర్ణయమును భార్యకు వెల్లడించి [illegible] ధనుర్ధారులైన వేయి మంది అనుచరులతో కిరాత వేష [illegible] తన భార్యతో బయలుదేరెను. కొండలు కోనలు దాటి సముద్ర తీరమున గల మహారణ్యమును చేరెను. సముద్రతీర [illegible] గల వోడలలో నిత్యము పచ్చకర్పూరము కస్తూరి, పట్టు [illegible]ములు, వజ్ర వైడూర్యములు తదితర వస్తువుల విక్రయము జరుగు చుండెడిది. అచట క్రయ విక్రయములకై వచ్చు చున్న వ్యాపారులను మార్గమధ్యమున నిర్దయులై అడ్డగించి వారిని నిలువుదోపిడి చేసి కనికరముతో ప్రాణములు తీయక సాగనంపు చుండిరి. ఇట్లు దోచితెచ్చిన ధనముతో దినదినము శ్రీ వైష్ణవ సహస్రంబునకు షడ్రసోపేతముగ విందులు సాగించు చుండిరి.

దొంగతనములలోను అతని కొక నియమమున్నది. శంఖచక్రములు తిరుమణి దాల్చిన వారిని అతడు దోచుకొనెడి వాడు కాడు. పైపెచ్చు అటువంటి వారు తటస్థపడినచో వారిని గొప్ప భక్తితో నాదరించెడివాడు. ఇట్లుండ అతడు ఒకనాడు దొంగతనమునకై ఒక మహాపట్టణమునకు వెళ్ళెను. ఆరాత్రి నల్లని మేఘాలు కమ్మి ఆకాశము నల్లనికుండవలె నుండినది.

కొంతసేపటికి జడివాన కురియసాగినది. పరకాలుడు ఒక వైష్ణవునిపంచలో దొంగతనమునకై పొంచియుండెను. పతి భోజన పాత్రను కడుగుటకై ఆవైష్ణవుని భార్యపంచలోనికి వచ్చెను. ఆమె వానలో తడవనేరక వాకిటనే వంగినిల్చొని వర్షపుజల్లులో పాత్రను కడుగుచుండెను. అంతలో మెరుపు మెరవగా ఆపాత్ర తళుక్కుమని కనిపించినది. పరకాలుడు దానిని వైష్ణవపత్ని నుండి ఒడిసిపట్టి లాగుకొనెను. అస్మద్గురు భ్యోన్నమః యనుచు ఆమె ఆపాత్రను విడిచిపెట్టెను. ఆవాక్యము చెవిసోకుటతోనే పరకాలుడు అది వైష్ణవుల సొమ్మని గ్రహించి భయ భ్రాంతుడై అచటనే ఆగిపోయెను. ఆగృహిణిలోని కేగి భర్తకీ విషయము దెలిపెను. వారి సంభాషణ మాలకింపదలచి పరకాలుడును చప్పుడుచేయక లోనికేగి వాకిటదాగి యుండెను.

ఆ వైష్ణవుడు తనభార్యతో నిది పరకాలుని పని యని చెప్పెను. అతడు మనము వైష్ణవులమని తెలియక వైష్ణవసేవార్థమై యిట్లు చేసెను. కావున నీవతనికి విఘ్నము చేయవలదని అతడు పదేశించెను. అంత వైష్ణవపత్ని పంచలోనికి రాగా అచట అన్నపాత్ర కన్పించినది. ఆమె అచ్చెరువుతో ఆవార్త భర్తకు తెలిపినది. అన్న పాత్రను వదలు నప్పుడు నీవేమని యంటివని భర్త ప్రశ్నించెను. అందుకాగృహిణి చోరభీతితో ఆచార్యుని తలచితిని తప్ప వెఱుగా ఏమియు నన దని జవాబిచ్చెను. నీవట్లేలనంటివని ఆమె-భర్త కోపించెను. "బ్రహ్మదేవుడి శాపాన్ని

[illegible]చు కొనవచ్చును. బ్రహ్మహత్యా పాపమును సైతము [illegible] పూపవచ్చును. కాని శ్రీవైష్ణవాసచారమును ఏరీతిగ [illegible]సను సరిదిద్ద లేమనుచు తన యిల్లాలిని విందింపు చుండెను. [illegible]డది భరించలేక వెంటనే లోనికేగి వైష్ణవుని పాద [illegible] బడి తన అపరాధమును క్షమింపవేడెను. ఆవైష్ణవుడు [illegible] పరకాలునిగ గుర్తించి ఆతని పాద పద్మములకు నమ[illegible]ంచెను. వైష్ణవి అపరాధమును సైచమని చెప్పి వైష్ణవుని [illegible]ని పరకాలుడు వెడలిపోయెను.?

పరకాలుని వైష్ణవారాధనము శ్రీహరి ప్రశంసలందు[illegible]. స్వామివారు పరకాలుని వైష్ణవపూజను స్వయముగా [illegible]లచి బ్రహ్మ మహేంద్రాది దేవతలతో, పరాంకుశాది [illegible]లతో లక్ష్మీసమేతుడై గరుడ వాహనారూఢుడై గగన [illegible]గమున నేతెంచెను. సముద్ర తీరప్రాంతమున భువి కవతరించి [illegible]ని దిగి లక్ష్మీదేవికీ పరకాలుని చేతితో చూపుచు ఇట్లని [illegible] చెప్పెను.

"అదిగో! చూచితివా? ఆ సమీపారణ్యములో బాటసారు[illegible]చి ఆధనముతో వేయిమంది వైష్ణవులకు అన్నదానము [illegible]టుపైనగాని తాను, తన భార్య భుజింపనట్టిపరమ భాగవ[illegible] ఒకడున్నాడు. అతడే పరకాలుడు. పెక్కేండ్లనుండి [illegible]ట్టి వైష్ణవపూజ సలుపుచున్నాడు. ఈ దినము బాటసారు[illegible]ను రాలేదను చింతతో శ్రీహరి పూజకు విఘ్నము కలు

గునను ఖేధముతో నున్నాడతడు. తన భటులను రావి చెట్టుపై కెక్కించి తాను చెట్టుక్రింద ఖడ్గధారియై బాటసారుల కొరకు ఊరక ఎదురు చూచుచున్నవాడు నా కొనర్చెడి పూజకంటె నాభక్తులకు కావించెడి పూజలే నాకు ప్రియమైనవి. అట్టిపూజ లొనరించు యాతని నేను మెచ్చితిని. నేడు నేనీతని కోర్కెను అనుగ్రహింపదలచితిని''

శ్రీహరి ఇట్లు పలికి పరకాలునికి తన లీలావిలాసము చూపదలచెను. వెంటనే గరుత్మంతుడు గుర్రమాయెను. లక్ష్మీ నారాయణులు మనుజ దంపతులైరి. బ్రహ్మదేవుడు పురోహితుడుగ మారెను. దేవతాబృందము సామాన్య మానవ రూపములతో వెంబడించిరి. ఆ మనుజ దంపతులు అశ్వారూఢు లయి బంగారు గొడుగు వింజామరలతో సకల వస్తు సంభారములలో సేవకులు వెంబడింప పరాంతకుడున్న ప్రాంతమునకు విచ్చేసిరి. దూరమునుండియే వారిని కాంచిన రావిచెట్టుమీది పరకాలుని అనుచరులు పరకాలునితో యిట్లనిరి.

''దేవరా! దూరమునుండి ఒక పెనుమూక ఇటుకేతెంచు చున్నది. ఇంత పెద్ద బృందమును మన మిదివరకు చూచి యుండలేదు. వారునిర్భయముగ మనల సమీపించు చున్నారు. వారి వద్ద ధనము కుప్పలుగా నున్నది. దానిని దోచినచో మన భాగవతార్చన కిక ఏ లోటును వుండదు'' పరకాలుడా శుభ

[illegible] సంతసించి తన సైన్యమును మూడు జట్లుగా చీల్చి [illegible] మూడు తావులనుంచెను. కొందరిని పొదలచాటున,

మరి కొందరిని చెట్లమీద దాగి యుండమనెను. ఆ [illegible]క బృందము తమ వద్దకు రాగానే పరకాలుని భటులు [illegible] వేయుచు వారిపైబడి వారి యొంటిమీది విలువైన [illegible]ను దోచుకొనసాగిరి. పరకాలుడు గుర్రమెక్కి వచ్చి [illegible] మాయాదంపతులను చూచెను. గుర్రము నాపి వారి [illegible] ఆభరణముల నన్నిటిని ఒలుచుకొనెను. చివరికి పురు[illegible] చేతికి గల యుంగరమును సైతము వదలక చేతితో లాగు[illegible]యెను. కాని అది రాకపోవుటతో నోటితో కరచి లాగు[illegible] ఆ సొమ్ములను, ఉంగరమును ఒక పెట్టెలో పెట్టించి [illegible]త్తింపబోగా శ్రీహరి లీలచే ఆ పెట్టె పైకి లేవలేదు. [illegible] మంది భటులు ప్రయత్నించినను, దానిని పైకి లేపలేక [illegible]. దానితోపరకాలునికి కోపముతో కళ్ళెర్రబారినవి. ఆతడు [illegible]ని పురోహితుని గొంతుపై నుంచి ''మాయావీ! నీ [illegible]మునకు విరుగుడు మంత్రము చెప్పి పెట్టెను లేవకపోయి [illegible] ప్రాణములు తీసెద'' ననుచు బెదరించెను. దానికా [illegible]డు తనకేమియు తెలియదని గుర్రముపై నున్నవాడే [illegible] మాయావి యనుచు మాధవుని చూపెను. పరకాలుడు [illegible] సమీపింపగా ఆ స్వామి చిరునవ్వుతో అతని చేర [illegible]చి నీవు కోరెన మంత్రము చెప్పెదననుచు అతని శిరసున

చేయి యుంచి కుడి చెవిలో సంసార సాగరమును తరింపచేయు నావ యన దగు అష్టాక్షరీ మంత్రముపదేశించెను. అనంతరము శ్రీ మహావిష్ణువు తన మాయ నుపసంహరించి దేవతాగణములతో స్వస్వరూపమును చూపెను. కన్నుల ఆనంద బాష్పములు పొంగి పారుచుండ పరకాలుడు ఆ దివ్యదర్శనమునకు పరవశుడై స్వామిని తన కవితాపుష్పములచే నర్చింపసాగెను.

"స్వామీ! విషజ్వాలలు కక్కే సర్పముతో ఒకేయింట సహవాసము చేయుచున్న వానివలె, కడలినడుమ ముక్కచెక్కలైన ఓడలో చిక్కిన నావికుని రీతి, గట్టులు తెంచుకొని పారు ప్రవాహము ప్రక్కనున్న పెద్ద చెట్టు విధమున రెండు వైపుల మండుచున్న కట్టెలోగల చీమల బారులాగా ఏటివరదన చిక్కి భీతిల్లు నక్కమాదిరి తాపత్రయములనెడి పెద్ద కెరటాలతో అల్లకల్లోలమైన సంసార సాగరమున అలమటించు నన్ను అనుగ్రహించి దరిజేర్పవా?" అని ఆర్తితో పాడుచు వేయిన్ని ఎనుబది గీతములను స్వామి కంకితము చేసెను. తా నపహరించిన స్వామి ఆభరణములను తెచ్చి స్వామికి సమర్పించెను. శ్రీహరి ఆ ఆళ్వారును చేరబిలిచి ప్రేమతో కౌగలించి యిట్లు ప్రణుతించెను.

"ఓయీ! నాకు బ్రహ్మ మహేంద్రాదులొనర్చెడి పూజలుగాని, యోగి బృందము కావించెడి తపోర్చనలుగాని నీ పూజలో ఆవగింజంతకు సరిపోలవు.

[illegible]సతలు నన్ను పూజించినట్లు ఇకపై అఖిల వైష్ణవులు [illegible] పూజింతురు. ఇక మీదట నిన్ను కొలిచినవాడే నాకు [illegible]" ఇట్లు వరమిచ్చి పరకాలుని తోడ్కొని శ్రీహరి అంత[illegible]యెను. పరకాలుడు తనస్థావరమునకు తిరిగి వెళ్ళి [illegible]సేవలో కాలము గడుపుచుండెను.

కొంత కాలమునకు పరకాలునికి వేంకటాద్రి వెళ్ళి [illegible]వాసుని దర్శింప కోరిక కలిగెను. తిరుమలస్వామి చిత్రమైన [illegible], [illegible]లావిలాసములు, చక్కదనము శఠకోపాదుల కృతుల [illegible] వినిన కొలది ఆ కోర్కె అధికము కాసాగినది. తుదకు [illegible]ల సమ్మతితో శ్రీరంగనాధుని అనుమతితో అతడు అనుచర [illegible]ముతో వేంకటాద్రికి పయనమయ్యెను. వారు కావేరిని దాటి [illegible] నగర శైలములు గడచి కంచి సమీపములో పాలేరు [illegible]మున తోటలో విశ్రమించిరి. అకలిబాధకు తాళలేక అన్న [illegible] వెదకుచుండిరి. వారి క్షుద్బాధ చూడలేక శ్రీకంచి [illegible]డైన అష్టభుజ నృసింహుడు ద్వాపరమునాటి ముసలి [illegible] చూచిన వారికి నవ్వు కలిగించెడి వృద్ధుని వేషములో [illegible] వణకుచు చలిది మూటతో అచటకు వచ్చెను. తోటలో [illegible]ంచిన మామిడి చెట్టు క్రింద నిలబడిన ఆ వృద్ధునిచూచి [illegible]లుడతనిని పరమ వైష్ణవునిగా భావించి పాదాలకు ప్రమొ[illegible]. వృద్ధుని చేతిలో పంచాంగముండుట జూచి 'స్వామీ! [illegible] తిథి వార నక్షత్రముల గురించి తెలుపవలయును.

నేను కడు దవ్వు నడచి ఆకలితో బడలియున్నాను. మీ చద్ది మూటలో నా కింత ప్రసాదించి నన్ననుగ్రహింప వలయును' అని ప్రార్థించెను.

అందుకా వృద్ధుడు చిరునవ్వు నవ్వి "నీది శ్రీ విష్ణు వారము, శ్రీవిష్ణుతార, శ్రీవిష్ణు తిధి" అనుచు చమత్కరించెను. నీకు సర్వగ్రహములును ఏకాదశియందే యున్నవి. నీకంతయు శుభకరముగనే యున్నది. నీ కోర్కెలు నెరవేరును. నీకుచలిది పెట్టెదను" అనుచు ఆశీర్వదించెను. తొలుత పరకాలునకు ఒక పిడికెడు అన్నము పెట్టి తరువాత అతని అనుచరులందరికిని పిడికెడు పిడికెడుగా చలిదిని ఊరుగాయతో కలిపి పెట్టెను. అమృతము నారగించిన తృప్తి వారికి కలిగినది. అంత పరకాలుడు వృద్ధునికి మ్రొక్కి అతని నామధేయము తెల్పుపగోరెను. "నేను సాష్టభుజనృసింహుడను కంచికిపడమరగా నెలకొనియున్నాను' అని చెప్పుచు వృద్ధుడు అదృశ్యమాయెను. అది చూచి పరకాలుడు పరమాశ్చర్య భరితుడై అతడు తన ఆకటి బాధ తీర్ప వచ్చిన శ్రీ మహావిష్ణువని తలచి అతని నిర్హేతుక కృపాకటాక్షమునకు సంతసించి స్వామిపై స్తోత్రము గానము చేసెను. మరల తన పయనము కొనసాగించెను.

కొంతకాలమునకు శేషాద్రిని చేరుకొనెను. ఆపర్వతమును కాలితో నెక్కుటకు జంకి కొండ క్రిందనే యుండి మూడు దినములు ఉపవసించెను. శ్రీ వేంకటాద్రినాయకుడు తన దివ్య

[illegible] విగ్రహముతో అతనికి దర్శనమొసగి తన అమృతహస్త [illegible] అతని బడలిక బాపి శరీరమంతయు నిమిరి లాలించెను [illegible] సాక్షాత్కార వైభవమును కన్నులార గాంచి [illegible] వేంకటాద్రినుండి వెనుదిరిగెను. మార్గమధ్యమున నా[illegible]లు సమర్పించిన సువర్ణ రజతాది వస్తువుల స్వీకరించి [illegible] శ్రీరంగమునకు మరలివచ్చెను. శ్రీరంగనాధుని సేవించి [illegible] ఆలయమునకు వంటిల్లు, సాలలు మొదలగు ఆరు [illegible]ములను చేపట్టి ప్రతిన బూనెను. రెండు సాలలు, [illegible] వెంటనే కట్టించెను. నాలుగవ కలుకోట కట్టింపదలచి [illegible] త్రవ్వుచుండగా భూగర్భ గుహాంతరమున దివ్య తేజ[illegible] యోగిపుంగవుడగుపడెను.

అతని కారణముగ హరి దివ్యసాలము పని నిలిచి [illegible] పరకాలున కిష్టము లేదు. అందులకై అతడొక యుపా[illegible] పన్ని ఆ యోగిని సమీపించి అతని యోగక్షేమము [illegible]. తాను నూట యెనిమిది తిరుపతులలో వెలసిన శ్రీ [illegible]ను సేవించి వనజాక్షుమీద భక్తితో నచట యోగ[illegible]లో నిలచి యుంటినని చెప్పెను. అంతట పరకాలుడతనిని [illegible]నాద్రిపైని నారసింహుని సేవించితిరాయని యడిగెను [illegible] భక్తులతో ప్రత్యక్షముగ మాటలాడునని చెప్పెను. [illegible] యోగి అచ్చెరువంది అతడు నాతోడ మాటలాడునా [illegible] కుతూహలముగ ప్రశ్నించెను. తప్పక మాటలాడునని

పరకాలుడు మాట యివ్వగా ఆ యోగిపుంగవుడు సమాధి నుండి లేచి తుహినాద్రికి వెళ్ళెను. అచట నారసింహుడు తన భక్తుని మాట నిలబెట్టుటకై ఆ యోగితో మాటలాడెను. అందుకాయోగి ఆనంద భరితుడై స్వామిని సేవించుచు అచటనే యుండిపోయెను పరకాలుడు నిరాటంకముగ తన ప్రాకార నిర్మాణము పూర్తి గావించెను.

మరల ఇంకొక ప్రాకార నిర్మాణమునకై పూనుకొని అందుకు ధనము లేకుండుటకు చింతించెను. చోరాగ్రేసరులయిన తన అనుచరుల పిలిచి రహస్య సమాలోచనము జరిపెను. ఎట్లయినను ప్రాకారమును నిర్మించితీరవలెనని అందుకు కావలసిన ధనమును మీరు దొంగిలించి తేగలరాయని అనుచరులను అడిగెను—తమ నాయకుని ప్రశ్నకు అనుచరులు ఇట్లు బదులు పలికిరి.

"దొరా! మీ బంటుల బలము మీరెరుగనిదా? చక్రవర్తినైన దారిగాచి దోపిడి చెయ్యగలము. పగలు చూచిన సొమ్మును పగటే దొంగలింపగలము. ఎవ్వరికిని తీయరాని గడియలను తాళములను తీయుటకు మావద్ద పెక్కు బదనికలు కలవు. పాతాళములోని పెన్నిధినైన ప్రత్యక్షముచేయు అంజనములు మావద్ద నున్నవి. ఎవరినైన సొమ్మసిలజేయు నిద్రమందులు మాచేత నున్నవి. రెండవ చేతికి తెలియకుండ సొమ్ములు కత్తి

[illegible]ము. ఆమడ దూరమైనను అతి రహస్యముగ కన్నము [illegible]గలము"

[illegible]ట్లు వారు తమ సాహసములను గూర్చి స్వోత్కర్షగా [illegible]. అంతటితో సరిపెట్టక నాగపట్టణములో జైనులు శత్రు[illegible]ద్యమైన ఒక గుడిని కట్టించి అందు పదునారు వన్నెల [illegible] ప్రతిమను ప్రతిష్ఠించి యున్నారని దానిని దొంగిలించినచో [illegible] పనులన్నియు నెరవేరగలవని వెల్లడించిరి. ఆ వార్తవిని [illegible]లుడు పరమానందముతో వారిని కౌగలించుకొనెను. [illegible] వారు నాగపట్టణములోని జైనమందిరము కడ కేగిరి. [illegible]ందిరము గోళాకృతితో తలుపు వాకిలి ద్వారబంధము తేడా [illegible]ర చిత్రగతుల నుండెను. లోని ప్రతిమను దర్శించుట [illegible] చిన్న కంత మాత్రముండెను. పరకాలుడు ఆ బిలముద్వార [illegible]ను దర్శించి దానిని తస్కరించు మార్గమునకై చింతింప [illegible]. ఆతడొకనాడు తన యనుచరుల బిలిచి యిట్లు చెప్ప [illegible].

"ఈ జైనాలయ నిర్మాణము కపటముగా నుండి తుది [illegible] తెలియరాకున్నది. ఇది అభేద్యముగ నున్నది. [illegible] మందిరములు చూచితిమి. కాని యిట్టిది ఎచటను [illegible]ము. ఏ పాపి దీనిని నిర్మించెనోగదా! ఎంత వెదికిన దీనిని [illegible] మార్గము తోచకున్నది. ద్వీపాంతరము నుండి వచ్చిన

వ్రడంగి దీనిని నిర్మించెనని వింటిని. నేనతనికడ కేగి దీనిని భేదించు ఉపాయము తెలిసికొనివత్తును. నేను వచ్చు వరకు మీ రిచటనే యుండవలసినది.'' అనుచరులు అతని మాటకు సమ్మతించిరి. అంత పరకాలుడు సాధువు రూపములో ద్వీపముకడ కేగి అచట కంసాలి వారితో కలసి తిరుగుచు నొకనాడు సౌగత హేమ గురుని విగ్రహము తస్కరింపబడెనని పుకారు పుట్టించెను. జైనమందిరమును నిర్మించిన శిల్పి ఆ వదంతని విని నివ్వెరపోయెను. గుడి గోపురము మీది కవాట సూత్రము దొంగ కెట్లు తెలిసినదనుచు అతడు వితర్కింపసాగెను. పరకాలుడది గమనించి ప్రేమతో అతని చెంత చేరి గుళ్ళు గోపురములకు గడియలు తాళములు తప్ప సూత్రము లెక్కడివి అని అమాయకముగ అడిగెను. అందుకా శిల్పి ''లేకేమి? ఆ గుడి శిఖరమునకు సూత్రమేర్పరచినవాడను నేనే'' అనుచు ప్రకటించుకొనెను గుడి గోపురమును ఇరుచుట్లు ఏడేడు మార్లు గట్టిగా త్రిప్పినచో తలుపులు తెరదుకొనునని రహస్యమును వెల్లడించెను. ఆ సమాచారమును పరకాలుడు తన భటుల కందించెను.

వారు వెంటనే ఒకనాటి రాత్రి సౌగత గురు నిలయ శిఖరమెక్కి ఏడేడు మార్లు త్రిప్పగా నది దారి యొసగినది. పరకాలుడు తన చెల్లెలు భర్తను లోపలికి పంపెను. చప్పుడు చేయక అతడు లోన ప్రవేశింపగా అచట ఇనుప బీగములతో కవాటము లెదురైనవి. పరకాలుని బావమరిది వాటిని తెరువలేక

[illegible]. పరకాలుడు దశావతార స్తోత్రము చెప్పగ బీగములు [illegible]. పైనుండి ఒక ఇనుపగొలుసు సాయముతో క్రిందికి [illegible]కాలుని బావమరిది అచట విగ్రహములను పరిశీలించుచు [illegible] కొన్ని లోహమూర్తులు, సీసపు ప్రతిమలు ఉండినవి. [illegible] విడిచిపెట్టి పసిడి ప్రతిమపై చేయివేసెను. వెంటనే [illegible]ములోని దివ్యశక్తి పై కెగసిపోయెను. అతడు ప్రతిమను [illegible] కట్టుగా శిఖరము మీది వారు దానిని పైకి లాగుకొనిరి. [illegible] ల గొలుసును పరకాలుని మరిది తన నడుముకు కట్టు[illegible]. పరకాలుని భటులు గొలుసును పైకి లాగుచుండిరి. [illegible] బిలము వెలుపలికి వచ్చినది. కాని నడుము [illegible] లోపల నిలిచిపోయినది. ఎంత గట్టిగ లాగినను [illegible] బిలము వెలుపలికి రప్పించ లేక పోయిరి. అప్పుడు [illegible] బావమరిది యిట్లనెను.

''శ్రీరంగనాథుని కార్యము నెరవేరుచున్నదను సంతో[illegible] శరీర ముప్పొంగి పోయి బిలమున దూరలేకున్నది. [illegible] నన్ను లాగవలదు. శ్రీరంగనాథుని కైంకర్యము [illegible]కర్తవ్యము. నాగురించి ఆలోచించవలదు. నన్నిట్లు [illegible] వెళ్ళినచో జైనులు మీ జాడ కనిపెట్టి మీకు అడ్డు[illegible]. [illegible] తనువు, ప్రాణములు శ్రీరంగనాథునివి. స్వామి [illegible] ప్రాణదానము చేయునతడు పుణ్యము గావించు[illegible]ందురు. ఒక డేగ కొరకై తనువొసగినందుకే శిబి

చక్రవర్తి సకలలోకములలో సన్నుతి పొందెను. ఇక పరమాత్మని కొరకై ప్రాణము లర్పింప గలిగినచో నే నెంతటి ధన్యాత్ముడనో గదా! కావున మీరు జాగుసేయక నా తల నరికి దానిని ప్రతిమతోబాటు మీ వెంట తీసికొని వెళ్ళుడు."

తన బావమరిది త్యాగబుద్ధిని పరకాలుడు ఔరౌరా! యని మెచ్చుకొనెను. ఓ భాగవతోత్తమా! నీవు ఇహపరములలో ధన్యత నొందితివి అని అతనిని ప్రశంసించుచు తన కరవాలముతో శిరసును ఖండించెను. ఆ శిరసును తన చేతబూని జైన ప్రతిమను గుడినుంచి దించి ఒక పట్టెమంచముపై పెట్టించి పైన ముసుగుకప్పి శవమును మోసుకొనిపోవు రీతి శోకాలు పెట్టుచు పోవుచుండిరి. కొందరు కట్టెలతో వెనుక వచ్చుచుండ నిప్పు చేతబట్టి యొకడు ముందునడచుచుండెను. పరకాలుని చేతనున్న శిరసు నుండి రక్తము కారుచుండెను. రక్తము జాడబట్టి ఇతరులు తమ్ము అనుసరింతురని తలచి పరకాలుడా శిరసును ఒక పొదలో పడవైచి ముందుకు సాగెను. తన కొరకు ప్రాణములర్పించిన ఆ భక్తుని త్యాగమునకు మెచ్చిన శ్రీహరి ఆ వృత్తాంతమును మునుల కెరిగించి ఆ భక్తుని బ్రతికించి తీసికొని రావలసినదిగ గరుడుని యాజ్ఞాపించెను.

వెంటనే విహగేంద్రుడు వెళ్ళి ఆ భక్తుని తల, మొండెమును అతికించి దానిపై అమృతజలమును చిలికించి బ్రతికించెను ఆభక్తుని తోడ్కొనివచ్చి శ్రీరంగేశు సన్నిధినుంచెను.

పరకాలుడా జైన ప్రతిమను గొనిపోవుచు కృష్ణపురి యను [illegible] చేరెను. అప్పటికి సాయం సమయమగుటచే అందరికి ఆక[illegible]గొనుచుండుటచే వారచట విశ్రమింప దలచిరి. అందరు ఒకచోట [illegible]ండుట మంచిది కాదని తలయొక దిక్కుకు చెదరియుండిరి. [illegible]బాహ్యమతాసక్తుడయిన నేరమునకా యనునట్లు పరకాలుడు [illegible]గురువు ప్రతిమను ఒక పొలములోని రొంపిలోవేసి తొక్కి[illegible]ను. అతడు మడిదగ్గర కావలియుండి తన యనుచరులను [illegible]లోని కంపెను. ఇంతలో ఆపొలము రైతు నాగేలు, ఎద్దులతో [illegible]టికివచ్చి మడిదున్నుటకు పూనుకొనెను. మడిదున్న నిచ్చి[illegible] ప్రతిమ బైటపడునను భయముతో పరకాలుడు ఒక ఉపా[illegible]యాహించెను. అతడు పొలములోని రైతు కడ్డమువచ్చి [illegible]ను ఎద్దులను నాగటినుండి విడిపించి తరిమి వేసెను—ఆతడు [illegible]ను ఇట్లని బెదిరింపసాగెను.

"నీవీపొలము దున్నినచో చోళరాజు ఆన! ఇన్నాళ్ళుగా [illegible]పొమ్ము తింటివి. ఇది మా తాత సంపాదించిన నేల! ఇది [illegible]పొలము గాని నీది కాదు. ఇతరుల పొలమును దున్నుట [illegible] న్యాయము? వెంటనే తొలగిపొమ్ము. కొవ్వెక్కి నీ విట్టి [illegible] చేసితివి. కందిగింజను కాపువాడిని వేచనిదే పసలేదను [illegible]ను నిజము చేసితివి." పరకాలుని మాటలకా రైతు అంగీక[illegible]దు. వారిట్లు వాదులాడుకొని చివరికి మధ్యవర్తుల కడకు [illegible]కు వచ్చిరి. న్యాయసభవారు ఆ ఇరువురని పిలిపించి మాట

లాడిరి. పొలము నీదని చెప్పుటకు సాక్షులు గలరా యని వారు పరకాలుని ప్రశ్నించిరి. "ఇంకెక్కడి సాక్షులు? వారేనాడో గతించి పోయిరని పరకాలుడు బదులుపలికెను. 'పోనిమ్ము ఏదైన పత్రము గలదా యని ప్రశ్నింప నేటికి ఏడవతరములోని తాతగారిచ్చిన పత్రము చెదరకుండ నుండుటకది తామ్ర శాసనమా అని పరకాలుడు విరసముగ పలికెను. అంత అతనిని 'సత్యము' చేయుమనిరి. అపుడు పరకాలుడు తాను విష్ణువునకు ఏడుతరములనాటి సేవకుడనుట స్మరించుకొనెను. తన ఏడవ తాత వంశకర్తయైన వామనుడు సంపాదించిన పొలముగా దానిని పేర్కొని అందుకు శ్రీకృష్ణుడే సాక్షియని సత్యము చేసి తన వాదము గెలిచెను.

అంతట పరకాలుడు పొలమువద్దకు వెళ్ళెను. ఆ శ్రీకృష్ణపురి దైవము శ్రీమహావిష్ణువు. ఆ స్వామివారు ఆలయపూజారి తనకు సమర్పించిన నైవేద్య మారగించి పూజారిని పిల్చి తన భక్తుడు ఆకటితో బాధపడుచున్నాడని, అతనికి పాలు, పాయసము, అప్పములు యిచ్చిరావలసినదని కోరెను. ఆ పూజారి అదేవిధముగా నెత్తిన పెట్టుకొని ప్రసాదములను తీసికొనిపోయి పరకాలున కొసగెను. పరకాలుడు అతని అనుచరులు ఆ పదార్థముల నారగించి ఆకలి బాపుకొనిరి.

పొలములోని బంగరు ప్రతిమను వెలికిదీసి బురద కడిగి తిరిగి యధాపూర్వముగ మంచపు పల్లకిలో నుంచి మోసుకొని

[illegible] మార్గమధ్యములోని శ్రీహరి ఆలయమును సందర్శిం[illegible], అచట ప్రసాదములను ఆరగించుచు, ఆయా దైవము[illegible]ల్లుచు పరకాలుడు తన ప్రయాణమును కొనసాగిం[illegible] సంగమపురము అను ఊరు చేరుసరికి చీకటి పడినది. [illegible] మార్గము కనిపించలేదు. పరకాలుడు ఆవూరి పెద్దను [illegible] త్రోవచూపెడు వానిని ఒకనిని తెల్లవారు వరకు తోడు [illegible]లసినదిగ కోరెను. అతడందుకంగీకరించి మదోన్మ[illegible]ట మరచెను. పరకాలుడు చీకటిలో ఒంటరిగా చను[illegible] కృష్ణపురి శ్రీకృష్ణుడు ఒక ధానుష్కుని రూపమున శస్త్రా[illegible] నాతనికి తోడువచ్చెను. తెలవారగనే పరకాలుడత[illegible] మీ పేరేమిటి ఊరేది అని అడిగెను. నన్ను జగధభి[illegible]ందురు, నేను కృష్ణపురి తలవరిని, మీరొంటరిగ పోవు[illegible] నేను మీకు తోడు వచ్చితిని అని చెప్పుచు అతడదృ[illegible]ను. పరకాలుడా వ్యక్తి శ్రీనాధుడని తెలిసికొని ఆనంద[illegible]లతో అతనిని పది పద్యముల ప్రస్తుతించెను. అనంతర [illegible] శ్రీరంగముచేరి జైనప్రతిమ కొనగోటిని మాత్రమునరికి [illegible]ంచి తక్కిన ప్రతిమ నంతయు కరగించి ముద్దచేసి [illegible] మూడవ ప్రహారము కట్టింపసాగెను.

[illegible]రోజులలో భక్తాంఘ్రి రేణువను ఆళ్వారు శ్రీరంగ [illegible] ప్రాంగణ మందిరమున నివసించుచు స్వామివారికి [illegible]ంకర్య మొనరించు చుండెను. పరకాలుడు కట్టింప

దలచిన ప్రహార ము న కతని మందిరము అడ్డువచ్చెను. ఆమందిర మచటినుండి తొలగించుటయా మానుటయా యను సందిగ్ధతకు పరకాలుడు లోనయ్యెను విచారింపగా స్వామికైంకర్యముకంటె స్వామిదాసుల కైంకర్యమే ఘనమైనది. అరువది వేలసంవత్సరములు హరిపూజ చేయుటకంటె ఒక భక్తునికి ఒక పూట పూజచేయుట మేలని పరమేశ్వరుడు పార్వతికి ఉపదేశించి యుండుట బట్టి ఈ పరమ భాగవతుని ఇంటికి వెలుపలె ప్రహారము నిర్మించుట ఉచితమని తుదకాతడు నిర్ణయించుకొని ప్రాకారమునట్లే నిర్మాణ మొనర్చెను. ఆతని వైష్ణవ భక్తికి భక్తాంఘ్రిరేణువు సంతసించి అతడు తన కొనర్చిన ఉపకారమునకు ప్రత్యుపకారముగ ప్రతినిత్యము తన కుసుమార్చనలో పువ్వుల నాళ తరగుట కుపయోగించు కత్తికి పరకాలుని పేరుపెట్టెను.

పరకాలుడటుపై శ్రీరంగనాధునికి మరియొక గోపురము, వంటశాల కట్టింపదలచి ఆవిషయము శిల్పులకు చెప్పెను. "మీరిన్నాళ్ళుగ శ్రీరంగేశుని కైంకర్యమునకై శ్రమించితిరి. మీశ్రమ వృధాకాదు. శ్రీరంగనాధుని కరుణ మీకు కలుగును. మీకు రావలసిన ధనమును లెక్కకట్టి ఇచ్చెదను. ఇకను చేయవలసిన పనులకు మీకు అప్పు పడుదును. మీరు తప్పక ఆ పనులు చేయవలయును" ఆతడిట్లని వారికి కొన్ని బహుమతుల నిచ్చెను. వారు తొలుత ఆపనుల కంగీకరించిరి. తరువాత వారిలో కొందరు మరలవచ్చి మాలో కొందరు డబ్బు ఇవ్వనిదే

[illegible]ముమను చున్నారని వెనకకు తగ్గిరి. ఇంతవరకు మాచేతి [illegible]తో ఈపనులు చేసితిమి. ఇపై ఈపనులు చేయుట [illegible]ట్టుబాటుకాదు. కావున కొంత సొమ్మియినను ముందుగా [illegible] పని ప్రారంభించుట కష్టమనిరి. పరకాలుడు ఆ శిల్పుల [illegible]కు కోపించుట మాని వారిని కరుణతో చూచెను. బ్రహ్మాది [illegible]లకు లభ్యముకాని శ్రీరంగనాధుని కైంకర్యము కావించిన [illegible] వ్యర్ధము, అనర్ధ దాయకమైన ధనము నిచ్చుట దోష [illegible]వెను. వారికి అర్ధమునకు బదులుగ పరమార్ధము నిప్పిం [illegible] నసుకొనెను.

ఆ సమయమున కావేరీనది గట్టులొరసి పారుచుండినది. [illegible]క నావికుని పిలచి అతనికి కావలసినంత బంగార [illegible] శిల్పులను నావ యెక్కించుకొనిపోయి నదీ మధ్యమున [illegible] రావలసినదని రహస్యముగ చెప్పెను. పరకాలుడు [illegible]లను పిలిచి వారికి రావలసిన పైకమును లెక్కగట్టి [illegible]తునని చెప్పెను. కావేరి కావల శ్రీనిపతీర్థమున నిధినిక్షే[illegible]దని తనవెంట పడవపై వచ్చి దానిని గైకొన వలసిన [illegible]రెను. వారందుల కంగీకరింపగా వారిని పడవ యెక్కిం[illegible]సి వారిని నదీ మధ్యమున పడవతోసహా ముంచివేయిం[illegible]. అట్లుమునిగి పోవుచున్న వారిని చూచి వారికి పరమపద [illegible]లగింప వలసినదిగా పరకాలుడు శ్రీహరిని ప్రార్ధించెను. [illegible]సుతెల్లరు చూచు చుండ ఆకసమున దివ్య విమానములతో

దేవతలు ప్రత్యక్షమై వారిని తమవెంట వైకుంఠమునకు గొని పోయిరి. పరకాలుడు ఎప్పటివలె శ్రీరంగనాధుని సేవలో కాలము గడుపు చుండెను.

అక్కడ నాగపట్టణములో జైనులు తమ బంగరు ప్రతిమ దొంగిలింప బడుటగనీ దిగ్భ్రాంతి చెందిరి. గుడి శిఖరము కదలుటను, అచట రక్తపు మరకలను చూచి ఈపట్టణములో నీటిజాడలనైన గుర్తింప గలిగినట్టి తలవరలను పిలిపించిరి వారచటకి వచ్చి పరకాలుని అడుగు జాడలను కొలిచి పరిశీలించిరి. చివరకి వారతనిని గుర్తించి శ్రీరంగపట్టణమునకు చనుదెంచి పరకాలుని సమీపించి తమ గురువు ప్రతిమను ఇచ్చెదవా, ఈయవా అనుచు కోపమున ప్రశ్నించిరి. పరకాలుడు తానేమియు యెరుగనివాని చందమున మీగురువెవ్వరు, అతడిచట నుండునో నాకు చెప్పెదరాయని అమాయకముగ అడిగెను. "నాగపట్టణములోని బంగరు ప్రతిమను చేచేతుల దొంగిలించి తెచ్చిన నీకు తెలియని దేమున్నది మాసొమ్ము మాకప్ప జెప్పనిచో నిన్ను విడిచిపెట్టము రాజుకీ సంగతి తెలిసిన నీకు చేటు మూడును. కావున జాగు సేయక మా మూర్తిని అప్పగించితివేని నీజోలికిరాము. ప్రతిమను నీవేదొంగిలించితివని మేము ప్రమాణము చేసి చెప్పగలము" అని గద్దించుచు ఆజైనులు పరాంతకుని కొంగు వొడిసి పట్టుకొనిరి.

జైనులతని కొంగుపట్టి నిలదీయగా పరకాలుడు తన [illegible]ము బైటపడినదని తెలిసికొని మెత్తబడెను. అతడిట్లని [illegible] ప్రార్థించెను.

"మీరిట్లు వదరుటెందులకు? నా కొంగు వదలుడు. మీ [illegible] దొంగిలింపబడుట నాకు తెలియునుగాని దానిని [illegible] నేను తేలేదు. అది పెద్దవారి చేతులలో పడినది. [illegible] ఊరక గోలచేసినచో దొంగలకు మీ విషయము తెలిసి [illegible] దాచివేయుదురు. కనుక ఆగడములు మానుడు. మీకు [illegible] కార్యము కావలసినచో నాతో జగడము మానుడు. నేనడి[illegible] ధనము యిచ్చినచో చిటికెనవేలు కొదువగాకుండ మీ [illegible]."

జైనులాతని మాటలలోని మర్మమును కానలేక అతడడిగిన [illegible] యిచ్చుట కంగీకరించి పత్రము వ్రాయుమని కోరిరి. [illegible]లుడు కొందరు పెద్దలను కూడగట్టి తమ ఒప్పందము [illegible] వారికిచెప్పి జైనులిచ్చిన ధనమునకు బదులుగా చిటికెన [illegible]దువగాకుండ తాను యిచ్చునట్లు శ్రీరంగపతి సాక్షిగా [illegible] వ్రాయించెను. ఆ పత్రమును డాంబికముగా జైనుల [illegible]రిచ్చిన ధనము పుచ్చుకొనెను. జైనులు పరకాలుడు [illegible] గడువునాటికి మరలివచ్చి బంగరు ప్రతిమ నివ్వవలసిన [illegible]. అంత పరకాలుడు మున్ను తాను దాచియుంచిన

ప్రతిమ చిటికెనవేలును తెచ్చి వారి చేతిలో పెట్టెను. దానిని చూచి జైనులు శోకించి పరకాలునిపై కోపముతో మండిపడిరి. "నీ మాట సత్యమని నమ్మి నీవే దొంగవని తెలియక నీచేతికి ధనము నిచ్చితిమి. నీవు మంచితనముతో ప్రతిమను మాకు అప్పగించక చిటికెనవేలితో సరిపెట్టితివి. అయిననేమి? నీవు మాకిచ్చిన పత్రమున్నది. న్యాయాన్యాయ విచారణకు సాక్షులున్నారు గదా!" అనుచు ధైర్యముగా అతని ఎదుర్కొనిరి. "నా పత్రములో నున్న రీతిగా నేను చేసితిని. పదిమందిలో పత్రమును చదివింపుడు. అందులో నున్న దానికి ఆవగింజంత పొల్లు చేసినను నేను యింతకు రెండింతలు సొమ్ము యిచ్చెదను" అనుచు పరకాలుడు బదులు చెప్పెను. వారు పెద్దమనషులచే వడివడిగా పత్రమును చదివించిరి. అందులో చిటికెన వ్రేలుకు తక్కువ కాకుండ యిత్తునని వున్నదియేగాని బంగరు ప్రతిమనంతయు ఇచ్చెదనను ప్రసక్తి లేదని కావున పరకాలుని తప్పు పట్టుటకు ఆధారములేదని పెద్దలు తీర్పు నొసగిరి. అంత జైనులు ఆగ్రహించి ఆ విషయమును చోళరాజుకు తెలిపిరి. మహారాజు పరకాలుని పిలిపించి "ఏమోయి పరకాలా! ఇంత అధర్మము నీకు తగునా? నేనెంత చెప్పినను యిట్టి దుడుకుతనము మానకున్నావు. సౌగత గురువును అపహరించి తెచ్చుట మహాద్రోహము కాదా?" అనుచు నిందించెను. అందుకు పరకాలుడిట్లు బదులు పలికెను.

"...జని నిన్ను అనరాదుగాక! ఆగమ బాహ్యులయిన ...లను రాజనువాడు చూచినంతనె దండింపవలెనుగాని ... మన్నింపదగునా? పూర్వము దేవేంద్రుడు త్రిపురాసుర ... ఆ మతమును కల్పించి చివరకు తానే ఆ మత ... పలువిధముల వారిని నశింపజేయవలెనని ఆన ...న్నాడు. కావున నేనిట్లు గురు ప్రతిమను అపహరించి ...కాదన్న జైనులను నాతో వాదింప వదలుము. ...ములో నోడిన వారిని దోషులుగ శిక్షింపుము." రాజు ...లకు సమ్మతించెను. పరకాలుడు జైనులతో వాదించి ... చోళరాజతని వాదపటిమకు ఆశ్చర్యభరితుడై అతనిని ...పులతో సంభావించెను. అతనిని మదగజ మెక్కించి ...ములతో వూరేగించెను. వాదములో ఓడిన జైను ...ంచెను. పరకాలుడు చోళరాజును వీడ్కొని శ్రీరంగ ... నమయ్యెను.

మార్గమధ్యమున అతనికి 'త్రికవి' యని బిరుదు వహిం... యెదురు వచ్చెను. అతడు కుమారస్వామి అంశన ...వాడు. సమ్మదుండను పేరుగల శైవ మతాచార్యుడు ... ర చిత్ర విస్తర కవితా ప్రవీణుడనని బిరుదు వాద్య ...గీగుచుండగా మదగజము నధిరోహించియున్న పర ...పిలిపి తన పురమునకు రావలసినదని ఆహ్వానించెను. ...నుతేని ఊర నేడుగు పెట్టను. ఇది నా ప్రతిన

యని పరకాలుడా ఆహ్వానమును తిరస్కరించెను. తమ ఊరిలో పూర్వము రామాలయముండిన దనియు కలియుగమున నది కనిపించుట లేదనియు శివకవి చెప్పెను. పూర్వము శ్రీరాముడు రాక్షస సంహారము చేయుచు నచట విశ్రమించిన కారణముగా రామవియత్పురమని ఆ వూరికి పేరు వచ్చినదని చెప్పెను. దాని మీదట పరకాలుడతని ఆహ్వానము నంగీకరించెను. శివ గురువతనిని తన యింటికి తోడ్కొనిపోయి సకలోపచారములు కావించెను. అతడు పరకాలుని కవితా సామర్థ్యమును తెలుసుకొన గోరెను. కడలి శంఖములు కదలి వచ్చునట్లుగా కవిత చెప్పినచో తన బిరుదములను పరకాలున కిచ్చెదనని శివగురువు ఆశచూపెను. అందుకు నిరాకరించుచు పరకాలుడు తాను శ్రీహరి సన్నిధినితప్ప కవిత చెప్పనని ప్రకటించెను.

అది చూచి పరకాలుని శిష్యుడు ఇట్లు పలికెను. "స్వామీ! మీ శిష్యులము ఇందరము మేముండగా మీకేల శ్రమ? మాలో ఒకడైనను యీ మూర్ఖుని ఓడింపగలడు. ఇతడినేకాదు ఇతడి దేవుడైన శివుడు వచ్చినను మేము సమాధానము చెప్పగలము. కొండతో పొట్టేలు ఢీ కొనినట్లు పక్షిరాజుతో పాము పోరాడినట్లు, సూర్యుడితో మిణుగురుపురుగు పోటీ పడినట్లు అజ్ఞానియై మీ ఘనత గుర్తించలేక మీతో వాదుకు వచ్చినాడితడు. అంతియేకాని అతనికి మీకును గల తారతమ్యము హస్తిమశకాంతరముగదా!"

శిష్యులు అట్లనుటకు సంతసించిన పరకాలుడు మీరలంతటి వారలే యని అభినందించి వీనితో వాదించుటకు మీరైననేమి నేనైన నేమి యని ఆ పూర విష్ణ్వాలయ మెచట గలదో వెదకి రమ్మనెను. శిష్యులు ఆ పురమంతయు వెదకి తుదకు విష్ణుమందిరము ఎచటను లేదని చెప్పిరి. అంత పరకాలుడు తన దివ్యదృష్టితో చూడగా నొక అద్భుతము అగపడినది. సముద్రపు గుల్లలలో [illegible]త్యమున్నటుల ఆ యూరి పాషండులలో ఒక విష్ణుభక్తురాలున్నది. ఆమె తన వారికి తెలియకుండ కుండలో దాచి బాలకృష్ణుని పూజించుచుండెను. పగలెల్ల ఆమె తన యింటి వారు చెప్పినట్లు చేయును. రాత్రికాగా బాలకృష్ణుని కుండలో నుంచి తీసి స్నానమాడించి ఫల పుష్ప ధూప దీపములతో యశోద కృష్ణుని లాలించినట్లుగా పూజించు చుండెడిది. పరకాలుడు దివ్యదృష్టితో ఆ భక్తురాలి వృత్తాంతమును తెలిసికొని తన శిష్యుల కావిషయము చెప్పి ఆమెను తన సన్నిధికి పిలిపించుకొనెను.

ఆ భక్తురాలు తాను కలశములోదాచి కృష్ణుని పూజించుట తనవారికే తెలియకుండగా పరులకెట్లు తెలిసెనని విస్మయమందినది. తన వృత్తాంతము తెలిసిన ఆ ఘనుడు గొప్పయోగియై యుండునని ఆమె భావించినది. అతని పాదసేవలో ధన్యురాలనగుదునని ఆమె తన కృష్ణుని అక్కున చేర్చుకొని పరకాలుని సన్నిధికి వచ్చినది. తన కృష్ణ విగ్రహమును అతని చేతులలో

పెట్టి ఆమె అతని పాదము పై వ్రాలి ప్రణుతించినది. పరకాలుడామెను ఆశీర్వదించి లేవనెత్తెను. పిదప శివగురువును పిలిచి కవితాస్పర్థకు పూనుకొనెను. "నా కవితా మహత్త్వము మాధవుడు దప్ప బ్రహ్మేంద్రాదులు సైతము తెలియలేరు. అట్టిచో నీ వెంత" యనుచు ఆ బాలకృష్ణుని ఎదురుగా నుంచుకొని చిత్రగతులతో సముద్రశంఖములు చటికి వేంచేయునట్లు కవిత్వము చెప్పెను. అతని కవితాధారకు ముగ్ధుడై కన్నుల ఆనంద బాష్పాలు రాల శివగురువు పరకాలుని పాదములపైబడి తనను క్షమింప వేడెను—"స్వామీ! మీరు శ్రీకృష్ణుని అవతారమూర్తులు మిమ్ములను అల్పముగా నెంచిన పామరుడను. మీ యెడల నా అపచారమును మన్నింపుడు" అనుచు పరకాలుని పరిపరివిధముల ప్రార్థించెను. తన బిరుదములను పరకాలుని కొసగి త్రికవులకును చతుష్కవులకును ఇకపై తమరే రాజు అనుచు ప్రకటించెను. శివగురువొసగిన స్వర్ణాంబరములను పరకాలుడు బాలకృష్ణున కర్పించి అచటగల మణిమందిరములో కృష్ణ విగ్రహమును ప్రతిష్టింప జేసెను—పరకాలుని మిక్కిలి గౌరవించి శివగురువు అతనిని శ్రీరంగమున కంపెను.

పరకాలుడు శ్రీరంగమునకు విచ్చేసెను. రంగనాథునికి తాను కట్టించి యిచ్చిన ప్రాకారములను పరికించి చూచెను. అవి అన్ని రాతి ప్రాకారములే అయినందుకు చిన్నబోయెను. స్వామి వారికి బంగరు నీలమణుల ప్రాకారము కట్టింపలేక పోయినం

దుకు బాధతో శోకింపసాగెను. అతని ఆర్తినిచూచి శ్రీరంగ విభుడు ప్రత్యక్షమై అతనిని అనునయించెను—

"యోగీంద్రా! నీ భక్తిని గురించి కట్టిన ఇవి రాతి కట్టడములు కావు; బ్రహ్మమహేంద్రాది దేవతలు, దినకర సుధాకరులు కట్టించిన జాతిరత్నాలతో కట్టించిన ప్రాకారములు నీ కట్టడములకు ఆవగింజకు సరిపోలవు. కావున చింతింపకుము" అని తన భక్తుని ఓదార్చెను.

అంత పరకాలుడు శ్రీరంగపతి యనుమతిని పరమ విరక్తుడై తన భార్యతో కలసి శ్రీరంగవిభుని సన్నిధి నున్న భద్రాశ్రమములో యోగసమాధిలో కాలము గడపసాగెను. కావున ఈ పరకాలుని చరిత్ర వలన శ్రీహరి పూజకంటె హరిదాసుల పూజ మిన్నయని తెలియుచున్నది.

పరకాలముని స్వామివారికి ఆరు ప్రాకారములను నిర్మించుటయేగాక "మహాశ్రీవచనమ్" అను పేరుతో స్వామిపై ఆరు కృతులను కూడ చెప్పెను. వానిలో మొదటిది ఆదికావ్యము. తిరుపతులందుండు భక్తులు ధన్యులను సందేశమిచ్చునది ఈ కావ్యము. రెండవది తంటకమను కావ్యము, మూడవది చిత్ర కావ్యము. 'మహాతను దళములు అనునది నాల్గవ, ఐదవ ప్రబంధము. నిదు దండకము' చివరి కావ్యము.

ఇట్లు పరమ యోగిగ వరకవిగ వాసికెక్కిన పరకాలుని చరితమును భక్తితో వినినవారు, చదివినవారు ప్రస్తుతించినవారు హరి కృపతో సకల సిద్ధులు పొందగలరు. శ్రీహరి సాక్షాత్కారము నందగలరు!

హరిః ఓమ్ తత్ సత్!

2

నాథముని, యామునాచార్య, రామానుజ వృత్తాంతములు

కావేరీ తీరమున వీరనారాయణ మను గ్రామ మున్నది. పరమ భాగవతులు, పరతత్త్వవిదులు, కరుణాపయోనిధులు, కమనీయమతులు, అగణిత వేదవేదాంగ పారగులు అయిన బ్రాహ్మణులు నాలుగు వేల మంది ఆ అగ్రహారమున నివసించుచుండిరి. ఆ ఊరి దైవము వీరనారాయణస్వామి. ఆ వూరిలోని ఈశ్వరభట్టు అను వైష్ణవునికి విష్వక్సేనాది శ్రీహరి సచివ గణ నాయకాంశమున శ్రీనాథముని జన్మించెను. అతడు పుట్టుకతోనే నారదుని మించిన గాన విద్యావిచక్షణుడయ్యెను. కొంత కాలమునకు తండ్రి కొడుకులు వీరనారాయణస్వామి అనుమతితో తీర్థయాత్రకు బయలుదేరిరి. ప్రసిద్ధమైన హరి మందిరముల నన్నిటిని దర్శించుచు ఒక్కొక్క మందిరమున మూడు దినములు చొప్పున గడపుచుండిరి. ఇంతలో వారి విరహమును సైపజాలక వీరనారాయణస్వామి స్వప్నమున సాక్షాత్కరించి స్వగ్రామమునకు మరలి రావలసినదిగ కోరెను. అంత తండ్రీ

తనయులు తమ అగ్రహారమునకు తిరిగివచ్చి వీరనారాయణ పూజలో నిమగ్నులయిరి.

ఇంతలో ఒక దినమున కురుకానగరమునుండి కొందరు వైష్ణవోత్తములు వారి చెంతకువచ్చి పరాంకుశముని దివ్య ప్రబంధములోని పది పాటలు వినిపించిరి. అందుకు సంతసించిన నాధముని మొత్తము పాటలను వినిపింపకోరెను. పరాంకుశ ముని కావ్యరచన చేసి చాలాకాలమైనదనియు, ఆ కావ్యము లోని పదిపాటలే ప్రజలకు పరమపదసిద్ధిని కలిగింప గలిగిన వగుటచే తక్కిన కావ్యము నష్టమై పోయిన దనియు చెప్పి ఆ వైష్ణవోత్తములు మిగిలిన పాటలను చెప్పలేకపోయిరి. శ్రీనాధముని కురుకా నగరమునకేగి కురుకేశుని సన్నిధిలో శఠకోపముని దర్శనము పొందదలచి మధురకవి దివ్యప్రబంధమును పండ్రెండువేల పర్యాయములు ఆవృత్తిగావించెను. నాధమునుల భక్తికి మెచ్చి శఠకోపముని ప్రత్యక్షమయ్యెను. కన్నుల ఆనంద బాష్పములు పొంగ నాధముని అతని పాదములపై వాలి పరిపరి విధముల ప్రస్తుతించెను. వరము కోరుకొమ్మని శఠారి యడుగగా "భవదీయ దివ్యప్రబంధ రత్నములు ఈ దాసునకు ప్రసాదింపు" మని నాధముని వేడుకొనెను. ఒకమారు చదివిన జీవితాంతము గుర్తుండునట్లుగ మరణానంతర ముక్తి కలుగునట్లుగ ప్రజలకు అతని దివ్యప్రబంధముల ననుగ్రహింపవలసినదని ప్రార్థించెను. అందులకా పరాంకుశమౌని సమ్మతించి మాధవుని తన మనసున

నిల్పి ద్వయమంత్రపూరితముగ తన దివ్యప్రబంధము లన్నిటిని నాధమునులకుపదేశించి అతడు కోరిన ఫలశృతిని ప్రసాదించి అంతర్ధాన మొందెను.

నాధముని తన కబ్బిన నవ్యదివ్య ప్రబంధముల నావృత్తి గావించుచు అచటనే యుండిపోయెను. అంత వీరనారాయణ స్వామి అతనికి స్వప్నమున కనబడి మన మిరువురము కలసి దివ్యప్రబంధ పారాయణ మొనరింతుము రమ్మనిపిలిచెను. నాధముని వెంటనే వీరనారాయణ గ్రామమునకు పయనమై అచట వీరనారాయణస్వామితో కూడి దివ్యప్రబంధ పారాయణము చేయుచుండెను. పరాంకుశ మౌని పాటలన్నింటిని తాళయుక్తముగావించి శిష్యులకు నేర్పుచుండగా సాక్షాత్తుగ శ్రీవెంకటేశ్వరుడును వానినాలకింప వచ్చెడువాడు.

ఇట్లుండగ ఒక మానవకాంతకు దేవకాంతకు గానస్పర్ధ వచ్చినది. వారిరువురు తమ గానకళా ప్రావీణ్యమును ప్రదర్శింప చోళరాజు కొలువుకు వచ్చిరి. సభాసదులకు దేవగానమన గానేమో తెలియదు. మానవగానము వారికి నచ్చినదికాదు. మరిఆయిరువురికి గానపరీక్షను నిర్వహించు వాడెవరు? ఒక్క శ్రీనాధముని మాత్రమే అందుకు సమర్థుడని పెద్దలు తెలుపగా చోళరాజు అతివినయముగా నాధమునుల వారిని కొలువుకాహ్వానించి సింహాసనారూఢుని కావించి గాన పరీక్షను నిర్వహింప

వలెనని కోరెను. నాథముని అందుల కంగీకరించెను. నాథముని గాయకుల సంగీతమాలకించి అందు దేవగానముత్తమమైనదని తీర్పిచ్చెను. ఆతీర్పుకు కొందరు సదస్యులు సందేహములు వ్యక్తము చేసిరి. అందుకు నాథముని చిరునవ్వు నవ్వి వారికి తన సంగీత వైదుష్యమును ప్రదర్శింప దలచెను. కొలువులోని వారలచేత పంచలోహనిర్మితములయిన వేయితాళముల తెప్పించి వానీ నన్నింటిని ఒక్కమారుగ వాయించమనెను. ఆతాళవాద్యముల నాలకించి ఒక్కొక్క తాళము ఇన్ని పలములని చెప్ప సాగెను. అందుకు సభాసదులతో బాటు చోళరాజును అచ్చెరువంది నాథమునిని విలువైన వస్తుసంభారములతో సత్కరించెను.

అనంతరము నాథముని తన గ్రామమునకు వచ్చి పుండరీకాక్షుడు కురుకేశుడు అను తన శిష్యులకు దివ్యప్రబంధములను, యోగవిద్యను ఉపదేశింపు చుండెను. ఒకనాడు చోళరాజు తన పట్టమహిషులతో ఆవూరికి వచ్చి వీరనారాయణస్వామిని సేవించి పోవుచుండెను. నాథముని అదిచూచి పరుగు పరుగున ఆరాజును వెంబడించి పురము వెలుపలి వరకు వెళ్ళెను. నాథముని శిష్యులతని వెంటవచ్చి "స్వామీ! మీరిట్లు పరుగిడ కారణమేమి?" అనియడిగిరి. ఆవచ్చినవాడు శ్రీకృష్ణుడని తలచితినని నాథముని చెప్పి తన గృహమునకు మరలివచ్చెను. ఇట్లు కొంతకాలము గడచిన పిమ్మట అతడు పుండరీకాక్షుడను తన శిష్యుని పిలిచి ద్రావిడ వేదమును లోకమున ప్రచారము చేయని

యోగించెను. కురుకేశునికి యోగమార్గ ప్రచార బాధ్యత నప్పగించెను. అతని గర్భమున నృసింహుని అంశముతో ఒక యోగింద్రు డుదయించునని అతనికి యామునుడు అను పేరు పెట్టవలసినదని చెప్పెను. తన శిష్యులిరువురిని పిలిచి వంశోద్ధారకుడగు యామునాచార్యులకు, తానుపదేశించినట్టి సకల రహస్యార్థములను ఉపదేశించ వలసినదని యాదేశించెను.

ఒకరోజు నాథముని శ్రీకృష్ణుని తన గానముతో అర్చింపుచుండగా ఒక వింత సంభవించినది. నాథముని కుమార్తె అరిమురి అను నామె వచ్చి ధనుర్ధారులైన ఇరువురు పురుషులు ఒక వనితతోగూడి కోతి నాడించుచు వాకిట వేచి యున్నారని తండ్రికి తెలిపినది. నాథమునులవారు వారు సీతాసమేతులయిన రామలక్ష్మణులని, ఆకోతి హనుమంతుడని భావించి ఆత్రుతతో పరుగునవచ్చి చూచుసరికి వారు అంతర్ధానము చెందిరి. వారిని వెదకికొనుచు నాథముని వీధిలోనికరిగెను—కనిపించిన ప్రతివారిని కోతినాడించుచు వచ్చిన యిరువురు పురుషులను ఒక స్త్రీని మీరెచటనైన కనుగొంటిరా యని అడుగసాగెను. లేదని వీధిలోని వారు బదులుచెప్పిరి. అందుకు హతాశుడై నాథముని నేల కొరిగెను. మరు క్షణములో అతడు వైకుంఠప్రాప్తి నొందెను.

గురువుగారి నిర్యాణ వార్త విని శిష్యులు పరుగెత్తుకొని వచ్చిరి. నాథమునుల వారి భౌతిక కాయమునకు అంత్యక్రియలు కావించిరి. కురుకేశుడను శిష్యుడు నాథమునులవారి అగ్నిసం

స్కారము జరిగినచోట ఒక చిన్నమందిరము నిర్మించుకొని యోగవిద్య బోధించు చుండెను. పుండరీకాక్షుడును అచటనే యుండి నాథముల సమాధి చూడవచ్చిన వారికి ద్రావిడ వేదమునుపదేశించు చుండెను—వారు కుముదాక్షుడను సూరియంశమున జన్మించిన శ్రీరామ మిత్రుడను తమ శిష్యునకు దీక్షనిచ్చి ఆగమరహస్యములన్నియు అతనికి వెల్లడించిరి. ఈవూరిలోని ఈశ్వరమునికి యామునుడను మహానుభావుడుదయించును. అతనికి మేము నీకుపదేశించిన రహస్యములను తెలుపవలసినదని శ్రీరామ మిత్రునకు చెప్పిరి. ఈశ్వరమునికి పుత్రోదయమెప్పుడు కలుగునాయని శ్రీరామ మిత్రుడు ఎదురు చూచుచుండెను.

కొంతకాలమునకు సింహముఖాంశ సంభవుడు శ్రీహరి కృపాయుతుడు అయిన పుత్రుడు ఈశ్వరమునికి కలిగెను. అతనికి యామునుడు అను పేరుపెట్టి పెంచుచుండిరి. అతడు ఉపనీతుడయి గురువునొద్ద వేదము చదువుచుండెను. ఒకరోజు చెప్పిన పాఠమునే మరునటిరోజును చెప్పుచున్న గురువునుచూచి యామునుడు నవ్వసాగెను. అతడు చదువుమాని ఇంటికి వచ్చివేసెను. ఎందుకు చదువుమానితివని తండ్రి ప్రశ్నింపగా 'నిన్న చెప్పినదే నేడును చెప్పుచున్నార'ని యామునుడు బదులుపల్కెను. నిన్నటి వేదము నీ నోటికి వచ్చినదా చెప్పు చూతమనగా యామునుడు పొల్లులేకుండ పాఠమును ఆమూలాగ్రముగ అప్పచెప్పెను. ఆ బాలుడు ఏకసంధాగ్రాహియగుటకు తండ్రి చకితుడై యామునకు

సకల వేదములు, శాస్త్రము శ్రద్ధగా నేర్పింపదలచి మహాభాష్యగురుడను నతని వద్దకు పంపెను.

ఆ రోజులలో చోళరాజు ఆస్థానమున ఒక పండితుడుండెడివాడు. ఆ చోళపురోహితుడు వాదోపవాదములలో పండితులను ఓడించి వారివద్దనుండి కప్పము గైకొను చుండెడివాడు. అతడొకనాడు మహాభాష్యగురుని వద్దనుండి పన్ను వసూలుచేసుకొని రమ్మని శ్రీముఖమిచ్చి భటులను పంపించెను. మహాభాష్యగురుడు ఆ బిరుదుపత్రిక చదివి ఖిన్నుడయ్యెను. ఆసమయమున అచటికి వచ్చిన యామునుడు ఆపత్రికను అలవోకగా చూచెను. అందలి విషయమునకు కోపించి ఆ శ్రీముఖమును చించి పారవైచి అందుకు బదులుగా తానొక బిరుదుపత్రమును వ్రాసి పంపెను. చోళపురోహితుడు దానిని చదివి కోపించి రాజుకు చూపించెను. రాజు ఆశ్చర్యపోయి యామునాచార్యులను రాజసభకు రప్పించెను. "తర్క–మీమాంసాశాస్త్రములనన్ను ఎదిరించి గెలువగలవాడు ఈలోకమున లేడు" అను అర్థము వచ్చునట్లు యామునాచార్యులు తన ఘనతను ఒక బిరుదుపత్రములో వెల్లడించి చోళరాజు కొలువుకు విచ్చేసెను. తన పురోహితునితో వాదించి గెలిచి తన ఘనతను చాటుకోవలసినదని చోళరాజ తనిని హెచ్చరించెను. యామునాచార్యులు అందుకంగీకరించెను. చోళరాజు పండితప్రకాండులతో రాజు విద్వత్సభ నేర్పాటుచేసి పట్టమహిషితో కొలువు తీరెను. వాదప్రారంభమునకు అనుమతి

నిచ్చెను. ఆ సందర్భమున యామునాచార్యులను చూచి పట్ట
మహిషి ప్రభువుతో నిట్లనినది.

"ప్రభూ! ఈ వాదములో యామునుడు తప్పక గెలుచు
నని నా నమ్మకము. అట్లుకానిచో ఇతనిని చంపి వండించి కుక్క
లకు విందు చేసెదను. ఇది నా పందెము" మహారాణి పందెము
నకు మహారాజు ఎదురు పందెము నొడ్డినాడు. తన పురోహితు
డోడినచో అర్ధరాజ్యము రాణికి కానుకగా ఇత్తునని చోళరాజు
ప్రతిజ్ఞ చేసెను.

అంత రాజపురోహితుడు యామునాచార్యుని చూచి 'నీవు
కావు అనిన వన్నిటిని అవునని, నిరూపించగలను. అవునన్న
వాని నెల్ల కాదని ఖండింపగలను. ఇదియే మనకు పరీక్ష.
ఇందులో నేను ఓడినచో కొలువులో మహారాజు చూచుచుండగా
నీ చెప్పుతో నన్ను ముఖమున కొట్టవచ్చును' అనుచు పందెము
కాచెను. అది విని 'మాట తప్పకు సుమీ' యని యామునాచా
ర్యులు హెచ్చరించెను. చోళపురోహితుడంగీకరించెను.

అంత యామునాచార్యులు 'నీ తల్లి గొడ్రాలు' అను
వాక్యమును సమర్థింపుమనెను. పట్టమహిషి పతివ్రత, చోళ
రాజు సార్వభౌముడు అను వాక్యములను ఖండింపుమనెను.
వానియందలి సూక్ష్మము నెరుగలేక చోళపురోహితుడు నిరుత్త
రుడయ్యెను. అంత పట్టమహిషి యామునాచార్యుల విజయము

నకు సంతసించి 'నన్ను పాలింపవచ్చితివా నాతండ్రీ' యనుచు
ఆ బాలుని ఎత్తుకొని లాలించెను. నాటినుండి యామునునకు ఆళ
వందారు (పాలింపవచ్చినవాడు) అను బిరుదనామము కలిగెను.
యామునుడు విజయగర్వముతో విర్రవీగక చోళపురో
హితుని పాదరక్షా ప్రహారము చేయక మన్నించి వదలిపెట్టెను.
అతని ఔదార్యమునకు రాజు మెచ్చుకుని అతనికి నమస్కరిం
చెను. తన పురోహితుని అతనికి శిష్యునిగా సమర్పించెను. తాను
మహారాణికి ఇత్తుననిన అర్ధరాజ్యమును మాట తప్పక ఆమెకు
ధారపోసెను. పట్టమహిషి తిరిగి దానిని యామునునకు కానుకగా
సమర్పించినది. యామునుడు అర్ధరాజ్యమును గైకొని తన
ఊరికి తిరిగివచ్చి ప్రభువై పాలింపసాగెను.

శ్రీరామమిశ్రునకీ సంగతి తెలిసి సంతోషించెను. అతడు
యామునాచార్యులకు రహస్యోపదేశము చేయదలచి అతని
దర్శనమునకై వచ్చెను. రాచకార్యములతో నూపిరి సలపకున్న
యాముని దర్శనము శ్రీరామమిశ్రునకు దొరికినదిగాదు. అతడు
ప్రభువుదర్శనమునకై ఒక ఉపాయము నాలోచించెను. అతడు
రాజాంతఃపురమందలివంటవారిని మచ్చికచేసికొనియామునునకు
ఇంపైన కూరయేదియో తెలిసికొనెను. అది ముండ్లముచిలిత
కూరయని గ్రహించి ప్రతిదినమును దానిని వెదకి వెదకి కోసి
తెచ్చి వంటవారికిచ్చుచుండెను. ఇట్లు ఆరు నెలలు గడచినవి.
ఐనను శ్రీరామమిశ్రుని కోరిక నెరవేరలేదు. కాని యామునునకు

ఉపదేశము చేయవలసినదనిన నాధమునులవారి శాసనమును గుర్తుంచుకొని అతడచటనే యుండిపోయెను.

ఒకనాడు శ్రీరామమిశ్రులు కూర తెచ్చుట మానెను. యామునాచార్యులు విందారగింపవచ్చి తన కిష్టమైన కూర లేకుండుట జూచి వంటవారిని కారణమడిగెను. ప్రతిదినము ఒక వృద్ధవైష్ణవుడు ఆకూరను తెచ్చియిచ్చెడి వాడనియు ఆనాడతడు రాకుండుటచే కూర లభ్యముకాలేదనియు వంటవారు చెప్పిరి. ఆరునెలలనుంచి ఆకూరను అతడే సమర్పించుచున్నాడని చెప్పిరి. యామునునకు ఈవృత్తాంతము కుతూహలము కలిగించినది. ఆ వృద్ధుడెవరు? అతడిట్లు ఎందుకు చేయుచున్నాడు? అతడే పని మీద వచ్చియున్నాడు? అని వంటవారిని ప్రశ్నించి మరునాడే అతనిని కొలువుకు తోడ్కొని రమ్మని ఆదేశించెను.

ఆ మరునాటికి రాజభటులు రామమిశ్రుని కొలువుకు తీసికొని వచ్చిరి. యామునాచార్యులు ప్రేమతో అతని పాదములకు నమస్కరించి 'ఏ పని మీద మీరిటకు వేంచేసితి' రని యడిగెను. అందుకు రామమిశ్రుడు 'మీ పూర్వులు నావద్ద నిధి నిక్షేపము నుంచి పోయిరి. దానిని మీకందజేయుటకే తప్ప వేరు ఉద్దేశ్యము లేదని తెలియజేసెను. ఆ నిధినిక్షేపమును తన కెరిగించవలసినదని యామునాచార్యులు కోరెను. అది మొదలు రామమిశ్రుడతనికి అనుదినము శ్రీగీతలను బోధింపసాగెను.

వాటిని ఆలకించి మది పులకించగా యామునాచార్యులు విష్ణు సాక్షాత్కారము పొందుట కేదిమార్గమని రామమిశ్రుని ప్రశ్నించెను. అంత రామమిశ్రుడు ప్రపత్తిమార్గమును అతనికుపదేశించెను. ఆఉపదేశముతో యామునుడు పరమవిరక్తుడయ్యెను. అతనిని రామమిశ్రుడు శ్రీరంగమునకు తోడ్కొనివచ్చి శ్రీరంగనాధుని సేవింపజేసి మీతాతలు యిచ్చిపోయిన మూలధనమితడే యని ఆదైవమును చూపించెను. శ్రీరంగనాధుని దర్శనముతో యామునుడు సన్యసించి అతని భక్తునిగ మారిపోయెను.

సిద్ధార్థుడైన అతడు జ్ఞానసిద్ధి, ఆత్మసిద్ధి, ఈశ్వరసిద్ధి అను మూడు కృతులను స్వామిసన్నిధిన చెప్పెను. ఇంకను అనేక శ్రీహరి స్తోత్రములు, శ్రీగీతార్ధముల సంగ్రహము, పురుషనిర్ణయము, ఆగమప్రమితి అను గ్రంధములను రచించెను. అతనికి మహాపూర్ణుడు, రంగికుశీలవుడు, తిరుక్కచ్చినంబి, గోష్ఠిపురీశుడు మొదలగు పెక్కుశిష్యులేర్పడిరి. వారికందరికి యామునుడు సర్వశాస్త్రార్ధములు ప్రసాదించి ద్రావిడవేదనకు వాఖ్యానము చేయుచుండెను. ఒకనాడు రామమిశ్రుడు యామునాచార్యుని ఒంటరిగా పిలిచి ఇట్లుచెప్పెను.

"పూర్వము నాధమునులవారు తన శిష్యులకు సకల వేదాంత రహస్యములను ఉపదేశింపుచూ కురుకేశుడను వానికి యోగవిద్యా రహస్యములను అనుగ్రహించెను. అతనికి తప్ప అన్యులకు ఆ విద్యలవలేశమంతయును తెలియదు. అతడిప్పుడు

గంగాహర నగరిలో తదేకదీక్షతో యోగసమాధిలో నున్నాడు. నీవచటకుపోయి ఆయోగవిద్యను సంపాదింపుము" రామమిశ్రుని ఆదేశమును శిరసావహించి యామునాచార్యులు కురుకేశుని కడకు బయలుదేరెను.

ఒక జీర్ణగృహములో యోగసమాధిలోనున్న కురుకేశుని చూచి అతనికి తపోభంగమొనరింప జంకి తాను తనశిష్యులు ఒకమూల నొదిగి కూర్చుండిరి. అంతలో కురుకేశుడు కనులు తెరచి 'చొట్టైకులమువారు ఈసమీపమున నెవరైన యున్నారా?' అనుచు ప్రశ్నించెను. అదివిని యామునేయుడు పరుగు పరుగున ఆతని సన్నిధికేతెంచి చేతులు జోడించి మ్రొక్కి 'స్వామీ! మాఉనికిని మీరెట్లుకనిపెడితిరి అని అడిగెను. అంత కురుకేశుడు కన్నుల ఆనందబాష్పములు రాలుచుండగా ఇట్లనెను.

"శ్రీదేవి కౌగిలికి చిక్కని శ్రీమహావిష్ణువు నా యోగమునకు చిక్కి నన్నేలుచున్నాడు. ఆ స్వామి నేడు నాభుజములపై వ్రాలి నన్ను వెనుకకుతిప్ప నీవైపు చూపగా నిన్ను కనుగొంటిని. శ్రీవారి కృప నాధమునివరుల కులమువారిపై తప్ప అన్యులపై పారదని తలచి మీకులము పేరడిగితిని"

ఆ పరమయోగి పలుకులకు సంతసించిన యామునాచార్యులు తనకు యోగవిద్యనను గ్రహింప వలసినదని వారిని వేడుకొనెను. అంత్య కాలమున దానిని నీకనుగ్రహింతునని చెప్పి

ఆ ముహుర్త వివరమును ఒక చీటిపై వ్రాసి కురుకేశుడతని కిచ్చెను. ఆముహుర్త కాలమునకు వచ్చి యోగవిద్యను గైకొనుమని చెప్పెను. యామునాచార్యులు మరలివచ్చి శ్రీరంగనాధాలయములో నివసింపసాగెను. శఠకోపముని ప్రబంధమును నాథముని వంశజుడైన గాయకుడు పాడుచుండగా వినుచుండెను అతనికి ఆగాయకుడు శ్రీపద్మనాభస్వామిని సేవించ వలసినదని సూచన చేసెను. అది శ్రీరంగని యనుమతిగా భావించి యామునాచార్యులు ఆస్వామి సన్నిధి కేగెను.

అచట ఆస్వామిని సేపించి మరలివచ్చుచు కురుకేశ యోగి సన్నిధికేగి ఆతడు పూర్వము తమకిచ్చిన పత్రిక చూపి ముహూర్త కాలము రాకున్నను వచ్చినట్లు బొంకి యోగవిద్యను గ్రహించెను. అతడు తక్షణమే అచట నిలువక శ్రీరంగమునకు మరలి వచ్చెను. అనంతరము అతడు తిరుపతిలోను, గోష్ఠి పురములోను తదితర విష్ణ్వాలయములలోను జయస్తంభములవంటి ప్రసిద్ధులైన తిరుమల నంబి ఆదిగాగల శిష్యులను నిలిపి వారి ద్వారా వైష్ణవ మతప్రచారము సాగింపు చుండెను. వైష్ణవమతోద్దీపకుడగు ఒక మహానుభావుడు త్వరలో జన్మింపగలడను నాశతో అతడు వేదాంత విద్యాలోలుడయి కాలము గడపు చుండెను.

ఇట్లుండగా తుండీర దేశమునందు పెరంబుదూరు అను గ్రామములో భూసురకుల భూషణంబయిన కేశవసూరి అను

వైష్ణవుని యింట చిత్ర మాసమున ఆర్ద్రా నక్షత్రాయుక్త లగ్న మున ఒక బాలుడు జన్మించెను. అతడే రామానుజా చార్యులు కేశవసూరి తన కుమారునికి పంచ సంస్కారములొన రించెను. ఉపనయనముతో నతనికి వేదాభ్యాసము జరిపించెను యుక్త వయసురాగానే వివాహము వైభవోపేతముగ కావించెను. రామానుజా చార్యులు శాస్త్రి విద్యలన్నింటిలో పారంగతుడైనను శ్రీకృష్ణుడు సాందీపని వద్ద చదివినట్లుగ తానును కంచికివెళ్ళి కరిరాజ వరదుని సేవించి ఆచటగల యాదవ ప్రకాశయోగివద్ద వేదాంత విద్య నభ్యసింప సాగెను.

యాదవ ప్రకాశులు తన శిష్యులందరికి వేదాంతార్థము లను అద్వైతపరముగ వ్యాఖ్యానము చెప్పుచుండెడివాడు. రామానుజులు వాటికి ద్వైతపరముగ భాష్యము చెప్పుచుండెను. యాదవ ప్రకాశుని శిష్యునిగ పాఠము చదువు చున్నను చివరి కతనికి ప్రతివాదిగ తయారగు చుం ను. ఈవృత్తాంతమును కంచిలోని కొందరు వైష్ణవోత్తములు విని శ్రీరంగమునకేగి అచట రామానుజా చా్యుల ద్వైత మతాభిని వేశమును వెల్లడి చేసిరి. ఆతడట్లు అద్వైత మత ఖండనము చేయుచున్నందుకు యామునాచార్యులు సంతోషించి ర్రామానుజుని కటాక్షింప దలచెను.

శిష్యకోటితో అతడు కంచికివచ్చి అచటనున్న తనశిష్యు డును కంచి వరదరాజస్వామితో ప్రత్యక్ష సంభాషణము చేయగ లవాడును అగు తిరుకచ్చినంబిని పిలిపించుకొనెను. అతని తోడు చేసుకుని కంచి వరదుని సేవించి ఆలయ ప్రదక్షిణము చేయు సమయమున శిష్యులతో కూడ అదేసమయమున ప్రదక్షిణము నకు వచ్చిన యాదవ ప్రకాశుడెదురయ్యెను. అంతయామునా చార్యులు తిరుకచ్చినంబిని పిలిచి యాదవుని శిష్యులలో రామానుజుడెవరో చూపింపమనెను. ఆతడట్లు చూపింపగా అంద గాడును, ఆజాను బాహువుల వాడును, విష్ణుభక్తివిరాజితుడును అగు రామానుజునిజూచి "స్వామీ! ఇతనిమూలమున శ్రీవైష్ణవ ధర్మముద్ధరింపబడుగాక!" యని కంచివరదుని ప్రార్థించెను. అనంతరము అతడు తిరుకచ్చినంబిని కంచిలోననేయుంచి శిష్య ులతో శ్రీరంగమువెళ్ళి రంగనాధుని సేవించుచుండెను.

ఆ సమయమున చోళరాజకుమారుని ఒక బ్రహ్మరాక్ష సుడావేశించి బాధించు చుండెను. మహామహులైన మంత్ర వాదులు వచ్చి మంత్ర యంత్రములతో బ్రహ్మరాక్షసుని విడి పింప ప్రయత్నించిరి. తుదకా ప్రయత్నమున విఫలులై వెడలి పోయిరి. ఈ బ్రహ్మరాక్షసుని బారినుండి నాకుమారుని రక్షింప జాలిన మహామాంత్రికులెవ్వరును లేరా యని చోళరాజు విచా రించుచుండగా కొందరు ప్రభువునకు యాదవప్రకాశుని పేరు చెప్పిరి. అంత రాజాహ్వానముపై అఖిల వేదాంతవిన్యాసి,

సన్యాసి, నిఖిలప్రశస్తుండు, నిర్జితేంద్రియుడునైన యాదవప్రకాశుడు శిష్యగణములు కొలుచుచుండగా కొలువుకు విచ్చేసెను. చోళరాజతనికి నమస్కరించి ఉచితాసీనునిజేసెను. అనంతరము తన పుత్రుని చూపి అతనిని కాపాడవలసినదని ప్రార్థించెను.

యాదవప్రకాశుడు రాకుమారుని సమీపించి ధిక్కార హుంకారములతో ఉగ్రమంత్రము జపింపసాగెను. రాకుమారునావేశించిన బ్రహ్మరాక్షసుడు ఆ మంత్రమునకు కించిత్తయినను భయపడక యాదవునివైపు పాదములుసాచి కూర్చుని ఇట్లనెను.

"ఓయీ! నీకింత అహంకారమేల? నాకు నీ వెంతటివాడవైనది తెలియును. నీ మంత్రమేపాటిదో బాగగతెలియును. నా పూర్వజన్మమునుకూడా నేనెరుగుదును. నీవు నిజముగా మహామాంత్రికుడవైనచో నీ పూర్వజన్మను చెప్పగలవా? నీవు వినదలచినచో నా గాథ చెప్పెదను వినుము. అంతియేకాని నీ వెంతగా పోరాడినను నేను పారిపోవువాడనే? కావున మర్యాదగా నా యెదుటనుండి తొలగిపొమ్ము" ఆ మాటలకు యాదవప్రకాశుడు సిగ్గుపడి తన పూర్వజన్మమును ఆతని పూర్వగాథను వినిపించి, ఏ ఉపాయముతో బ్రహ్మరాక్షసుడు తొలగిపోవునో దానినికూడ తెలిపి పుణ్యము మూటగట్టుకొనుమని ప్రార్థించెను.

అంత బ్రహ్మరాక్షసుడువారల పూర్వజన్మ వృత్తాంతముల నిట్లు చెప్పసాగెను. పూర్వము ద్రవిడదేశమున మధురాంతకమను అగ్రహారము కలదు. ఆ యూరికి పశ్చిమదిశన పద్మాకరమనునొక చెఱువు కలదు. ఆ చెరువు గట్టుమీది పుట్టలో ఉడుము ఒకటి జీవించుచుండెడిది. శ్రీవెంకటేశ్వరస్వామి వారిని సేవింప కాలినడకన వేంకటాద్రికి పోవు భక్తులు మధురాంతకములోని ఆ చెఱువు గట్టున విశ్రమించి భోజనములు చేయుచుండుట పరిపాటి. అట్లు ఆ భక్తులు భుజించగా మిగిలిన అన్నపు మెతుకులను ఆపుట్టలోని ఉడుము తినుచుండెడిది. ఆ పుణ్యపరిపాకముచే ఆ ఉడుము మరు జన్మమున శ్రీరామమిశ్రుడుగ నరజన్మ పొందగలిగినది. బ్రహ్మరాక్షసుడు పూర్వజన్మమున వేదవేదాంగ విదుడైన బ్రాహ్మణుడు. అతడు ఒక యజ్ఞమును చేయబూనెను. ఆయజ్ఞనిర్వహణలో మంత్ర తంత్రములలో దోసగులుదొర్లినవి. ఆ పాప ఫలితముగా అబ్రాహ్మణుడు బ్రహ్మరాక్షసుడయ్యెను. పూజ్యరామానుజాచార్యులు వచ్చి చెప్పినగాని తాను చోళరాకుమారుని విడువనని, రామానుజుడే తనకు ముక్తిప్రదాతయని రాకుమారుని ఆవేశించియున్న బ్రహ్మరాక్షసుడు పలికెను. చోళరాకుమాడు లేచి పరుగునపోయి రామానుజాచార్యుల పాదపద్మములపైబడి మ్రొక్కసాగెను. అది చూచి యాదవప్రకాశుడును చోళరాజును రామానుజుని రాక్షసపీడ తొలగించ వలసినదిగ ప్రార్థించిరి.

రామానుజుడందుకు సమ్మతించి "ఓయీ! రాక్షసుడా వెంటనే రాకుమారుని విడిచిపెట్టుము" అనుచు బ్రహ్మరాక్షసుని ఆజ్ఞాపించెను. నీవు తొలగి పోవుటకు గుర్తుగా ఏదేని నిదర్శన

మును ఇచటి వారలకు చూపి పొమ్మని చెప్పెను. బ్రహ్మరాక్షసుడందు కంగీకరించి చోళరాకుమారుని విడిచిపెట్టెను. తాను తొలగినందుకు గుర్తుగా రాజాంతఃపురము ఎదుటనున్న ఒక పెద్ద రావిచెట్టు కొమ్మను ఫెళఫెళమని విరచివేసెను. అనంతరము రామానుజుని అనుగ్రహముతో రాక్షసుడు ముక్తిని పొందెను. రామానుజుని దివ్యప్రభావమునకు చోళరాజు విభ్రాంతుడయ్యెను. అతడు సకల వస్తు సంభారములను రామానుజునికి సమర్పించి పాదపూజ చేసెను. రామానుజుడు ఆ కానుకలను తాను స్వీకరింపక యాదవప్రకాశునికిప్పించెను. అతడు చోళరాజును వీడ్కొని గురువైన యాదవునితో కంచికి మరలివచ్చెను.

ఒకనాడు రామానుజులు గురువుగారికి తలయంటుచుండెను. యాదవప్రకాశుడు శిష్యులకు 'కప్యాసం పుండరీక మేవమక్షిణీ' అను ఉపనిషద్వాక్యమును ప్రవచించి శ్రీమన్నారాయణుని కనుదోయి కెంపును మర్కటు మర్మస్థానపు అరుణముతో పోల్చి దుష్టవ్యాఖ్యానము చేసెను. ఈ నీచోపమానము రామానుజునకు కర్ణకఠోరముగ వినిపించినది. అతనికి మితిలేని దుఃఖము కలిగినది. కళ్ళనీళ్ళు క్రమ్ముకొనినవి. ఒక వేడి కన్నీటిబొట్టు రాలి యాదవుని తొడపైబడినది. నిప్పురవ్వవలె అది యాదవుని కాల్చివేసినది. అందుకతడు కోపించి తనవద్ద చదువు చాలించి ఎచటికైనను వెళ్ళిపోవలసినదని రామానుజుని దూషించెను. ఇక ఆ గురువుతో సహవాసము నిరుపయోగమని రామానుజుడు చదువు మాని తల్లికీవిషయము తెలిపెను. ఆమె యింతవరకు చదివిన

చదువు చాలునని చెప్పి కంచి వరదరాజస్వామి సన్నిధిలోనున్న సర్వోత్తముడు అఖిలపావనుడు, దేవతాసముడు అగు తిరుకచ్చినంబిని సేవించి అతడు చెప్పినరీతిగా నడచుకొమ్మని ఆదేశించెను. రామానుజుడందుకంగీకరించి తిరుకచ్చినంబిని దర్శించి అతని శుశ్రూషను వేడెను. తనకు తగిన మార్గము చూపుమనెను. అతని వినయమునకు తిరుకచ్చినంబి ప్రసన్నుడయ్యెను. స్వామివారి అభిషేకార్థము ప్రతిదినము సమీపకూపమునుండి ఒక బిందెడు నీళ్ళుతెచ్చుటకు ఆతనికి నియోగించెను. రామానుజులు అందుకంగీకరించి ప్రతిదినము స్వామివారికి తోయకైంకర్యము జరుపుచుండెను. యాదవుని వదలి రామానుజుడు కంచివరదరాజ స్వామివారి కైంకర్యమున నిమగ్నుడగుట యామునాచార్యులవారికి తెలిసి సంతోషించెను. అతడు తన శిష్యుడైన మహాపూర్ణుని పిలిచి కంచికి వెళ్ళవలసినదిగా కోరెను. తాను రచించిన స్తవమునొని అతని చేతికొసగి దానిని రామానుజుడు వినునట్లుగ చదువుమని చెప్పెను. అతడెచట నిల్చిన తానును అచట నిల్చి ఏమరక ఆస్తోత్రమును ఆతడు వినునట్లు చూడవలసినదని ఆదేశించెను. మహాపూర్ణుడు గురువనుజ్ఞగైకొని కంచికి వచ్చెను. రామానుజులు నీళ్ళబిందెతో వచ్చెడి మార్గములో నిలుచుండి ప్రతినిత్యము యామునాచార్య విరచిత స్తోత్రమును పారాయణము చేయుచుండెను.

ఒకనాడు రామానుజుడు నీళ్ళుతెచ్చుచు ఆస్తోత్రము నాలకించెను. అది అతనికెంతో ఆనందము కలిగించెను. అతడు

మహాపూర్ణునకు నమస్కరించి ఆస్తోత్రకర్త ఎవరని అడిగెను. అది యామునాచార్యకృతమని ఆతడు శ్రీరంగముననున్నాడని మహాపూర్ణుడు వెల్లడించెను. అట్లయినచో దయతో నా కాతని దర్శనమును కలిగింతురాయనీ రామానుజుడు ప్రార్థించెను. అందుకు మహాపూర్ణుడు తథాస్తుయని ఆశీర్వదించెను. ఆతని వెంటబెట్టుకొని శ్రీరంగమునకు బయలుదేరెను. కావేరి తీరము చేరుసరికి పట్టణములో పెద్దకలకలము వినిపించినది. వారిరువురు అదేమని విచారించగా ఒక మహాగురువు వైకుంఠవాసుడయ్యెనని జనులు తెలిపిరి. ఆమాటతో ఇరువురు మూర్ఛిల్లిరి. కొంతసేపటికి మహాపూర్ణుడు తెలివివచ్చి చూచుసరికి రామానుజుడు దురంత చింతనతో నేలపైబడి పొరలిపొరలి శోకించుచుండెను. మహాపూర్ణుడతనిని లేవనెత్తి కన్నీరుతుడిచి యోదార్చెను. అతనిని తీసికొని శీఘ్రమే కావేరీ ఆవలితీరమున కరిగెను. అచట అంతిమసంస్కారమునకై సిద్ధము చేయబడిన యామునాచార్యులవారి భౌతికకాయము కనిపించినది. మహాపూర్ణుడా అమల విగ్రహమునకు వేమార్లు ప్రదక్షిణమొనరించి పూజించెను. ఆచార్యులవారిని అవలోకించుచున్న రామానుజులకు వారి హస్తముద్ర "భయపడకుము, సకలోపదేశములను నేను నీ పరము చేసితిని" అన్నట్లుగ కనిపించినవి. రామానుజులు ఆ రహస్య సందేశమును స్వీకరించినట్లు శిరసువంచెను.

యామునాచార్యుల సన్నిధిన సకల వేదాంతార్థములను సాంగోపాంగముగ నేర్వదలచి వచ్చిన రామానుజులవారి వియో

గము భరింపరానిదయ్యెను. తననిట్లు ఆ మహాగురువుకు దూరము చేసిన శ్రీరంగ విభుని సేవించుట కాతనికి చేతులాడినవికావు. అతడు మహాపూర్ణుని వీడ్కొని వెంటనే కంచికి పోయి వరదరాజస్వామి వారికి మునుపటివలె అభిషేక జలకైంకర్యము నడపుచుండెను.

ఒకరోజు రామానుజులు తన సందేహములను తొలగించుకొనగోరి తిరుకచ్చినంబిని ఆశ్రయించి తన మనసులోని భావములను వారికి తెలిపి, వాటికి సమాధానములను స్వామివారి ముఖతః తెలుపవలసినదిగా ప్రార్థించెను. అందుకు తిరుకచ్చినంబి అంగీకరించెను.

ఒకదినము ఆ యోగివరుడు మూపుపై ఆలవట్టము శ్రీహరియనెడి సౌఖ్యమునకు నిచ్చెన మెట్లోయనెడి ధవళోర్ధ్వపుండ్రములతో పచ్చల కనక పొంగళ్ళతో సలలిత వస్త్ర భూషణ జాలములతో, సొంపయిన తిరుమణివడంబులతో శోభించుచు స్వామి సన్నిధిన నిలిచెను. స్వామివారు ఏకాంత పాయస మారగించి ఏకాంతమున నుండెను. అది గమనించి తిరుకచ్చినంబి సంబరముతో చేత వీవనగొని స్వామివారికి మెల్లమెల్లన వీచుచు మౌనముగ నిలుచుండెను. అతని మనోరథమును గమనించి స్వామివారిట్లనిరి.

"నీవు మాకేదో యొక విన్నపము చేయదలచినట్లున్నావు. అట్టిదేమైన నున్నచో దాచక చెప్పవలసినది" స్వామివారు అట్లు అడుగుటకు నంబి ఎంతో సంతోషించి తన విన్నపమును వినిపించ సాగెను.

"స్వామీ! తమ పాదపూజాభిలాషియగు రామానుజుడు తనకుగల కొన్ని సందేహములను నాకు తెలిపి, వాటికి సమాధానములను మీనుండి తెలియగోరినాడు. ఆతని సందేహములను నేను మీకు విన్నవించదలచితినేకాని వేరుకాదు" ఆ మాటలకు స్వామివారు మెచ్చి సందేహములను వెల్లడింపుమనెను. తిరుకచ్చినంబి మాట్లాడునంతలో ఆ వరదుడు సాదరుడై చిరునవ్వు నవ్వుచు యిట్లనెను.

"రామానుజునకు తెలియనిదేమున్నది? ఆతడు సర్వజ్ఞుడు గదా! అయినను అందరివలె అమాయకము నటించుచు ఆతడు నన్నడుగుచున్నాడు. అయిననేమి? చెప్పెదనుగాక! రామానుజుడు తెలుసుకొనగోరిన విషయములివి. ఆత్మలోపల తలచవలసిన అర్ధమేది? తనకు గురువెవ్వరు? ఏది మోక్షోపాయము? ఎవరు పరతత్త్వము? ఏది సన్మతము? అందుకు నా సమాధానములు స్వీకరింపుము. మహాపూర్ణుడే తనకు గురువు. ప్రపత్తియే చరమోపాయము. నేనే పరతత్త్వమును. ద్వైతమే సన్మతము. నా భక్తులకు అంతిమ స్మృతితో నిమిత్తము లేదు. దేహావసానమున పరమపదము ననుగ్రహింతును"

శ్రీమహావిష్ణు సందేశముతో రామానుజుని సందేహములు పటాపంచలైనవి. ఆతడు కాంచీపూర్ణుని పాదపద్మముల పైబ్రాలి మహాపూర్ణుని ఆశ్రయించుటకనుమతిపొందెను. అనంతరము శ్రీరంగపురికి పయనమైపోవుచు మార్గమధ్యమున అలసి మధురాంతకములో తటాకనాయకుని దేవాలయమున విశ్రమింపబోయెను. అచట తనకొరకా అన్నట్లుగ సకుటుంబముగ ఆలయమున విచ్చేసియున్న మహాపూర్ణుని చూచెను. వెన్నెలరాకతో చకోరమువలె, సూర్యోదయముతో జలజమువలె, ఆతని దర్శనముతో రామానుజుడు ఉప్పొంగిపోయెను. అతడు కన్నీటితో మహాపూర్ణుని పాదముల కడిగెను. మహాపూర్ణుడు రామానుజుని లేవనెత్తి కన్నీరు తుడిచి తనువెల్ల నిమిరి తన వాత్సల్యము ప్రకటించెను. 'మీ హితోపదేశముతో నన్ను రక్షించు' డని రామానుజులు గురువును వేడుకొనెను. అందుకు మహాపూర్ణుడు "శ్రీ కాంచికానగరము అనతిదూరములో కలదు కదా! మనమచటికి పోదము అచట పుణ్యకోటి విమానచాయలో కంచి వరదుని సన్నిధిలో శ్రీ యామునాచార్యులవారు సకలోపదేశములను అనుగ్రహింపగలరని బదులు చెప్పెను అపుడు రామానుజుడు 'కటకటా' యని చింతించి పూర్వము తాను యామునాచార్యుల దర్శింపపోవుట, వారు పరలోకగతులగుట గుర్తుచేసెను దేహము అశాశ్వతమగుట వలన జాగుసేయక తనకు జాగృతి కలిగించవలసినదని ప్రార్థించెను.

అప్పుడా రమాపతిని అగ్రభాగమున వకుళ మూలమున యామునాచార్యులను ప్రకటించి గురుపరంపర మూలమనదగు ద్వయ మంత్రమును సార్థముగ దయచేసి మహాపూర్ణుడు రామానుజులతో నిట్లనెను.

"పూర్వము శ్రీరాముడు భరతునకు పాదుకలననుగ్రహించినట్లుగ యామునాచార్యులు తమ పాదముద్రికలను నాయందుంచి ముక్తికేగిరి. నీకు పరతత్త్వమును చూపుట నా ధర్మమని చెప్పి రామానుజులను వెంటబెట్టుకొని కంచికి వెళ్ళి వరదరాజ స్వామి నాతనికి చూపించెను. "స్వామీ! ఇతడే మీ మంత్రమునకు భాష్యకారుడు" అనుచు అతని స్వామివారికి సమర్పించెను. మహాపూర్ణులవారు ఆరు మాసములు కంచిలో నుండి రామానుజునకు సకల హితోపదేశములు ప్రవచింపుచుండిరి.

ఇంతలో, ఒకనాడు మహాపూర్ణుని పత్నియు రామానుజుని అర్ధాంగియు కలసి బావిలో నీళ్ళను చేదుకొనుచుండిరి. బావిలోపల వారి చేదబిందెలు ఒకదానితో ఒకటి ఒరుసుకొనినవి. అందుకు రామానుజుని భార్య కోపించి తన వంశమెక్కడ నీవంశమెక్కడ యనుచు మహాపూర్ణుని పత్నిని తూలనాడినది. ఆమె బిందె తగులుటతో తనబిందె మైలపడినదని తలచి చేదబిందెను బావికడనే విసరికొట్టి రుసరుసమనుచు ఆమె యింటికి వెళ్ళినది. మహాపూర్ణుని యిల్లాలు యింటికివచ్చి తన భర్తకీవిషయము తెలిపినది. అతడందుకు అలిగి వైష్ణవాపచారమునకు

కోపించి శిష్యునకు చెప్పకుండ శీఘ్రమే కంచి వదలి శ్రీరంగమునకు వెళ్ళిపోయెను.

మరునాడు అనుష్ఠానముచేసి అనురక్తితో రామానుజుడు గురువు నివాసమునకేగుసరికి ఆచార్యులవారు కనిపించలేదు. వారు శ్రీరంగమునకు వెళ్ళిపోయిరని శిష్యులు చెప్పిరి. తనతో ఒకమాటయైన అనకుండ వారు శ్రీరంగమునకేగుటకు కారణమేమని రామానుజుడు తన సహాధ్యాయులను పదేపదే ప్రశ్నించెను. అంత వారు రామానుజులపత్నికిని మహాపూర్ణునిపత్నికిని చేదబిందెలకడ వచ్చిన కలహమును దాని పర్యవసానమును అతనికి వివరించిరి. ఆవృత్తాంతము విని రామానుజుడు ఎంత ఘోరము జరిగిపోయినదోగదా యని బాధపడెను. ఈపాపమును బాపుకొనుటెట్లు అనుచు చింతించెను. చివరికి ప్రతికూలవతియగు భార్యను విడుచుటే కర్తవ్యమని భావించెను. అది శాస్త్రసమ్మతమనుకొని సమాధానపడెను. సంసారము పాముకోతయని పరమపదప్రాప్తికి సన్యాసమే శరణమని నిర్ణయించుకొనెను. చివరికి ఒక ఉపాయమునాలోచించి తన భార్యను పుట్టింటికి పంపు మిషతో పంపి ఆమెను శాశ్వతముగ వదలించుకొనెను.

ఒకనాడు కంచివరదరాజస్వామి సన్నిధిలో ఆతడొక సమావేశమేర్పరచి తాను తన బావమరదియైన దాశరధిని తప్ప తక్కిన బంధుమిత్రులనెల్ల విడిచితినని ప్రకటించెను. జనులందరు

చూచుచుండగ జగన్నుతముగా స్వామివారిచే సన్యాసము స్వీకరించెను. స్వామివారి అనుమతి తీసుకొని రామానుజయతి మఠప్రవేశము కావించెను. నాటినుంచి రామానుజాచార్యులను సేవించి ఆతడు జగద్గురువుగా ప్రసిద్ధికెక్కెను.

కంచి సమీపగ్రామమైన కూరాగ్రహారమున కూరేశుడను నొక వైష్ణవుడు లోకపావనమూర్తిగా నుండెడివాడు. అతడు రామానుజాచార్యులవారి ప్రసిద్ధివిని వారి శిష్యుడుకాదలచెను. అతడు కంచికివచ్చి దాశరథిని ఆశ్రయించి అతనితో కలిసి రామానుజులవారి దర్శనముచేసుకొని వారిపాదములకు ప్రణమిల్లి తనను శిష్యునిగా గైకొనవలసినదని ప్రార్థించెను. అందుకు ఆచార్యులవారు సమ్మతించి వారిరువురకు పంచసంస్కారములు చేయించి పరమంహస్య మంత్రములను బోధించెను. వారిరువురు ఆచార్యులవారికి కుడిఎడమలచేరి ఎడతెగని భక్తితో వారిని సేవింపుచుండిరి.

ఇట్లుండగా యాదవప్రకాశుని తల్లి ఒకరోజున తన కుమారుని ప్రవర్తనకు చింతించి అఖిలకర్మలకు అధికారమొసగు యజ్ఞోపవీతమును, శిఖను విసర్జించి నీవిట్లుండదగునే యనుచు నాతని నిందించినది. నీ వైఖరి శాస్త్రవిరుద్ధమని ఖండించినది. రామానుజాచార్యులవలె గౌరవముట్టిపడునట్లు శిఖను, యజ్ఞోపవీతమును ధరింపుమని ఆదేశించినది. అందుకు యాదవప్రకా

శుడు తన అసహాయతను వ్యక్తముచేసి ఇంతకాలము ఏకదండిగ నున్న తాను త్రిదండియగుట తేలికకాదనిచెప్పెను. ప్రాయశ్చిత్తకాండ జరుగనిదే తాను శిఖను జందెమును ధరింప వీలుకాదని, ప్రాయశ్చిత్తకాండగా తాను భూమండల ప్రదక్షిణము చేయవలెనని తనకంతటి శక్తిలేదని ఆతడు బేలయై పలికెను. అంత ఆ రాత్రి స్వప్నమున నాతనికి కరిరాజ వరదుడు ప్రత్యక్షమై భూమండలము చుట్టిరావలసిన పనిలేదని రామానుజుని చుట్టు ఒక ప్రదక్షిణసలిపిన అది భూమండల ప్రదక్షిణతో సమానమగును. కనుక తాను చెప్పినట్లు చేసి రామానుజునిరీతిగ సన్యాసము స్వీకరింపుమని ఆదేశించెను.

యాదవుడు నిదురమేల్కొని కాంచీపూర్ణుని పిలిపించి తన స్వప్నవృత్తాంతము నాతనికి విశదపరచెను ఈవిషయమును శ్రీకాంచికాధీశున కెరిగించి స్వామివారి నిర్ణయమును తనకు తెలుపవలసినదిగ కోరెను. కాంచీపూర్ణులవారట్లు చేసిరి. స్వప్నములో శ్రీరంగనాథుడు ఆనతిచ్చినట్లుగనే చేయవలసినదని కంచివరదరాజస్వామి ధృవీకరించెను. అంత యాదవుడు రామానుజుని వెదకుచుపోయి ఆతని పాదములకు సాష్టాంగపడెను. తన అభిలాషను ఆతడు రామానుజున కెరిగింపగా, రామానుజుడు కరుణతో అతనికి పునరుపనయనము కావించి, త్రిదండి దీక్ష నొసగి గోవిందుడను నామముతో శిష్యునిగా స్వీకరించి అతనికి వేదాంతార్థములు బోధించుచుండిరి. రామానుజుని కీర్తిచంద్రికలు దశ

దిశలకు వ్యాపించసాగినవి. వారి పాత్రప్రవచన ప్రావీణ్యమును గురించి విని యామునాచార్యుల శిష్యులు కడు సంతసించిరి. వారు శ్రీరండనాధుని సన్నిధికి వెళ్ళి రామానుజులు దర్శనగురువులని, అట్టివారు శ్రీరంగముననే సదా యుండవలయునని వేడుకొనిరి. అందుకు శ్రీరంగేశుడంగీకరించి నాథముని వంశజుడగు రంగనాయకుడను గాయకుని పిల్చి ఏ ఉపాయముచేతనైనను రామానుజుని కంచినుండి శ్రీరంగమునకు రప్పించుమని ఆదేశించెను. అతడు శీఘ్రమే కంచికివెళ్ళి వరదరాజస్వామి కొలువై యున్నవేళ తన దివ్యగానమును వినిపించి స్వామివారిని మైమరపించెను. కంచి వరదుడు ప్రసన్నుడై వానిని వరమడుగుమని దేనినైన ఇచ్చెదనని ప్రకటించెను. రంగనాయకుడదే అదనుగ తనకు రామానుజాచార్యులవారు కావలెనని కోరెను. ఆతని తప్ప ఇంక దేనినైనను కోరుకొనుమని కంచివరదుడు ఆదేశించెను. రామావతారులైన మీరిట్లు రెండు మాటలు పలుకనుచితమే అని ఆ గాయకోత్తముడు ప్రశ్నించగా స్వామి తన ఏమరుపాటుకు నొచ్చుకొని ఆతనికి రామానుజుని అర్పించెను.

అంత రంగేశుగాయకుడు ఆచార్యులవారిని తోడ్కొని శ్రీరంగమునకు బయలుదేరెను. వారు పురము ప్రవేశించు తరిని శ్రీరంగనాధుడు తనసేనానియైన విష్వక్సేనుని పరమభాగవతులైన పరిచారక జనముతో ఎదురుపంపెను. చివరికి తానే ప్రేమతో ఎదురేగి సాదరముగ తోడ్కొని వచ్చెను. రామానుజు

లవారు కన్నులార స్వామి సౌందర్యమును వీక్షించి వారిని మనసార సేవించుచుండెను. ఒకనాడు స్వామివారు ఆచార్యులవారిని పిలిచి అతనికి ఏ కొదువ లేకుండా ఉభయ విభూతుల నిచ్చితినని చెప్పెను. ఇకమీదట తన ఆలయాధికారమునకు కర్తృత్వమును వహించి తన కైంకర్యములు నడిపించుమని కోరెను. స్వామిమాటను ఆచార్యులవారు కాదనలేకపోయిరి. స్వామి కోరినట్లుగ శ్రీరంగనాథాలయమునకు రామానుజులు అధికారి ఆయెను. ప్రతిభగల ఆలయోద్యోగులకు పై పదవులిచ్చి అసమర్థుల తొలగించి ఆలయ పాలకవ్యవస్థను సుస్థిరముగావించెను. అనంతరము అకలంక భూమీశుడను రాజును శ్రీరంగపురాధినాథునిగ చేసి రంగనాథాలయ నిర్వహణ బాధ్యతను అతనికప్పగించెను. శ్రీరంగపతి కైంకర్యములు తాను కావించిన రీతిగానే శాశ్వతముగా జరుగు ఏర్పాట్లు చేసెను.

అంత ఆచార్యులవారొకనాడు మహాపూర్ణుని సమీపించి యామునాచార్యులవారి యుపదేశములు ఇంకను చెప్పవలసినవి ఏవేని యున్నచో వానిని అవశ్యము తనకు అనుగ్రహింప వలసినదని ప్రార్థించెను. అందుకు మహాపూర్ణుడు సకలరహస్యార్థములను పూర్వమే కంచిలోననే ఆతనికి వెల్లడించితినని ఇందు సందేహము వలదని రామానుజులవారికి చెప్పెను. ఐనను యామునాచార్యులవారి శిష్యులయిన తిరుమలనంబికి, గోష్ఠిపూర్ణునకు, రంగనాథనాయకునకు తెలిసిన కొన్నిరహస్యమంత్ర

ములు కలవని వారిద్వారా వానిని సంగ్రహింపవలసినదని సూచించెను. రామానుజు డందుకంగీకరించెను. ఆతడు తన శిష్య సంఘముతో గోష్ఠీపూర్ణుని దర్శింప గోష్ఠిపురమునకు బయలుదేరెను

రామానుజులకు గోష్ఠీపూర్ణుని దర్శనము లభించినది. అతడు తనకు చరమ శ్లోక రహస్యార్థమును వివరింప వలసినదిగా గోష్ఠిపూర్ణుని పాదములంటి ప్రార్థించెను. గోష్ఠిపూర్ణులు అందుకు సమ్మతించిరి. అయినను శిష్యుని పట్టుదల తెలిసికొనదలచి వెంటనే ఉపదేశమొనరింపక మరల నొకపర్యాయము వచ్చి కనిపించమనిరి. రామానుజుడట్లేయని శ్రీరంగమునకు వెళ్ళి కొంతకాలమునకు తిరిగి వచ్చెను. మరల ఏదో ఒక మిషతో వారిని పంపివేసిరి. ఇట్లు పదిహేడు వారములు గడచినవి. అయినను రామానుజుడు విసుగునొందలేదు. పట్టిన పట్టు వీడ లేదు. చివరికి రామానుజులవారు ఒక శిష్యునిద్వారా తన ఆర్తిని గోష్ఠిపూర్ణునకు తెలుపుకొనిరి. గోష్ఠిపూర్ణుని పరీక్ష ముగిసినది. రామానుజులవారు మంత్రోపదేశమునకు యోగ్యులని వారు నిర్ణయించిరి. ఆ శిష్యునిచేత రామానుజునకు పిలుపు పంపుచు ఇతరులెవ్వరు లేకుండ ఒంటరిగా దండము చేబూని, యజ్ఞోపవీతధారియై యేతెంచవలసినదిగా సందేశమిచ్చిరి. వారి పిలుపుకు రామానుజుడుప్పొంగిపోయి దాశరధి, కూరేశులను వెంటబెట్టుకొని గోష్ఠిపూర్ణులను దర్శించిరి.

ఒంటరిగా రాక ఇద్దరినేల వెంటబెట్టుకుని వచ్చితివి. ఇది నియమోల్లంఘనముకాదా యని గోష్ఠిపూర్ణులు రామానుజునిపై ఆగ్రహించిరి. మీరు దండముతోను పవిత్రముతోను రమ్మని ఆజ్ఞాపించితిరిగదా! మీరు చెప్పినట్లే నేను దండమును పవిత్రమును వెంటబెట్టుకొని వచ్చితిని. ఇందునాతప్పేమి కలదని ఆచార్యులవారు శాంతముగాననిరి. ఐనచో నీ ఇరువురిలో దండమెవరు, పవిత్రమెవరు చెప్పవలసినదని గోష్ఠిపూర్ణుడడిగెను. దాశరధి దండము కూరేశుడు పవిత్రము అని ఆచార్యులు సమాధానమిచ్చిరి. ఆమాటతో గోష్ఠిపూర్ణులు ప్రసన్నులై మంత్రోపదేశమునకు పూనుకొనిరి. తానుపదేశించు మంత్రము పరమరహస్యమనియు ఆ ముప్వురికి తప్ప అన్యులకు అది తెలియరాదనియు గోష్ఠిపూర్ణులు వారిచేత శపథములు చేయించుకొనిరి. అనంతరము అష్టాక్షరీమంత్రమును అర్థసహితముగ వారికనుగ్రహించెను.

ఆ మంత్ర స్వీకారముతో ఆచార్యులవారు మహదానందము చెందిరి. వారు దానిని లోకవిదితముచేయ తహతహలాడిరి. చివరకు గోష్ఠిపురము నృసింహాలయ శిఖరమెక్కి స్వామివారి తిరునాళ్ళకు వచ్చిన భక్తులకు ఆ మంత్రమును గొంతెత్తి ఘోషించిరి.

ఈ విషయము తెలిసి గోష్ఠిపూర్ణుడు మండిపడుచు రామానుజునిపైకి దుమికెను. "ఏమోయి! మంత్రార్థము నీకు నీ శిష్యు

లకు తప్ప వేరెవ్వరికి తెలియరాదంటినిగదా! అట్లే అని నీవు మాట ఇచ్చితివిగదా! మరి మాట నిలబెట్టుకొనక ఇట్లు చేసితివేమి? గురువుతో బొంకినవాడికి చివరికి నరకమేగతి! తెలుసునా?" అనుచు తీవ్రముగ తూలనాడిరి. అందుకు రామానుజుడు చిరునవ్వుతో తానొక్కడికి నరకము వచ్చిన బాధలేదని కాని ఆ పరమ మంత్రము మూలమున ఎందరికో పరమ పదము ప్రాప్తించునుగదా యని తమ పరోపకార పరాయణత్వమును ప్రకటించిరి. ఆమాటతో గోష్ఠిపూర్ణులవారి కోపము కరగి పోయినది. రామానుజులవారి విశాల హృదయము, ఉదారస్వభావము ఆయన అర్థముచేసుకొని ఆనందించెను. నీవు సకల జనులకు ముక్తి ప్రదాతవు! అనుచు రామానుజులవారిని ప్రశంసించెను. నేటినుంచి శ్రీవైష్ణవదర్శనము నీపేరుతో 'రామానుజ దర్శనము కాగలదని ప్రకటించెను. అంతటితో నూరకొనక తన కుమారుని తెచ్చి ఆచార్యులవారికి శిష్యునిగా సమర్పించెను. అనంతరము అతడు రామానుజుని వీడ్కొని వెళ్ళిపోయెను.

అటుపై రామానుజులవారు శిష్యులను చేర్చుకొని ద్రావిడవేదము నేర్పుచు, తాను అనేక శాస్త్రరహస్యములను. గానరీతులను పెద్దలకడ నేర్చుకొనుచు నుండెను ఇంతలో ప్రయాగనుండి ఒక ఏకదండి అవతరించెను. తనతో శాస్త్రచర్చకు రావలసినదిగా అతడు రామానుజుని పోటీకి పిలచెను. తమ వాదోపవాదములలో ఓడినవారు గెలిచినవారికి శిష్యులు కావలె

నని పందెము కాచినారు. ఉద్బాహసుందరుడను పేరుగల చక్రవర్తి ముందు శాస్త్రచర్చకు తలపడినారు.

రామానుజులవారు ఏకదండితో పదునేడు దినములు ఏకబిగిన వాదించిరి. కాని వానినోడించు నాశ కనిపించలేదు. నిరాశతో ఆచార్యుల వారొకనాడు చింతాక్రాంతులై యుండ స్వప్నమున శ్రీరంగనాధుడు దర్శనమిచ్చి ఏకదండిని వాదమున నోడించు యుక్తి ననుగ్రహించెను. ఆమరునాడే రామానుజుడు అలవోకగా ఏకదండిని గెలిచెను. అట్లోడిపోయిన అతనిని పునరుపనీతుని కావించి త్రిదండిని చేసి తన శిష్యగణమునకు అధిపతి కావించెను. అనంతరము రామానుజాచార్యులు గ్రంధరచన కుపక్రమించి వేదాంత దీపము, వేదాంతసారము శ్రీమహావిష్ణు పూజావిధానము అను గద్యత్రయమును నిర్మించి గీతకు వ్యాఖ్యానము విరచించిరి.

గ్రంధరచన పూర్తియగుటతోడనే యతిరాజులు మత జైత్రయాత్రకు పూనుకొనిరి. తన శిష్యగణము వెంటనడువ చుక్కలలో చంద్రుడువలె ఆచార్యులవారు దిశదిశలకు వేంచేసి అచటగల అన్యమత వాదులను వాదమున నోడింపుచు, ఆయా దేశములందలి రాజన్యులను తమ శిష్యులుగా చేసికొనుచు ముందుకు సాగుచుండిరి.

ఇట్లు దిగ్విజయ యాత్రచేయుచు వారు కాశ్మీరదేశమందున్న శారదాపీఠమున కరుదెంచిరి. ఆపీఠాధిదేవతయగు సరస్వతీ దేవి ఆచార్యులవారికి ఎదురేగి అభినుతించి స్వాగతముపల్కినది. వారిని తన మందిరమునకు కొనివచ్చి ఆతిథ్యమొసగినది. రామానుజుడామె ఆదరమునకు ముగ్ధుడై "తల్లీ! నన్నేల ఇంతగా గౌరవించుచుంటివి" అని వినమ్రుడై ప్రశ్నించినాడు. అందుకా చదువుల రాణి వారి కిట్లు సమాధానము చెప్పినది.

"జగద్విఖ్యాత చరితా! వినుము. పూర్వము కప్యాసం పుండరీకాక్షమ్" అను వాక్యమునకు యాదవుడు చేసిన దుర్వ్యాఖ్యానమును నీవు ఖండించితివి. పద్మనాభుడు పంకజదళనేత్రుడనుచు నీవు దానిని సమర్థించితివి. నీ భాష్యము నాకానాడు ఎంతో ఆనందము కలిగించినది. ఆనాటి నా ఆనందమును ఇట్లు ప్రకటించుకొనుచుంటిని".

సరస్వతీదేవి ఇట్లుపలికి తనవద్దగల సకలేతిహాస, పురాణ శాస్త్ర, కావ్య గ్రంథములను రామానుజులకుచూపి వానిలో వలసిన దానిని గైకొనుమని వేడెను. అదివిని రామానుజుల వారు తాము రచించిన వేదాంత సంగ్రహమ్మను గ్రంథమును శారద చేతికిచ్చి దాన గల్గిన తప్పులను సవరింప గోరెను. లోకములోని సకలశాస్త్ర గ్రంథములను సరకుచేయని మెచ్చని సరస్వతి ఆచార్యులవారి గ్రంథమును ఆదరముతో అందుకొని

ఆమోదించినది. రామానుజుడు వాణీకటాక్షముతో బోధాయనాఖ్య విరచిత 'వృత్తి' గ్రంథమును ఆకళించుకొనెను. అంత అతడు సరస్వతిని వీడ్కొని తీర్థయాత్రకై ముందుకేగెను. శ్రీ కూర్మము, సింహాచలము, అహోబిలము ఆదిగాగల వైష్ణవ క్షేత్రములను సందర్శించి శ్రీవెంకటాద్రీశుని చూచి వేడ్కతో తిరుపతికి విచ్చేసిరి.

తిరుపతి పరిపాలకుడగు విఠ్ఠలేంద్ర భూపాలుని ఆశీర్వదించి అతనిచేత కానుకగా ఒక అగ్రహారమందుకొనిరి. అఖిల శాస్త్రజ్ఞులు, అనుపమేయులు, నిఖిలసన్నుతులు అయిన తన డెబ్బదినాలుగుమంది శిష్యులలో ముప్పదిమందిని పిలిపించుకొని వారితో తిరుమలకు బయలుదేరెను. శేషాచలము చేరుసరికి ఆచార్యులవారి నొకసందేహము పీడించినది. పరమపావనులయిన పరకాలమునులవంటివారే శేషాంశరూపమనుచు శేషాచలమును తమపాదములతో త్రొక్కుటకు సాహసింపలేకపోయిరి. ఇకతాను అట్టి అపచారమునకు కెట్లు పూనుకొనుట? ఇది ఆచార్యులవారి అంతర్మథనము. వారి ఆందోళన గమనించిన అనంతాళ్వారులవారు వారిని శ్రీపర్వతారోహణమునకు ప్రోత్సహించిరి. ఆచార్యులవారు శేషగిరిని త్రొక్కనిచో భవిష్యత్తులో శేషశైలారోహణము చేసెడి వారలే కరువౌదురని అది వాంఛనీయము కాదని కావున తిరుమలకు పోవుట తప్పనిసరియని వారు రామానుజులను ఒప్పించిరి.

శ్రీమద్రామానుజులవారు తిరుమలకు వేంచేయు చున్నారను వార్త తెలిసి తిరుమలనంబి శ్రీవెంకటేశ్వరునికి ఆరగింపు చేసిన ప్రసాదమును గైకొని వడివడిగా ఎదురు వచ్చెను. భాష్యకారులు తిరుమలనంబిని చూచి భక్తితో వారి పాదములకు ప్రణమిల్లి సర్వలోకాచార్యులయిన మీరే శ్రమపడి ఇట్లు ప్రసాదము తేనేల? ఎవరైన ఒక పనివానిచే పంపిన సరిపోవునుగదా యనుచు నొచ్చుకొనిరి. అప్పుడా తిరుమలనంబి "మీరు చెప్పినట్లే నేను ఒక పనివాడికై నగరమంతయు వెదకితిని. కాని వైష్ణవులయినవారిలో నాకన్న చిన్న వారలెవరును లేరని తెలిసికొని నేనే తెచ్చితిని" అని వేదాంతగర్భితముగ సమాధానము చెప్పెను. ఆవృద్ధమౌని వినయశీలమునకు రామానుజులెంతగనో సంతసించెను. తిరుమలనంబిని తన శిష్యులకు జూపుచు వారినిట్లు కొనియాడెను.

"చూచితిరా? శ్రీశైలపూర్ణుల మహిత వినయశీలము! పెద్దవారయినను అహంకారమును తొలగించుకొనకపోయినచో వారు చిన్నవారే అగుదురు. తిరుమలనంబి శ్రీవైష్ణవులసేవలో చూపిన వినయము మనకు అనుసరణీయము. ఇట్టి భాగవతభక్తి లేనినాడు గురువైనను వానికి శ్రీవైష్ణవస్వరూపము తెలియబోదు"

అనంతరము తిరుమలనంబితో కలసి ఆచార్యులవారు కామధేనువులు, కల్పవృక్షములు, కామితార్థములిచ్చు కమనీయ మణులు, సిద్ధరసములు, సిద్ధమూలికలు, మునీంద్రులు నెలకొన్న ఆ తిరుమల శిఖరముల నారోహించుచు చివరికాకలియుగ వైకుంఠము చేరుకొనిరి.

వెంటనే స్వామి పుష్కరిణి చెంతకేగి ప్రదక్షిణమొనరించెను. సంసారాంధకార తరణియు పవిత్రతకు భరణియునైన పుష్కరిణియందు మునిగి పైకి వచ్చెను. పుష్కరిణీ తీరమున నున్న భూవరాహస్వామి ఆలయమునకేగెను. ఫణిరాజుపై నొక్క పాదముంచినవాడును, భూదేవిని కౌగలించినవాడును అయిన ఆస్వామిని సేవించి ప్రదక్షిణము చేయుచు అచట గల తిరుగని చింతచెట్టుకు భక్తితో మ్రొక్కెను. తరువాత శ్రీవారి ఆలయ సమీపమునకు వెళ్ళి వైకుంఠగోపురమునకు మ్రొక్కి లోనికేగెను. గరుడస్థంభమునకు ప్రణమిల్లి చెంతగల శ్రీవారి విరిసాలను సందర్శించెను. చంపకావరణము చుట్టివచ్చి రెండవ గోపురముదాటి శ్రీవారి వంటశాలను తిలకించెను. అచటుగల మహారాణి మంటపమును చూచెను. శేషుని, గరుడుని ప్రతిమల పూజించెను. శ్రీవారి సేనాధినాధుడు విష్వక్సేనుని కొలిచెను. ఇంకను నృసింహుని, అనేక దివ్యసూరులను సేవించి శ్రీవారి గర్భగుడిలోనికేగెను.

అచట కోటి మన్మధుల మించిన సౌందర్యముతో కొలువున్న శ్రీవెంకటేశుని దర్శించెను. పసిడి గజ్జెలు, అందియలు కనకాంబరము, ముత్యాలకుచ్చు కటారి, కేయూరహారములు, సువర్ణ మేఖలతో శోభించు శ్రీనివాసునికి ప్రణమిల్లెను. మకర కుండలములతో, మణికిరీటముతో వికసితధవళారవింద నేత్రములతో, ముత్యాలనామముతో చల్లనిచూపులు ప్రసరించు స్వామి వారిని సన్నుతిగావించెను. శ్రీరంగనాధుడే ఈరూపమున ఇట అవతరించెనుగదా యని ఆచార్యులవారు అమందానందముతో ప్రకటించిరి. ఇతడే పరతత్వము, ఇతడే పరమకారుణికుడు భక్తవత్సలుడు లోకాలను సృజింప, పాలింప, లయింప ఇతడే సమర్ధుడు. ఇతనికి సాటి వేరెవరూ లేరు. ఈశేషశైలమే వైకుంఠము అనుచు పరిపరివిధముల స్వామివారిని ప్రస్తుతించెను. వేంకటాద్రిపై మూడుదినములు నివసించి ఆకాశగంగాది తీర్థములను భక్తితో సేవించి, స్వామివారి కైంకర్యకారులుగ ఇరువదినలువుర ఏకాంగివరులను తిరుమలపై నియోగించెను. తమ ప్రతినిధులుగ ఇద్దరు యతీశ్వరులకు పట్టముగట్టెను. శ్రీవారి ఆలయ ధర్మకర్తలుగా నుండుమనుచు వారికి ఆంజనేయప్రతిమా చిహ్నిత ముద్రికల నొసగెను. అనంతరము తిరుమలనంబితో కలసి కొండదిగి తిరుపతికి విచ్చేసెను.

తిరుపతిలో శ్రీశైలపూర్ణులయింట విడిదిచేసి వారిచేత రామాయణార్ధమంతయు వినసాగెను. తాను మున్ను రచించిన

వేదాంత సంగ్రహాది గ్రంధములను శ్రీశైలపూర్ణులను వినిపించి వారిప్రశంసలనందెను. వారి తనయుని తన శిష్యునిగ స్వీకరించెను. అచటనుండగా రామానుజులవారికి గోవిందుడను వ్యక్తి తటస్థపడెను. అతడు తిరుమలనంబి శిష్యసహోదరుడు. విద్యావినయసంపన్నుడు పాంచరాత్రాగమప్రవీణుడు. అతడు కావించు అర్చనావిధి ఆచార్యులవారికి అచ్చెరువు కలిగించినది. శ్రీశైలపూర్ణుని అనుమతితో గోవిందుని తోడ్కొని రామానుజులవారు అచటనుండి బయలుదేరి ఆసేతు పర్యంతము పర్యటించి శ్రీహరి దివ్యతిరుపతులలో వెలసిన వివిధమూర్తులను సేవించి తిరిగి శ్రీరంగమునకు వచ్చెను. అచట తాను సరస్వతిద్వారా స్వీకరించిన బోధాయన వృత్తిని అధ్యయనముచేసి శృతివాక్యములతో శ్రీవైష్ణవ దర్శనమును అనుసంధించుచు "శ్రీభాష్యము" ను రచించెను. శిష్యగణమునకు ప్రత్యహము వేదాంతబోధ యొనర్చుచు కాలము గడుపుచుండెను.

ఇట్లుండగా విష్ణుద్వేషియైన చోళరాజొకడు వైష్ణవుల బాధింప మొదలుపెట్టెను. ఆరాజు శివభక్తుడు. హరుడే పరబ్రహ్మమనెడి భ్రాంతితో అతడు పరమపాషండుడై విష్ణుభక్తులను క్రూరముగ హింసింపసాగెను. చుట్టుప్రక్కలగల పండితులను ఆచార్యులను భటులచేత బంధించి తెప్పించి వారిచేత తాళపత్రములపై 'శివాత్పరంనాస్తి' యని బలవంతముగా వ్రాయించి చేవ్రాలు గొనుచుండెను. అంతలో చతుర్గ్రామి యను వైష్ణవా

చార్యుని వంతు వచ్చినది. అతడు చోళరాజు నిర్బంధ సంతక సేకరణకు కోపించి "అవైదికులగువారే యిట్టి చేవ్రాలులు చేయుదురుగాని వేదమత ప్రతిష్ఠాపనాచార్యులయిన రామానుజాచార్యుల వంటి వారు దీనికంగీకరింతురా? శ్రీహరియే పరతత్త్వమని ఆతడు ఎట్లయినను నిరూపించుగాక" యనుచు తిరస్కారముగ పలికెను.

ఆ మాటలకు చోళరాజు నేయి చల్లిన నిప్పువలె భగ్గనమండిపడెను. అతడు తన భటులను పిలిచి శ్రీరంగముననున్న రామానుజాచార్యులవారిని బంధించి తెమ్మని ఆజ్ఞాపించెను. వారు శస్త్రధారులై దండువెడలి రామానుజాచార్య మఠమును ముట్టడించిరి. వాకిటనున్న వైష్ణవులకు రాజాజ్ఞను వినిపించిరి. వారుభయభ్రాంతులై లోనికేగి ఆచార్యులవారికీ యుపద్రవము తెలిపిరి. రామానుజులవారు తొణకుబెణకు లేక రాజాజ్ఞనుపాలించి చోళరాజు కొలువుకు వెళ్ళనిశ్చయించిరి. అపుడు కూరేశుడు ఆచార్యుల వారితో ఇట్లు మొరపెట్టుకొనెను. "స్వామీ! మీరా దుష్టుని ఎరుగరు వాడు పరమపాషండుడై శివుడే దేవుడని అందరిచేత నిర్బంధసంతకములు చేయించుచున్నాడు. మీచేత కూడ అట్లే చేయించుటకు మిమ్ముల పిలిపించినాడు. ఇది వాదముకాదు వివాదము! కనుక మీరు వానితో తలపడవద్దు. మీరు క్షేమముగా నున్నచో మావంటి శిష్యులు పదివేలమంది కలుగుదురు. లేనినాడు మేము లేము. కనుక ఎట్లయినను మేము

మిమ్ముల రక్షించుకొందుము. కనుక మీ వేషములో నేను వాని కొలువుకు వెళ్ళెదను. మీరీమఠము వదలి ఎటకైన వెళ్ళిపొండు"

శిష్యుని దీనాలాపము ఆచార్యుని మనసు కరగించినది. శ్రీహరి దయతో తన శిష్యుడు ఈ ప్రమాదమును తప్పించుకొనగలడను విశ్వాసముతో వారు శిష్యుని అభ్యర్థనమును మన్నించిరి. తన దండకమండలమును, కాషాయాంబరములను శిష్యుని కొసగిరి. వారు అచటనుండి తప్పుకొనిరి. గురువుగారి వేషములో కూరేశుడు "రెండవ యతిరాజు" వలెనుండెను. అతనిని వెంటబెట్టుకొని రాజభటులు వడివడిగా చోళరాజు కొలువుకు వచ్చిరి. చోళరాజతనిని చూచి అతడే రామానుజుడని భ్రమపడెను. "శివాత్పరతరంనాస్తి" అను వాక్యమును వ్రాసి చేవ్రాలు చేయుమని చోళరాజు తానే స్వయముగా కూరేశునికి తాళపత్రమును, గంటమును అందించెను.

కూరేశుడు జంకులేక వాటిని స్వీకరించి 'శివాత్పరతరం నాస్తి' అను వాక్యమునకు ప్రక్కనే 'ద్రోణమస్తి తతః పరమ్' అని వ్రాసి సంతకను చేసెను. చోళరాజు దానిని పండితులకు చూపి అర్థము అడిగెను. శివము, ద్రోణము అనునవి కొలపాత్రలనియు శివమును మించినది ద్రోణమనియు వ్యంగార్థమని పండితులు చెప్పిరి. ఆ పరిహాసమునకు కోపించిన చోళరాజు రామానుజుని శిక్షింపనాజ్ఞాపించిరి. ఇంతలో తాము తెచ్చినవ్యక్తి

రామానుజులు కారని రాజభటులు గుర్తించి రాజుకు చెప్పిరి. అతడు ఉగ్రుడై అసలయిన రామానుజులను తీసికొని రండని వారి నాజ్ఞాపించెను.

రాజభటులు రయమున శ్రీరంగమునకు వెళ్ళిరి. వారి రాకడ ముందుగనే కనిపెట్టిన రామానుజాచార్యులు వెల్లాలజాతి గృహస్థు వేషములో శ్రీరంగము విడిచిపెట్టెను. అది తెలిసి రాజభటులు వారిని వెంబడించసాగిరి. వారు తనను సమీపించుట చూసిన ఆచార్యులవారు తమ మహిమను చూపింపదలచిరి. కొంత ఇసుక చేతికి తీసుకొని పూర్వము విష్ణుచిత్తులు శ్రీహరిపై జెప్పిన ఒక పద్యమును పఠించి ఇసుకను వారిమీదికి అభిమంత్రించి చల్లెను. ఆ ఇసుక వెంటనే పర్వతప్రమాణములో పోగుపడి రాజభటులను అడ్డగించినది. ఆ ఇసుక కొండను దాటుట రాజభటులకు శక్యము గాకపోయెను. వారు వెనుతిరిగి వెళ్ళిపోయిరి. ఆచార్యులవారు యాదవగిరికి పయనమైరి.

కపటవేషములో తనను మోసగించినందుకు చోళరాజు కూరేశునిపై నిప్పులు కక్కెను. అతని నేత్రములను పెకలించ రాజభటులనాదేశించెను. ఆ కఠినశిక్షను కూరేశుడు చిరునవ్వుతో స్వీకరించెను. "నీవంటి విష్ణుద్వేషిని చూచిన ఈపాపిష్ఠి కన్నులికఏల" ననుచు అతడే తన చేతులతో తన కళ్ళుపొడుచుకుని అంధుడైపోయెను. ఇక అచట నిలువలేక శిష్యునిసాయముతో

శ్రీరంగమున కరిగెను. అచటనుండి యాదవగిరికి వెళ్ళి ఒక శిష్యుడు కూరేశుని దుస్థితిని రామానుజునకు వివరించెను. అది విని యతిరాజు ఎంతగనో పరితపించి చోళపాషండుడు నిర్మూలమగుగాక యనుచు శాపోదకము వదలెను. వెంటనే హిరణ్యకశిపునిపై విజృంభించిన నృసింహునివలె స్వామివారి ఖడ్గము చోళరాజుపై కలబడి అతని కంఠనాళమును త్రెంచివేసినది. గొంతునుండి పురుగులు రాలుచుండగ చోళరాజు నికృష్టపు చావు చచ్చిన నాటినుండి క్రిమికంఠుడని వానికి పేరువచ్చెను.

అంత రామానుజాచార్యులు నారాయణాచల దైవము శ్రీనాధుని సేవించి శ్రీవారి ఉత్సవ విగ్రహమైన సంపదాత్మజ మూర్తిని ప్రతిష్ఠగావించి శ్రీరంగమునకు బయలుదేరదలచెను. అచటి వైష్ణవులు ఆచార్యులవారి వియోగమునకు సహింపలేక దుఃఖింపసాగిరి. వారిని విడచియుండలేమని బాధపడిరి. చివరికి ఆచార్యులవారి అర్చావిగ్రహమునైన తమకనుగ్రహించినచో దానిని సేవించుకొనుచు తృప్తిపడెదమనిరి. వారి కోర్కెను సమ్మతించి రామానుజాచార్యులు తమ అర్చావతారమూర్తిని చేయించి వారికిచ్చి శిష్యసమేతముగ శ్రీరంగమునకు కదలెను.

శ్రీరంగమున అంధుడైన కూరేశునిచూచి ఆయన గుండె నీరయినది. ఆతని కౌగలించుకొని ఆశ్వాసించిరి. కంచివరదరాజ స్వామిని ప్రార్థించి స్వామికృపతో కూరేశునికి దృష్టిని కలిగించిరి. ఇట్లు అంధత్వమును బాపుకొనిన కూరేశుని తీసుకొని రంగ

నాథస్వామి సన్నిధికరిగిరి. ఆచార్యులవారి ఆశయము మేరకు శ్రీరంగనాథులు కూరేశుని తమ తనయునిగ స్వీకరించిరి.

నాటినుండి రామానుజాచార్యులవారు శ్రీరంగమున స్థిరపడి శ్రీవైష్ణవ దర్శనస్థాపకులై వెలుగొందుచుండిరి. ఏడువందలమంది యతీశ్వరులు తన అనుచరులుగ సేవింప డెబ్బదినాల్గు పీఠముల స్థాపించి, ఏడువేలమంది శిష్యగణము కలిగి పరమతములనెడి మదగజములపాలిటి పంచాస్యమగుచు రామానుజాచార్యులు రాణకెక్కిరి.

ఈ యతిరాజు చరితమును భక్తితో జనులెవ్వరయినను ఒకమారు వినిన, వ్రాసిన, చదివిన సకలాభీష్టసిద్ధిని పొంది శ్రీహరి సాయుజ్యము నందగలరు.

ఓమ్ ఇతిశమ్

3

శ్రీ విష్ణుచిత్తీయమంు : గోదాగాథ

పాండ్యమండల మధ్యభాగమున శ్రీవిల్లిపుత్తూరను పట్టణమున్నది. సిరిసంపదలలో నేపురమైనను దానికి సరిరాదు. అచట ఆకాశసౌధములలో విహరించు చంద్రవదనల వెన్నెల నవ్వులలో ఆకాశగంగలోని కలువలు వికసించును; కమలములు ముకుళించును. ఆపురవీధులలో నడయాడు పద్మనేత్రల నయన విలాసము పెట్టని పూలతోరణము. అచటిదైవము వటపత్రశాయి. ఆ స్వామి కరుణామృత ధారలలో ఆయూరివారు నిశ్చింతగా మనుగడ సాగించుచుందురు.

ఆపురమున కాపురము చేయు ఒక సద్బ్రాహ్మణ కుటుంబమున జ్యేష్ఠమాస స్వాతీనక్షత్ర దినములో గరుడాంశమున భట్టనాథుడను దశమయోగి ప్రభవించిరి. జననమాదిగా విష్ణుభక్తి పరాయణుడైన కారణముగ అతడు విష్ణుచిత్తుడనెడి పేరుతో ప్రసిద్ధికెక్కెను.

అతడు తన ఇష్టదైవమైన వటపత్రశాయికి యిష్టమైన కైంకర్యమును చేయదలచి పరిపరివిధముల తలపోయుచుండగా శ్రీకృష్ణావతారములో శ్రీహరి లీలలు గుర్తుకు వచ్చినవి.

శ్రీకృష్ణావతారములో శ్రీమహావిష్ణువు కృష్ణుడై కంసవధ కావించినారు. కంసవధ నిమిత్తము మధురకేగిన శ్రీకృష్ణుడు పుష్పాలంకరణ నిమిత్తమై జంకుగొంకులులేక సుధాముని యింటకేగి ఆతనిచేత పూలమాలలు గైకొనిన ఘట్టము విష్ణుచిత్తుని మదిలో మెదలినది. శ్రీహరిసేవార్థంజరిపే సకల యజ్ఞయాగాదులలోకి పూలమాలసేవే పరమోత్కృష్టమైనదని దానినిబట్టి విష్ణుచిత్తుడు నిర్ధారించుకొనెను. వెంటనే ఆతడు ఒకపూలతోట గావించి అందు చందన చాంపేయకుంద మాకంద మందార తదితర పుష్పజాతులను పెంచసాగెను. ఆతని సంరక్షణలో ఆ ఆరామము సకలజన మనోభిరామమై విలసిల్లి దేవేంద్రుని నందనోద్యాన్ని తలపిస్తూవుండేది. ఆవిష్ణుచిత్తుడు ఆతోటలోనే నివసిస్తూ ప్రతినిత్యం పూలుకోసి మాలలుకట్టి వాటితో వటపత్రశాయిని అర్చిస్తుండేవాడు.

ఆకాలంలో పాండ్యమండలంలోని మధురానగరం అలకాపురం లాగా అతి ప్రసిద్ధిలో వుండేది. అచటి ఆకాశసౌధాలలో విహరించే చంద్రముఖులు తమ సుందరవదనాలతో తారావళికి చంద్రభ్రాంతిని కలిగించేవారు ఆమధురాపురిని దేవేంద్రవైభవసముడైన దీపకవల్లభదేవుడు పరిపాలించేవాడు. తన ఏలుబడిలోని ప్రజల కష్టసుఖాలను వారి మాటలలోనే తెలుసుకోవటం ఆరాజుకు అలవాటు. ఆతడు ఒక చీకటిరేయి ప్రచ్ఛన్న వేషధారియై నగర పర్యటనకు బయలుదేరి, వీధులలోను, ఇళ్ళలోనూ

రచ్చపట్టులలోనూ జనులాడుకొను వాక్యములను రహస్యముగా వినుచుండినాడు. పట్టణమంతా తిరిగి రాచనగరుకు మరలిపోవుచున్న ఆమహారాజు ఒక ఇంటి వీధిఅరుగుపైబడి నిద్రించుచున్న ఒక బ్రాహ్మణుడిని చూచినాడు. వెంటనే ఆ అరుగు చెంతకు వెళ్ళి ఆసీనుడై మెల్లిగా ఆబ్రాహ్మడిని మేలుకొల్పాడు. నిద్రాభంగ కోపంరాకుండా నేర్పుగా మాట్లాడి తాంబూలం ఇచ్చి కుశల ప్రశ్నలు వేసాడు. మీరెచటునుంచి ఇటుకేతెంచితరని, ఒంటరిగా యేల ఆ అరుగుపై నిద్రించు చుంటిరని ప్రశ్నించినాడు. అందుకు సమాధానముగా ఆ విప్రుడు తాను కాశీయాత్ర చేసి గంగాస్నాతుడై మరలి వచ్చుచు వేసవి తాపానికి సేద తీరను అచట విశ్రమించితినని చెప్పెను. దానిమీదట మహారాజు దేశపర్యటనలో పెద్దల సహవాసముతో తాము గ్రహించిన విశేషములు ఏవైన వున్నచో వినిపింపుమని కోరెను. అందుకా బ్రాహ్మణుడు ఎంతగానో సంతసించి—

"వర్షార్థ మష్టౌప్రయతేతమాసాన్
నిశార్థమర్థం దివసేయతేత
వార్ధక్య హేతోర్వయసానవేన
పరత్రహేతో రిహజన్మనాచ"

అను శ్లోకమును పఠించి దాని తాత్పర్యము నిట్లు అనువదించి చెప్పెను—వర్షాకాలమునందు జరుగుబాటునకై సంవత్సరములో తక్కిన యెనిమిదినెలలు కష్టించి సొమ్మును సంపాదింపవలెను.

ఇట్లే రాత్రికై పగలును, ముసలితనమునికై ప్రాయమునందును, పరలోకమునకై ఈలోకమందే పాటుపడవలయును.

ఆ శ్లోకము దానితాత్పర్యము మహారాజు మనసులో నాటుకుపోగా దానిని గురించి ఆతడు మనసులో చాలసేపు చర్చించసాగెను. ఈలోకములో జీవులకు వారివారి కర్మానుసారముగా వారి కోరికలతో నిమిత్తము లేకనే సంపదలుగాని ఆపదలుగాని సంప్రాప్తమౌతున్నవి. జీవులకిట్టి యదృష్టమును కలిగించెడి శక్తి ఏది? దానిని పొందుటెట్లు? అను ప్రశ్నలు మహారాజును ముట్టడించుచుండగా ఆతడు నగరసంచారము ముగించి రాచనగరు చేరినాడు.

మరునాడు ప్రాతఃకాల విధులొనరించి దీపకవల్లభుడు అతిరయమున కొలువుకూటమునకు విచ్చేసినాడు. సభయంతయు సామంతరాజులతో నిండియుండినది. మహారాజు సంపదుడు అనే తన పురోహితుడిని పిలిపించినాడు. ఆతనితో తన అంతరంగమథనమును గురించి చెప్పినాడు. చతుర్విధ పురుషార్థములలో ధర్మార్థకామముల సారమెరిగితినని చాటినాడు. చివరిదైన మోక్షమును గురించి తనకేమియు తెలియదని ప్రకటించి దానిని పొందు సులభోపాయమేదియని ప్రశ్నించినాడు—అందుకు రాజపురోహితుడిట్లు అనినాడు, "మహారాజా! తామడిగిన ప్రశ్న దేవతలకు సైతము చిక్కుప్రశ్నయే! కాని శ్రీహరి భక్తుడవైన

నీకు దాని సమాధానము తెలియగలదు—మోక్షమును పొందుటకు మార్గము ఉపనిషత్తులే!" అని మహారాజుకు పురోహితుడి సమాధానము సంతృప్తి కలిగించలేకపోయినది.

అప్పుడు పాండ్యరాజు ఒక ఉపాయం ఆలోచించాడు. అనేకమైన బంగారు నాణేలను ఒక సంచిలోపోసి దానిని తన సభామధ్యమున వ్రేలాడదీయించాడు. తన సందేహాలన్నీ నివారణ అయేటట్లు పరతత్త్వ నిర్ణయం చేయగలిగిన వారికి ఆ ఉల్కపు సంచిని బహుకరిస్తామని రాజుగారు దేశమంతటా చాటింపువేయించారు. ఆ వార్త తెలిసి కపిలుడు, అక్షపాదుడు, భట్టునాథుడు తదితర పండితులు, శాస్త్రకారులు పాండ్యరాజు కొలువుకు విచ్చేశారు. ఆపండిత పరిషత్తులో ఒండొరులు చర్చలు ప్రారంభించారు. వారి శాస్త్రచర్చలో అబద్ధం అంటూ అన్ని సూత్రాలూ నిరాకరింపబడినవి పరస్పరనిందారోపణలు, అన్యమతదూషణము మొదలై పండితుల మధ్య ఆవేశకావేశములు ప్రజ్వరిల్లినవి.

"మీకు సర్వము మిథ్య. ఇటువంటి మీచేత పరతత్త్వనిర్ణయముజరుగుటెట్లు? కర్మకాండలో మునిగితేలే పుట్టుకర్ములు మీరు. మీకు అదృష్టకారణము ఏవిధముగ అర్థమౌతుంది? ఆగమబాహ్యులయిన మీరు ఆదిమూలమైన దేవ దేవుడిని ఎలా నిర్ణయించగలరు?" అంటూ ఒక వర్గం పండితులు తమ ఎదిరి వర్గంవారిని తూలనాడసాగారు. గడ్డాలు అదురుతుండగా, చేతులు

విసురుతూ పండితులు ఇలా పెరుగూ వడ్లూ కలిపిన రీతిగా భిన్న భిన్న వాదాలతో తలపడటం చూచి పాండ్యరాజు ఖిన్నుడయ్యాడు.

ఆ సమయంలో వటపత్రశాయికి వనమాలికా కైంకర్యం జరుపుతున్న విష్ణుచిత్తుడికి ఒక దివ్యవాణి వినిపించింది "వత్సా, పాండ్యరాజు సభకేగి అచటి కనక శుల్కమును గైకొనుము" ఇది సాక్షాత్తూ ఆ స్వామివారు ఇచ్చిన ఆదేశము. శ్రీహరి సందేశము విని విష్ణుచిత్తుడు విభ్రాంతుడయ్యాడు. వెంటనే వినయముతో ఆ దేవదేవుడికి ఇలా విన్నవించుకొన్నాడు. "స్వామీ వేదశాస్త్రాల రహస్యార్థముల వెల్లడించి గెలువదగిన ఆ శుల్కమును పలుగు, పార బట్టి కాయలు కాచిన ఈ చేతులను చూపి నేను ఎలాగెలిచేది? నీ పాదసేవ తక్క ఇతర విషయాలు ఏమీ ఎరుగని అజ్ఞానినిగదా నేను?"

తన భక్తుడి వినయసంపదకు మెచ్చి ఆ స్వామి అభయమిస్తూ ఇలాగున అన్నాడు: "వత్సా! నీకేల అనుమానం? నేనుండగా నీకు చింతయేల? నేనే నీ హృదయంలో ప్రవేశించి కాగల కార్యము నెరవేరుస్తాను. నేను పలికించెడివాడను. నీవు పలికేవాడివి! ఆ కనక శుల్కాన్ని గెలిచేవాడినికూడా నేనే! నీవు ఊరక అలా వెళ్ళి ఇలారా! అంతే!!" ఆ మాటలు విని విష్ణుచిత్తుడు పరమ సంతోష భరితుడై వెను వెంటనే మధురకు బయలుదేరాడు. అలనాడు శ్రీరామబంటు ఆంజనేయుడు

వారధిని లంఘించినట్లు ఆతడు వేగవతి నదిని దాటి పాండ్యరాజు కొలువును కృష్ణుడు కంసుని కొలువును ప్రవేశించినట్లుగా ప్రవేశించాడు. ఆ విష్ణుచిత్తుని చూడగానే పాండ్యరాజు గద్దెనుండి దిగి తన పురోహితుడితో ఎదురేగి సాదరంగా వారికి పాదాభివందనం చేసి ఉచితాసన వద్దకు తోడ్కొని వచ్చి అర్ఘ్యపాద్యాదులతో గౌరవించాడు.

ఆ పాండ్యరాజు, ఆతని పురోహితుడు విష్ణుచిత్తుని ఉద్దేశించి, "స్వామీ! సకలశాస్త్ర చర్చలచేత పొందరాని పరతత్త్వ నిర్ణయమును సరగునచేసి ఈ పండితుల నోళ్ళు మూతపడేట్లు చేసి మమ్ము కాపాడండి" అని అభ్యర్థించారు. ఆ మాటతో విష్ణుచిత్తుడు శ్రీ మహావిష్ణువును ధ్యానించి వారిని తనలోకి ఆవాహన కావించుకొన్నాడు. ఆ స్వామిదయతో ఆతని జిహ్వాగ్రమున సకల శాస్త్రములు నర్తింపసాగినవి. అంతట విష్ణుచిత్తుడు సభలోనివారిని కనుగొని ఇట్లు ప్రకటింపసాగెను.

"ప్రకృతిలోని జీవుల భావములోను బాహ్యములో నూనెలపైయున్నవాడు. ఆద్యంతములు లేనివాడు, సర్వనియంతయై సర్వము తనకు శేషంబుగా కలిగినవాడునైన ఆ శ్రీ మహావిష్ణువే ఈ జగతికి పరతత్త్వము"

ఆతడిలా అంటుండగనే ఆ సభా మధ్యంలో వ్రేలాడదీయించిన కనక శుల్కం ముడుపు సంచి ముడులుతెగి ఆతని

అడుగులపై పడింది. దేవదుందుభులు మోగాయి. రంభాద్యప్సరసులు ఆకసాన నర్తించుచుండగా పూలవాన కురిసింది. ఇది చూచి పాండ్యరాజు విష్ణుచిత్తుని పాదాలవ్రాలి నాపాలి దైవమా! నన్నుగన్న తండ్రీ యంటూ ఆనందబాష్పాలతో ఆతని ప్రస్తుతించి పుష్పమాలాలంకృతున్ని కావించాడు. అనంతరం ఆతని గజారోహణ చేయించి చతురంగబలాలు వెంటరాగా పుత్రమిత్ర సహితుడై పాండ్యరాజు పురవీధులలో ఊరేగింపు ప్రారంభించాడు.

ఆస్వామి తనకు ప్రత్యక్షమైనందుకు పొంగి పోయిన విష్ణుచిత్తుడు! ఆహా! ఆ పరతత్త్వమును నేను కన్నులారా చూడగలిగితి గదాయని అబ్బురమంది స్వామి భువన మోహన సౌందర్యమునకు దృష్టి దోషము కలుగకుండుటకై నొక మంగళా శాసనమును చెప్పసాగెను.

అంత పాండ్యరాజు విష్ణుచిత్తుని పురమెల్ల ఊరేగించి తన కొలువు కూటమునకు తీసుకొనివచ్చి సింహాసనాసీనుడిని చేసి కాంచనాంబర భూషణములతో పూజ గావించాడు. అనంతరము విష్ణుచిత్తుడు ఆరాజును వీడ్కొని తన ఊరికి బయలుదేరాడు. విష్ణుచిత్తుడి విజయవార్త నెరిగిన శ్రీ విల్లిపుత్తూరు ప్రజలు ఆతడు ఊరికి వచ్చుచున్నాడని తెలిసి సకల సంభారములతో నెదురేగి స్వాగతము చెప్పారు. విష్ణుచిత్తుడు వారిని వెంటనిడుకొని మొదటగ వటపత్రశాయి సందర్శనము

చేసి. "స్వామీ! నీవు నాలోనుండి వేదసారాన్ని నాచేత ప్రజలకు వినిపింపజేశావు. తాముచెప్పినట్లుగా కనక శుల్కమును చేపట్టారు. మీరానతిచ్చినట్లే జరిగినది. స్వామీ! నేనుతెచ్చిన శుల్కమిదిగో! భద్ర గజమిదిగో!" అను మాటలతో ఆరెంటిని ఆతడు దేవుడికి సమర్పించి తన ఇంటికి మరలిపోయాడు.

అప్పటి నుండి యధాపూర్వంగా వటపత్రశాయికి వనమాలికాకైంకర్యం కావిస్తూ జీవించసాగాడు విష్ణుచిత్తుడు. అతడు స్వామివారిపై రెండు ప్రబంధాలు రచించి లోకప్రసిద్ధుడయాడు.

ఒకరోజు విష్ణుచిత్తుడు తోటపని చేస్తూవున్నాడు. ఆతడు గడ్డపార చేతబట్టి తులసీవనాన్ని త్రవ్వుతూవుండగా ఒక తులసిచెట్లు మొదట్లో ఒకబాలికారత్నం కనిపించింది. అది ఆషాఢ మాస పుబ్బానక్షత్రం ఆ బాలిక భూదేవి అంశతో జనించిన భాసుర కన్యామణి. ప్రతిలేని శృంగారలతాశిలాగా, రతిరాజు చేత పూలబాణంలా, రూపుదాల్చిన వనలక్ష్మి, విజయనాటి వెన్నెల రేఖలాకనిపించిన ఆశిశువునుచూసి విష్ణుచిత్తుడు సంతోష సంభ్రమాలకు గురయ్యాడు. వెంటనే ఆబాలికను చేతులతో ఎత్తుకొని "ఈ శిశువు మానవబాలికకాదు. ఇచటి తులసి తరుమూలంలో ఈమె దొరకటం వింతగావుంది. ఆ జానకివంటిదే కాబోలు ఈ బాలిక" అంటూ విస్మయం చెందసాగేడు.

ఆప్పుడు ఆకాశవాణి ఇలా పలికింది. "పూర్వం శ్రీమహావిష్ణువు వరాహావతారమెత్తి భూదేవిని సముద్ధరించిన సందర్భం

లో భూదేవి స్వామిని రెండు ప్రశ్నలు వేసింది. స్వామీ! లోకంలో మీకు ప్రియమైన జనులు ఎవరు? మీరు మెచ్చేపూజ ఏది? అంటూ ఆమె అడిగిన ప్రశ్నలకు శ్రీహరి చిరునవ్వుతో ఇలా చెప్పాడు. 'ఓ చంద్రవదనా! నిత్యం నను కీర్తించేవారే నాకు ఇష్టమైనవారు. వనమాలికలతో అనునిత్యంచేసే పూజయే నేను మెచ్చేది. నన్ను కీర్తించేవారిని, పూలతో పూజించేవారిని సకల శుభములతో నేను కాపాడుతూవుంటాను."

స్వామి చెప్పిన ఆ పలుకులు భూదేవిమదిలో నిలచిపోయాయి. తాను ఎలాగయినా భూలోకంలో జన్మించి తానే స్వయంగా శ్రీహరికి ప్రియమైన పూలకైంకర్యం చేయాలని భూదేవి సంకల్పించింది. దానిఫలితమే నాగటిచాలులో సీత జన్మించినట్లుగా ఈతోటలో ఈమె ప్రభవించటం. నేటినుండి ఈమె నీకు కుమార్తె అవుతుంది. ఈమెను యింటికి తీసికొనిపోయి ప్రేమతో పెంచి పోషించు. నీకు సకలసిద్ధులు సమకూరుతవి."

ఆకాశవాణి సందేశమువిని విష్ణుచిత్తుడు సంబరముతో ఆ బాలికను తన యింటికి తీసికొనిపోయి తన భార్యకు అప్పగించి తోటలో తనకాశిశువు దొరికిన వైనము, ఆశరీరవాణి ప్రకటన వివరించి చెప్పాడు. గోదా అని పేరుపెట్టి బాలికను జనకుడు జానకిని పెంచినట్లుగా, సముద్రుడు శ్రీమహాలక్ష్మిని లాలించి నట్లుగా విష్ణుచిత్తుడు ప్రేమమీర పెంచుతూవున్నాడు. ఆబాలిక ఉయ్యాలలో ఊగుసమయమున విష్ణుచిత్తుని పత్ని జోలపా

టలు పాడేది. ఏపాటపాడినా వినుపించుకొని ఆ శిశువు శ్రీహరి మీద పాట పాడినపుడు మాత్రం చెవులప్పగించి విని కిలకిల నవ్వి చేతులతో కేరింతలు కొట్టేది. కాలక్రమంలో ఆబాలిక తన తల్లిదండ్రుల పేర్లతోబాటుగ గోవింద, ముకుంద అంటూ శ్రీహరి పేర్లను స్మరింపసాగింది. ఈడువచ్చేకొద్ది తన యీడు పిల్లలతోచేరి బొమ్మలపెళ్ళిళ్ళలో కోలాహలంగా కాలం గడప సాగింది.

ఆగోదాదేవికి బొమ్మల పెళ్ళిళ్ళు అమితయిష్టము. ఆమె రెండు బొమ్మలను తెచ్చును. రుక్మిణి, కృష్ణుడు అని వానికి పేర్లు పెట్టును. నేను పెళ్ళకూతురు పక్షము దానను అనిచెప్పును తన స్నేహితురాళ్ళను పెండ్లికుమారుని వైపు నిలబెట్టును. పర్ణ శాల చవికెపై పెండ్లిపందిరివేసి పెళ్ళిజరుపును. చెలికత్తెలతో అమ్మనగాయలు ఆడుచుండును. ఆటలో ఓడిపోయినపుడు 'నీ మగనిపేరు చెప్పినచో విడిచిపెట్టెద' మనుచు ఆమెను స్నేహితు రాళ్ళు నిర్బంధింతురు. 'నామగడు వటపత్రశాయి' యని ఆమె గర్వముతో చెప్పి వారల గెలుచును. మరి మీ మగల పేర్లేమి యనుచు వారల పతులపేర్లు చెప్పించును. ఇట్లనేక బాల్యక్రీడా విలాసములతో కాలము గడపి ఆమె యవ్వన ప్రాంగణమున అడుగిడినది.

ఇంతలో గోదాదేవి ఒక వింత పని యొనరించినది. వన మాలి కైంకర్యమునకై తన తండ్రి పూలసెజ్జలోనుంచిన పూ

మాలికలను ఆమె తన కొప్పున ముడిచి యింటి నడబావిలో నీడ చూచి తన సౌందర్యమునకు సంతసింపసాగినది. మరలా తన తండ్రికి తెలియకుండ పూలమాలికలను తలనుంచి తీసి పూసెజ్జలో నుంచెడిది. ఈ విషయము తెలియని విష్ణుచిత్తుడు ఆ పూమాలికలను తీసుకొనిపోయి శ్రీరంగనాధునికి సమర్పించెడివాడు. పారిజాత ప్రసూనములకు మిన్నగా, మౌనీంద్రుల స్తుతి కుసుమాలకు అధికముగ, దేవతల ఉపహారములకంటె ప్రియముగా రంగనాధుడా పూమాలికల గైకొనెడివాడు. ఇట్లు చాలా కాలము గోదాదేవి ముడిచియిచ్చిన మాలలను ముదముతో రంగనాధుడందుకొనుట జరిగినది. ఈ వృత్తాంతము విష్ణుచిత్తునకు తెలియదు.

ఒకనాడు గోదాదేవి తండ్రితోబాటు తోటలోనికి వచ్చి పూలు కోయుటలో తండ్రికి సాయపడినది. యధాపూర్వముగా తండ్రి కట్టిన పూలమాలలను రహస్యముగ తన కొప్పున ముడిచి నడబావిలో తన ప్రతిబింబము చూచుచు మురిసిపోవుచుండినది. ఇంతలో విష్ణుచిత్తుడు పెరటిలోనికి వచ్చి అది చూచి ఆమెను మందలించెను. దేవుని పూలను నీ కొప్పున ముడిచి యిచ్చుట అపచారమని చెప్పి ఆమె కొప్పులోని మాలలను గైకొనక కొత్తగా మాలలు కట్టి వానిని రంగనాధునికి సమర్పించెను. కాని స్వామి వానిని స్వీకరింపలేదు. గోదాదేవి కొప్పున ముడిచిన పూలే గొప్పవని, అవితప్ప యితర కుసుమములు తన

కక్కరలేదని చెప్పివేసెను. గోదాదేవి మేని పరిమళముతో గుభాళించు పూలే తనకు ప్రియమని చెప్పి వానిని తెమ్మని పురమాయించెను. స్వామివారి చిత్తము నెరిగిన విష్ణుచిత్తుడు వెరగంది తన తప్పుకు లెంపలు వైచుకొని యింటికి వచ్చి గోదాదేవి కొప్పులోని విరిదండను గైకొని తన కుమార్తెను తన కండగా నిడుకొని తిరిగి స్వామి సన్నిధిని ప్రవేశించెను. "స్వామీ! మీకు నా తనయ యింతటి ప్రియమైనదని నేనెరుగలేకపోతిని. నన్ను మన్నింపుడు. ఇదిగో మీ లేమ. ఆ భామ ముడిచిన పూలును ఇవిగో రంగ ధామా!" అనుచు విష్ణుచిత్తుడు స్వామివారికి మ్రొక్కి మ్రోలన నిలిచెను.

రంగనాధుడందుకు సంతసించి ఆ పూలదండలను అందుకొని వానిని ప్రేమతో తన ఎదపై నుంచుకొనెను. నుదుటపెట్టుకొని కన్నుల కద్దుకొనెను. సంబరముగ శిరసుకు చుట్టుకొనెను. "ఈ మానినీమణిని నేను పరిణయమాడుదును" అని స్వామివారు ఆకస్మికముగ తన నిర్ణయమును ప్రకటించిరి. విష్ణుచిత్తుడు ధన్యోస్మి యనుకొనెను. గోదాదేవి సిగ్గులమొగ్గయైనది. అంత గోదాదేవిని తోడ్కొని యింటికేగవలసినదని ఆనతిచ్చెను. నాటినుండి గోదాదేవికి "ఆముక్తమాల్యద"యను బిరుదము గల్గినది.

ఆమె సౌందర్యము నానాటి కతిశయింపుచుండెను. ఆమె తన తండ్రియగు విష్ణుచిత్తునిద్వార నూట యెనిమిది తిరు

పతులలో వెలిసియున్న శ్రీ మహావిష్ణు మహిమలను తెలిసికొనినది. నిరంతరము అంతరంగమున రంగవిభుని చింతించుచు ధ్యానము చేయుచు అఖిలము రంగనాథమయమని భావించినది. ఆమె యొకనాడు తన తండ్రిని చేరి శ్రీపతిని పతిగా వరించు గతి యెద్దియో తనకుపదేశింపుమని వేడినది. ద్వాపర యుగమున గోపికలు మార్గశీర్ష వ్రత మాచరించి మాధవుని ధవునిగా పొందగలిగారని విష్ణుచిత్తుడు చెప్పెను. ఆ వ్రతానుష్ఠానముతో ఆమె శ్రీరంగపతిని చేపట్టగలదని వారు ప్రకటించిరి. అంత జనకుని అనుమతితో ఆమె మార్గశీర్ష వ్రతాచరణము ప్రారంభించినది. తానొక గోపికగా భావించుకొని ముప్పది రోజులపాటు పూటకొక పాట చొప్పున 'తిరుప్పావై' ప్రబంధమును రచించినది. అంతటితో తనివితీరక నలినాక్షుపై నూట నలువది పాటలతో నొక కావ్యము కావించినది.

గోదాదేవి శ్రీరంగవిభుని విరహముతో విచలితమైనది. తలితండ్రులు తనను పిలువగా స్వామియే పిలిచినట్లులికిపడును. కనిపించినదెల్ల కావేరి యనుకొనును. ప్రతి పుష్కరిణి పద్మ పుష్కరిణిగా ఆమెకు కనుపట్టును. శ్రీహరి ప్రతిమ ఏది చూచినను అందులో ఆమెకు శ్రీరంగపతియే సాక్షాత్కరించును. ఆమెకు సర్వము శ్రీరంగమయమైనది.

ఆమెకు చెలికత్తెలు చేయు శీతలోపచారములు ఆమె మన్మథ తాపమును అతిశయింపజేసినవి. కోకిలకంఠ కోలాహ

లము ఆమెకు హాలాహలమైనది. చెలులు చేతికిచ్చిన కలువలు మన్మథాస్త్రములై కనిపించగా తాక వెరచినది.

శ్రీరంగనాయకుడు రామావతారములో సీతకై సేతువు నిర్మించినాడు. భూమాతకై వరాహావతారము దాల్చినాడు. రుక్మిణి చేపట్టుటకై శిశుపాలాదుల నెదిరించినాడు. నీవేతప్ప నితఃపరం బెరుగననుచు తన్ను గొల్చిన గజేంద్రునకు, విభీషణునకు, అహల్యకు, పంచ పాండవులకు అండగా నిలచినాడు. అట్టి ఆశ్రితవత్సలుడే నన్ను వెలిగా చూచెననుచు గోదాదేవి వెచ్చగా నిట్టూర్చును. కలలో రతికేళి తేలించి క్షణమైన నిన్నెడబాయననుచు బాసచేసి మరలిరాని మాధవుని నిందించును ఇట్లు విరహార్తితో కుములుచున్న తమ నెచ్చెలిని జూచి ఆమె చెలికత్తెలు ఇట్లను కొసిరి "మనమెన్నిసారులు ఈ ఆరామమునకు రాలేదు? ఎన్నడైన ఈ చందము కంటిమా? గోదాదేవి ఆటలు మనతోడ కాని ఆత్మ మాధవునితోడ! మాటలు మన వంక, మనసొక వంక! ఈమె విరహానలములో వేగుచున్నది ఇదే ఆమె వ్యాధి" ఆ చెలులు అట్లు తలచి గోదాదేవికి శైత్యోపచారములు జరిపిరి.

అంత ఒకనాడు విష్ణుచిత్తుడు శ్రీరంగేశుని సేవింపదలచి కుమార్తెను పల్లకి ఎక్కించి శ్రీరంగమునకు వేడ్కతో బయలుదేరెను. శ్రీరంగనాయకుని గోపురమెచటికి కనవచ్చునో అచట తన పల్లకిని దింపించవలసినదని ఆండాళ్ తండ్రిని కోరినది.

విష్ణుచిత్తుడందులకంగీకరించెను. పల్లకి బయలుదేరినది. నదీనదములు శైలారణ్యములు గడచి కావేరిని దాటి శ్రీరంగము చేరినది. ద్రవిడ వేదములు తప్ప పెరమాటలువినరాని పురవీధులలో మలయజయుతమైన మంచి పన్నీటి కలయంపిచల్లిన గృహాంగణములుదాటి దామోదర మను పేరుగల తూర్పు గోపురము చెంతకు వచ్చిరి. పల్లకి దింపించి ముసుగ తొలగించి విష్ణుచిత్తుడు ప్రేమతో పుత్రికను పిలిచెను. కాని పల్లకిలోనుండి సమాధానమురాలేదు. చిలుకలేని పంజరమువలె పల్లకి శూన్యముగ కనిపించినది. గోదాదేవి అంతకుమున్నే ఆకాశయానమున శ్రీరంగపతిని చేరుకొనినది. అది తెలియని విష్ణుచిత్తుడామె అదృశ్యమగుటకు విభ్రాంతుడై మూర్ఛనొందెను.

కొంత సేపటికతడు తెలివొంది నిలకడబుద్ధితో ఆలోచించగా నది విష్ణుమాయగా తోచినది. అతడు పుత్రిక వియోగమునకు పరితపించుచు శ్రీరంగేశుని యిట్లు నిందింపసాగెను.

"స్వామీ! మీ పేరుకు మచ్చవచ్చునట్లు మీరిట్లుచేయుట న్యాయమా? ఈ విధముగా కాంత మణిని అపహరింప ఆమె గొల్ల యిండ్లలోని వెన్నయా? బలాత్కారముగ గైకొనుటకు ఆమె రాకుమార్తియా? అయినను నీకు దొంగతనము వెన్నతో బెట్టిన విద్యయేకదా! నీకు మా అమ్మాయి కావలసినచో గౌరవము దీపింప మా ఇంటికి వచ్చి కన్యాదానమడిగి బాంధవ్యము కలుపుకొనుట ఉచితము. అంతియేకాని జగదేకసాక్షివై సర్వ

నాయకుడవైన నీ వింతటి అన్యాయమునకు పూనుకొన్నచో సముద్రములుపొంగి చెలియలు కట్టలు దాటవా? అనుచు రంగనాధుని సన్నిధిలో కన్నీటితో పాదాభిషేకమొనరించెను. ఆ సమయమున శ్రీరంగేశుని ఆనతిపై తండ్రి ఆర్తిని తొలగింప కమలాక్షు వామభాగమునుండి నీలమేఘములోని మెరుపుతీగవలె గోదాదేవి సాక్షాత్కారమై చేతితో జనకుని వదనమెత్తి తండ్రీ! శోకింపకుము ఇదిగో నేను నీ ఎదుటనే యున్నాను. అనుచు ప్రేమగా పలికినది. వెంటనే రంగనాధుడును చిరునవ్వుతో కడకన్నుల అమృతధారలొలుక ఇట్లతని ఆశ్వాసించెను. "భక్తా! చింతింపకుము ఈ భక్తురాలుకడకు పసిడి రెక్కల గుర్రమెక్కి సకల సన్నాహములతో సంప్రదాయబద్ధముగా వచ్చి నీసన్నట్లు సురలు అచ్చరలు చూచుచుండ పెళ్ళాడెదను. కావున శోకింపకుము. నీకుమార్తెను తోడ్కొని యింటికి మరలిపొమ్ము" స్వామి ఇట్లనగానే విష్ణుచిత్తుడు పరమానందభరితుడై తనయతో ఇంటి కేగెను.

అతడు వల్లభదేవ చక్రవర్తిని పిలిపించి తన కుమార్తెను రంగనాథస్వామి పరిణయమాడనున్న విషయము వెల్లడించి వివాహ శుభకార్యమునకు కావలసిన సంభారములనెల్ల సమకూర్పుమని అడిగెను. ఆ పాండ్య భూనాధుడు అనుపమ కనకరత్నాది వస్తువులతోను రమణీయ మౌక్తిక రంగవల్లికలతోను కమనీయ కాంచన కదళికాతతులతోను శ్రీరంగమును అలంక

రింప జేసెను. విష్ణుచిత్తయోగి తన యింటికి కావలసిన సకల శోభనవస్తువులను సమకూర్చుకొనుచుండెను. ఇంతలో వివాహ శుభ ముహూర్తము సమీపించినది. శ్రీరంగవిభుడు తెల్లని పాము చారల గుర్రమెక్కి ఆదిశేషుడు గొడుగుపట్ట మన్మధుడు మలయానిలుడు చామరములు వీచుచుండ, సూర్యచంద్రులు విసనకర్రలు వీవ, శివుడు, దేవేంద్రుడు వేత్రధారులై ముందు నడువ నర సురాసుర యక్ష నాగ గంధర్వ గణములు సేవింప పెండ్లికుమారుడై కన్యాదాత ఇంటికేతెంచెను. విష్ణుచిత్తులు స్వామివారికెదురేగి భక్తితో పాదములకు నమస్కరించి సకలోపచారములతో యింటిలోనికి తోడ్కొని పోయెను.

ఆ నవవధువు గోదాదేవిని ముత్తయిదువలు పెద్దపీటపై కూర్చుండబెట్టి శోభన గీతములు పాడుచు కుంకుమ నలుగుపెట్టి గోజ్జంగి నీటిచే మంగళస్నానంబు చేయించిరి. నుదుట కస్తూరి నామముదిద్ది ఆమెను పెళ్ళికూతురను చేసిరి. అంత విష్ణుచిత్తుల వారు రంగనాధునికి మధుపర్క మొసగిరి. సూర్యచంద్రులు వధూవరులనడుమ తెర పట్టిరి. దేవగురువు బృహస్పతి నిర్ణయించిన సుముహూర్తములో వధూవరులు ఒండొరుల మోము వీక్షించు సమయమున గోదాదేవి రంగనాధుని శిరసున బెల్లముతో కలిపిన జీలకర్ర నుంచినది. ఆగమోక్త ప్రకారము ఒండొరులు హస్తకంకణములు కట్టిరి. కల్పవృక్ష కుసుమములు, ముత్యపు సేసలు కలిపిన తలంబ్రాలు పోసుకొనిరి; అనంతరము

బ్రహ్మదేవుడు విధ్యుక్తముగా అగ్నిహోత్రము ప్రతిష్ఠించి వధూవరులచేత లాజ హోమములు చేయించెను. గోదారంగనాధులు హోమగుండమునకు ప్రదక్షిణ సలిపిరి! సప్తపదులు మెట్టింపుమని వనమాలిని చూచి శివుడు, దేవేంద్రుడు పట్టుబట్టిరి రంగనాధుడు సిగ్గుతో చిరునవ్వు చిందింపగా 'ఏమయ్యా అంత సిగ్గెందుకు? నీ నాలుగు చేతులతో మా అమ్మాయి పాదముల పట్టి సప్తపది మెట్టింపరాదె యనగా వనమాలి అట్లే చేసెను. అనంతగము అజుడు, కాయజుడు వరునికి బాసికము కట్టిరి. వాణి శర్వాణి సౌవర్ణ పాత్రికల రత్న నీరాజనములొసగిరి. దిక్పాలకులు, దేవతా ముఖ్యులు, దివ్యమునులు ఆశీర్వాదపూర్వంబుగా ఆ ఆది దంపతులకు అక్షతలు పెట్టిరి. శ్రీహరి ఆజ్ఞ నవనిధులచటకు రాగా శ్రీరంగనాధుని సేనాధినాధుడు బ్రహ్మ మహేంద్రాది సురగణములను నవనిధులతో సంభావించెను. వల్లభదేవుడు భూవల్లభులను సత్కరించెను.

ఈ విధముగ రంగనాధుడు గోదాదేవిని పరిణయమాడి గోదా నెచ్చెలులకు కురుకాధీశునికి కోరిన వరములనొసగి అలరుచుండి నాల్గవనాటిరాత్రి శేషశయనమున గోదాదేవిని మరుకేళి తేలించి యోగనిద్రలోని కేగెను. అంత తూర్పు తెల్లవారగా పరాంకుశాది యోగవర్యులు గోదాసమేతుడగు శ్రీరంగవిభుని మేలుకొలుపుటకై ప్రాబోధకీస్తుతులపాడ దొడగిరి.

శుభమ్

"చిన్నన్న ద్విపద కెఱుగును" అంటూ చిన్నన్నకు పెద్దపేరు తెచ్చిపెట్టిన పరమయోగి విలాసము ఎనిమిది ఆశ్వాసాల ప్రబంధం. తాళ్ళపాక రచనల గ్రంథమాలా ప్రచురణల క్రింద 1938లో [illegible] దేవస్థానాధికారులైన శ్రీ వి. రంగనాథ[illegible] ఈ గ్రంథం ముద్రితమైంది.

తాళ్ళపాక చిన్నన్న 'పరమయోగి విలాసము' [illegible] నాలుగాశ్వాసాలకు [illegible] ప్రకృత గ్రంథం. ఈ అనువాదం చాలా సరళంగా, సామాన్య పాఠక సుబోధకంగా సాగింది. చిన్నన్న కావ్యం సాహిత్య [illegible] పరమార్థానికి [illegible] ఉంచేటట్లు కేవలం [illegible] గా గాక కావ్య [illegible] తత్వంగా తెలుగు [illegible] ప్రయత్నం జరిగింది. కథను [illegible]

[illegible] అందు [illegible] ప్రయత్నించింది.

ఆశ్వాసాల [illegible] ఈ రచన దోహదం చేయగలదని [illegible].